

C-166
202

СЛОБОДИЯДА.

ПОСМРТНЫЙ ОСТАТАКЪ

ВЛАДИКЕ ЦРНОГОРСКОГЪ

НАЦИОНАЛНА
ПЕТРА ПЕТРОВИЧА ПЕТРОВИЧА.
БИБЛИОТЕКА
CRNE GORE ĐURĐE
CRNOJEVIĆ

(Падло Л. П. Невлобичъ.)

NACIONALNA
BIBLIOTEKA
CRNE GORE

ĐURĐE
CRNOJEVIĆ

СЛОБОДИЈА

ЕПІЙСКІЙ СПѢВЪ У ДЕСЕТЪ ПѢСАМА.

222

ПОСМРТНЫЙ ОСТАТАКЪ

ВЛАДИКЕ ЦРНОГОРСКОГЪ

ПЕТРА ПЕТРОВИЧА НЪГОША.

NACIONALNA
BIBLIOTEKA

CRNE GORE ĐURĐE

(Издао Л. П. Нешадовичъ.) CRNOJEVIĆ

У БЕЛГУЛУ,

ПЕЧАТАНО КНИГОПЕЧАТНЬОМЪ І. К. СОПРОНА.

1854.

и-243/1886

xxiv

252

NACIONALNA
BIBLIOTEKA
CRNE GORE ĐURĐE
CRNOJEVIĆ

СЛОВОМА

NACIONALNA
BIBLIOTEKA
CRNE GORE ĐURĐE
CRNOJEVIĆ

NACIONALNA
BIBLIOTEKA
CRNE GORE

ĐURĐE
CRNOJEVIĆ

ПЪСМА ПРВА.

О висока неба кћери!
Коіомъ вѣчность види човѣкъ
Коя увѣкъ свезу хранишъ
Међу малимъ чойка умомъ
И высокимъ неба духомъ.
Разпусти ми крила умна,
Да с' у ове стихе мое,
Види дара, видишъгъ сила,
Величаство душе твое
Дай ми пѣватъ славна дѣла,
Отачаства бранителяхъ;
Ньихъ юнашства казатъ фална,
Одъ нестаня сръбскогъ царства.
Конъ крвцу како воду,
Вѣчно лише, и садъ лію,
За обрану и свободу,
Непрестано бое бію,
Конъ рода славу бойну,
Сачуваше и дигоше,
Изподъ ногахъ варварскихъ,
Хукомъ сѣйна оружія.
Одъ кудъ свѣдось истѣдаше,

И ума се фебъ рађаше;
 Ће у храме пророчества,
 Сынъ божества свѣту сиде;
 Од' кудъ извре рѣка чиста,
 Ученія мирногъ Хріста, —
 Ту се сада рађа мрска
 Зла глупости свакогъ грађа.
 Азія в людства мати,
 Садъ робиня глупогъ Туретва
 Мрачна глупость азіјтска,
 На три свѣта половине
 Разпространи мрачно царство,
 Тавне ноћи и Ереба.
 Нѣна мрачность воеваше,
 Противъ людскогъ просвѣштена,
 Како мрачный облакъ густый,
 Кадъ га Еоль займи хитрый,
 Изъ недарахъ океана; —
 Докъ вымъ затми бистре луче
 Коє сая и сиплю се,
 На свѣтове неизбројне,
 Изъ саянога круга вѣнца
 Кои чело гордо кити,
 Воздушного свѣтовладца.
 Шта слепый крвожедный
 Приврженцы Алкорана,
 Сташе питать ненавишћу,
 Своя звѣрска срца, душе,
 Противъ сръбске владе царства,
 Тадъ витешствомъ саяоѣга.
 Докъ Косовскій боякъ знатный,
 Раздрієши грозну судбу,

Докъ нагази люта войска,
 На бусію Данилову
 Кривавый се бой заѣде.
 Зацилихѣ свака пушка
 Запишѣше змѣовидни
 Црногорски цѣфѣрдани;
 Яничари силни Турцы
 Сташе вѣти како вуцы.
 Яничарскимъ месомъ друма,
 Одъ Влахинѣ затворише.
 Ал' се босмъ пушчаніемъ
 По сахата с' Турцма бише
 Па на саблѣ и мачеве
 Удрише се Црногорцы
 И гласити яничари,
 По мегдану широкоме.
 Стаде клевет' оштра мача
 Бритке саблѣ и пачоша.
 Миѣуновић' како зачу
 Да се пушка на Влахинѣ
 Чут' нисѣдна веѣъ неможе,
 Но да оштра гвожѣа звече
 А кликтаю вѣтсзови
 Онда с' Янкомъ побратимомъ
 На средѣ войске турске удри,
 Бой се згусну, магла паде
 Прекиде се турска войска
 Врела крвлю потекоше,
 Задня с' пашомъ юришѣ чини,
 Да првоизи припоможе.
 А прва се силна мете
 Брѣ в люте сѣрске змѣ

NACIONALNA
 BIBLIOTEKA
 CRNE GORE ĐURĐE
 CRNOJEVIĆ

Већъ сметено и безглавно,
 По горама обліѣне,
 И постае жертва сама,
 Ненаситногъ срца звѣрскаго. —
 Име Срба свудъ потону,
 И свѣћу србства саяну,
 Бѣсный вихоръ азіятскій,
 Тадъ угаси предъ свѣтомъ.
 Юнацы се поскиташе,
 Изтурчи се сва господи,
 Народъ храбрый поче носитъ
 Ярамъ тешкій гнусна робства.
 И ты музо твоє жице,
 У плачъ сада пресокрени;
 Виђ' потомке Славянове,
 И войнике Душанове
 На врату носе тешкій
 И доганный ярамъ робства.
 Овдѣну и Клодица,
 Косачицу, Юревиц
 Срећни ли сте витезови,
 Брѣ у бою Косовскоме
 Свиколицы погибосте;
 За обрану отачаства;
 Да очима не гледате,
 Нарбдъ србскій подярмљити;
 Ће уздише и ѣе плаче,
 А у плачу васъ кликує,
 Да г' пуштите, одрешите,
 Изъ синцира несноснога; —
 У кои га Османъ свеза.
 Како грозне воєводе,

NACIONALNA
 BIBLIOTHEKA
 CRNE GORE

И Видов-данъ данакъ страшный,
 С' двѣ главе круну диже,
 Са Лазара и Мурата.
 Клону слабій предъ силніемъ,
 Изнемогша мишца Срба,
 У Косову царство даде,
 И потоци крвлю течни
 Понесоше сѣбину круну,
 Са Лазара сръбскогъ цара,
 На Султана Баязита. —
 Сръбска сила и држава,
 На Косову тадъ погibe!
 Али слава и витештво,
 У цѣломъ се виду каза;
 А свѣдокъ е тога правый,
 Обилиѣа мачъ крвавѣй,
 Кои цару Амраѣту
 Дадє смрти вѣру сѣла
 У Косову подъ непит'омъ
 Бръ витеза обезсмрѣа,
 Славна смртца и гробница
 Ка с' добиѣу славанъ животъ.
 По косовскомъ плачномъ бою,
 Сынови се туркистана,
 По држави падшой Срба,
 Разасуше, умножише,
 И тиранска своя срца
 Крвлю сръбскомъ напоише:
 Ка бѣсны ненаситни
 Гореки вуцы и пигрови,
 Кадъ у мирно стадо уђу,
 Кое нема свогъ пастира,

CRNOJEVIĆ
 CRNOJEVIĆ

Све остави, па побѣже,
 У савито крвљу гнѣздо;
 Ђе слободѣ искра сјаше.
 Поче духомъ Немезисе,
 Противъ Турства, свакиј дисањ,
 И за вѣру, отачество
 Свою крвцу проливати.
 Па Данила по храбрости,
 Себи вождомъ изабраше.
 Како Срби опазише,
 Да Данило, съ Горомъ Црномъ,
 Изгна Турке и посѣче,
 Изъ области Горе Црне;
 Одма сташе долећивањ,
 На гласъ милій одъ слободѣ,
 Како хитри Соколићи
 Надъ ихъ живне царъ свѣтлости,
 И дешкій имъ синцирь сломи,
 У концѣ њојда веже.
 Па почеше цеговати,
 Бое съ Турцма честе бити;
 Босне равне, Албаніе
 И гласите Херцеговске,
 Зулумѣаре гнусне Турке,
 Кои раи додіяху,
 Свудъ біяху и ћераху.
 Сташе србски мачи оштри,
 Оковъ робства прекидати
 И џеферданъ съ хучнымъ гласомъ
 Гласъ слободѣ каживати.
 Ста мраморъ често ницать,
 Изъ просуте крви Турства;

NACIONALNA
 BIBLIOTEKA
 CRNE GORE

Азіятски владатели,
 Тиранское свое скиптру,
 Савиш' сръбску побѣѣну
 И никоме неприклону,
 Храбру главу и витешку,
 Одма стали войске дизать,
 Мачемъ огнѣмъ свѣтъ требить,
 И народе земне много,
 Безчовѣчной своіой влади,
 Подчиняти покорати. —
 Свудъ идући кровь лѣху,
 Народъ людскій изстребляше,
 Све имъ жертва бѣше сама,
 Безчовѣчногъ славолюба.
 Но нѣмова буйность луда
 И слѣпо завладанѣ,
 Поче Србу умъ разваратъ,
 И одъ сна га тешикогъ будить,
 Сташе отцы, тужне майке,
 Своіой ѣцы казивати,
 Ка су пређе нѣини предцы,
 У свободи уживали;
 Како л' сада они живе,
 Подъ несносномъ робства сѣнкомъ,
 Противнога Алкорана.
 Савѣтъ майке, отца, дѣте
 Ка' природно, к' себе прима.
 Ће годъ витезъ особитый,
 По косовскомъ тужномъ бою,
 Одъ Србкинѣхъ породи се,
 Кога Турство неуграби;
 Свакій кућу, отца, майку

NACIONALNA
 BIBLIOTEKA
 CRNE GORE ĐURĐE
 CRNOJEVIĆ

Оноемъ л' се та противи,
 Што изъ руке Юпитера,
 Узе страшный трескъ громовахъ;
 Што изъ руке грозну Марсу
 Узе копль, штить и саблю;
 Кое га се крѣпкой воли
 Посидона страшно царство,
 Покорило и предало;
 Предъ коіомъ е отачаство,
 Александра и Ликурга,
 Поваляно у прахъ пало;
 Коя се е славомъ браномъ,
 Потомакахъ Египтовихъ
 Окрунила и подигла;
 Коіойзи е храбрость свою,
 Уступила и предала,
 Хитра Перса, на бой руке, —
 Ярость люта Сатрапова,
 Коемъ яму мучительско,
 Звѣрско тело кажеваше,
 Спрамъ поникше искре Србства.
 У страхъ робскій диванъ врже.
 Но тадъ владаць Дарданелахъ,
 Све на страну мисли турп,
 И умекша лютость срца;
 Поче одна зло умишлять,
 И огниѣ стреле ковать,
 Да свободе с' њима гнѣздо
 Кое но е савіено
 У Аждае седмоглаве
 Страшнымъ устма и жвалама
 Сжеже, спали и задави.

NACIONALNA BIBLIOTEKA
 CRNE GORE

И у многа србска срца,
Стаде тешка и жалостна,
Рана дата на Косову,
Зарастати преболяти.

Шта ли Ахметъ султанъ гордый,
Кадъ разумъ поче зборить,
У Дивану безбожноме;
Ђепо вулканъ гнусна турства,
Кує свагда отровите,
И пламене стреле, маче;
Съ копѣма право людство, —
Съ лица земль изтребляю,
И невину крвь му лію?

„Шта л' то рече, оће бити,
Заръ се мртва сміє рая,
Жива казат' у мачъ праведъ,
Кою ми є мачъ праведъ,
На Косову с' брало тешкомъ,
Покоріо и добио? —

Заръ непамти ниска рая,
Да се царскомъ скупомъ крвию,
Нѣ свобода угасила?
Заръ се она дигла бити
Съ сыномъ неба, братомъ сунца,
И свечевомъ всемогућомъ,
Сабљомъ рукомъ и мишицомъ
Те но ков оштру мачу
И божества безсамртна,
Своя царства уступаю;
Одъ кое се страха тресу,
Мрачна мора, круте горе,

ДУРЂЕ
CRNOJEVIĆ

И опалит' наша крила,
 На широко распуштена.
 Но ме слушай вѣрна слуго!
 Серашера име носи;
 Припаш' мача крвобойна,
 Кои ти е моя рука,
 За побѣде честе дала;
 Разви барякъ Османизма
 А коєга погледъ, сѣнка
 Побѣђава сопрогивне.
 Скупи войску на бой хитру,
 Одъ коє се поднебескій,
 Просторъ тресе, убоява,
 Непобѣдиу силу крени,
 Спршти раю непокорну,
 Све ратнике изнебцы
 Кои су се усудили,
 Да ти слабу свою руку
 На своєча прапотомка,
 Правог' тебѣ наслѣдника,
 Кои но е посредственикъ,
 Међу небомъ и свѣтомъ,
 И коєга сабли брани
 Селенино плаво царство.
 Мужко, лудо, и све женско
 Доведъ робѣмъ у Стамболу;
 Дарданелах' избе мрачне
 И желѣзне тврде везе
 Безъ робѣ су остануле.
 То е света воля светца,
 Да се рає непокорне,
 Сви сплцири и све избе,

Пошто совѣтъ безчовѣчный
 У Дивану утврдю, —
 Тадъ дозвѣлъ Серасѣра,
 Ахмет-пашу войсковоѹ;
 Па му гордимъ поче гласомъ
 Царъ Ахмете говорити: —
 „Ахмет-пашо вѣрна слуго!
 Већ' ми тужбе доядише! —
 Често мене долѣћу,
 С' крвлю людскомъ написате,
 Такке кнѣиге са Краине
 Коя се е одъ поскора,
 У момъ царству заметнула.
 Моя рая Гора Црна
 Скоро ми се одметнула
 И с' Турцыма кавгу люту,
 Заметнула, крѣв пролила —
 Юштъ знай слуго! прошлогъ года
 Кадъ храбрости нашої правои
 Побѣдитель Шведа Карла
 Прутска поля сва уступи,
 Онда ми е Гора Црна
 По навѣту Москве цара
 Мое землѣ похарала,
 И паланке попалила.
 Тадаръ су ми три везира,
 Одъ нѣ боя проплакали.
 Треба искру ту погаситъ;
 Ако ли се неугаси,
 С' угледа се нѣна може
 Неугасный пламенъ хитрый,
 Разасути, разпалити,

НАЦИОНАЛНА
 БИБЛИОТЕКА
 ГРАДНЕ ГОВЕ

ĐURĐE
 CRNOJEVIĆ

Гласъ допаде ратоборце,
 Ево на нѣхъ сила турска,
 Разярена хитро иде.
 Када они разумѣше
 Какавъ нѣма мрскій синаиръ
 Куе Стамболъ ненаситый,
 Шта х' ненависть подла турска
 Мисли одъ нѣх' да поради;
 (Црногорца око бистро
 Виђе турско намѣренѣ,
 И ако га турска лажа,
 Подъ завѣсомъ своѣомъ слабомъ
 Покриваше и таяше.)
 Одма хитро испуѣ храбри,
 На Цетинѣ испуѣпише,
 Те виѣе за све граде,
 Како ће се тужный бранитъ,
 Одъ Стамболска люта змая.
 Олуша Цетинѣ вождъ имъ храбрый
 На бойни се мѣстѣ нагнуо
 На имъ храбримъ гласомъ поче,
 Ове рѣчи говорити:
 „Слушайте ме витезови!
 Одъ како намъ азїятска,
 На грабежу хитра рука
 С' безакономъ силомъ узе,
 Наше царство и државу;
 Отад' србско храбро племе,
 На себ' ярамъ робства узе,
 Отадъ слава и витешство
 У мраку се срамно сакри,
 Светипѣ ти отадъ наше,

За гѣвъ нѣговъ садъ напуне.“

Ахметъ прии заповиедъ
Па Беллони турской каза,
Да му кола брзотечна
Спрема брже и приправля;
У нѣхъ сѣ крилма конѣ спреже
Да наредно сѣстѣ му буде,
У воена лучна кола.

Онѣ полкове диже храбре,
Яничаре убоите,
И спахѣ гласовите,
Четрдесетъ управъ броемъ,
Што хилядахъ собомъ узе,
У Беллоне громопосна

Сѣде кола и кочи;
Па безбожну крену силу,

Да загуши гласъ свободы.

Име срѣства, да у теши,

Тада синциръ, вѣчно свеже.

Но ѣ бодрость рѣшителна,

Коя смрти име горко,

Чутѣ неће ни познати

Камога се убојати;

Ту се мука одржати,

А камо ли надвладати.

Ће за вѣру и свободу,

Народу се славно чини,

Умрѣти крѣвѣ пролити;

Ту е ову искру живу,

Кою но е обшта мати,

И сва людска срца дала,

Немогуће утулити.

NACIONALNA
BIBLIOTEKA
CRNE GORE ĐURĐE
CRNOJEVIĆ

Ёл' намъ браћо поштеніе
 Са мачевѣа у рукама,
 На мегдану смрът' добити;
 Него женскій невалятно
 У крвничке руке пасти,
 Да насъ скврни Турцы муче,
 А потомцы Србства бруче?
 Истина є, да є много,
 У Турчина силне войске;
 Ал' се слава с' множествомъ бойна,
 На мегдану недобива;
 Већ' са слогомъ и преглођомъ,
 Юнаштва се вѣицы грабе.
 Што є више турске войске,
 То є наша виша слава:
 Ёр' ако є добіємо, —
 С' тіємъ ћемо бесамртну,
 И вѣчиту славу добит';
 Ако ли она насъ добіє, —
 Мы сви одгину на мегдану
 Изгинемо, крвь проспемо;
 Опетъ нъойзи славе нема,
 Што са множествомъ маиъ доби.
 Него ћемо славе вѣице
 Мы понести у гробъ собомъ.
 Онда храбре воеводе,
 И воиницы сви повичу:
 „Чуй владико и нашъ вожде!
 Сви мы храбрость твою знамо,
 И ненависть противъ робства.
 Твоє мишце храбрость тврда,
 Сави глѣздо одъ свободе

И црквене и народиѣ,
 Азіјатска нога згази;
 Витезове наше храбре,
 Ђе гође се кои јави,
 Свакогва приведоше,
 На невиниѣ олтарѣ жертве,
 Јроснога и лютога,
 Оштра мача османскога:
 Синцири су азіјатски,
 Пуни србскогѣ тужиогѣ робја.
 Ненасита безчовѣчностъ
 Чула сада разумѣла
 Ђе изъ крви, наше јадне,
 Свободниѣмъ духомъ србства,
 Иза јарма несноснога
 Одахнусмо пофатисмо;
 На в сѣ тога многу войску,
 На насъ дигла да насъ стигли,
 И свободе свѣћу нашу,
 Да вѣчниѣмъ мракѣмъ скриве,
 Да насъ редѣмъ витезове
 Све јросну мачу преда,
 Наше друго плачно робѣ,
 Да синциромъ лютиѣмъ вежу
 И на сваке муче муче. —
 Слушайте ме Црногорцы!
 Я самъ пастирѣ вашѣ црковниѣ,
 Алѣ неправда турства гиусна,
 Пригнала ме мачѣ носити,
 Сѣ пьимъ свободу отачества,
 До последниѣ капи крви,
 Одѣ турскога јарма бранитѣ.

NACIONALNA
 BIBLIOTEKA
 CRNE GORE ĐURĐE
 CRNOJEVIĆ

Цефердара бистра хука,
 Гласъ пѣсамахъ Скендербега,
 И Србкинъ подбуняше,
 Да с' витезма на бой иду
 Отачества свободъ бранить.
 Дође войска утруђена
 Међу брда два висока
 Међу Врањомъ и Пржникомъ,
 На источникъ бистротечный
 Одъ Влахинъ знатне воде,
 Ђе се виле планинкинъ,
 По три пута на годъ купе,
 Те витезма Горе Црне,
 Плету вѣнце неувехле,
 Те ихъ отленъ носе хитре,
 Да храмъ вѣчный безсмртїа
 С' нѣма ките и попосе.
 Ахметъ сильный своєюй войсцы
 Бѣше ово дивно мѣсто
 Изабрао, обрекао;
 Да па нѣму око' сили
 Метне Турцма и постави,
 Пакъ отоленъ, да разреди,
 На четворо силу войску;
 Да с' њомъ згази и изтреби,
 Младолико, но гласито,
 Зачетїе храбра Србства.
 Вѣшта бойма Црногорска
 Текъ што бѣше храбра войска
 Мало трудна одахнула,
 И одъ сна се разтрезнила,
 Текъ весели майски пѣвцы,

NACIONALNA
 BIBLIOTEKA
 CRNE GORE

У аждае люта жвала.
 Мы готови сви стоимо,
 Ёе намъ речешъ крвь пролити;
 За свободу отачаства,
 Сви волимо погинути,
 Но нѣ име изгубити! — “
 Тада Данилъ, све войводе,
 И остали сви воишцы
 Даше жертву непорочну,
 Одъ чистого срца к' небу;
 На се храбра войска диже
 Петь хиляда витезова
 Све дружише Леонида;
 Или свое отачество
 Одъ аждае пенасите
 Одбранити, сачувати.
 Ил' последню крвлю проли
 На олтаръ му жертве дати.
 Кадъ окрену храбра войска,
 Развише се ратни знацы.
 Свободе се любке гнѣздо,
 У три пута све потресе:
 Убоя се заръ сыновма,
 Да му сыйно име свое,
 На мегдану неизгубе. —
 Гласъ се вилахъ у облаке,
 Већ' многима причуаше
 Ёе добића пѣсне пою.
 Свакій витезъ на бой хити,
 Када свакій прозираше,
 Да ће славу безсамртну,
 У нѣмъ стећи и добити.

NACIONALNA
 BIBLIOTEKA
 CRNE GORE ĐURĐE
 CRNOJEVIĆ

Разредити и покрити.
 И кое ће войсковође
 Предъ воицима поставити.
 За све дивный мудрый віеъ
 Поглавице учиниле
 На три мѣста храбру войску
 На бусіе поставише
 Едну собомъ узе Даниль
 С' нѣомъ западе на друмъ твердый
 Кудіемъ ће турска войска
 Са своимъ силомъ ударити.
 Другой вожда знатна даде
 Мићуловићъ силна Вука
 Кобга се мача Турцы
 Ка' огниѣна грома бое.
 Витешку му войску даде:
 „Држ' ты Вуче ову войску,
 С' нѣомъ запани у планину
 Удирь Вранье, на край друма,
 Спринсе у мѣстѣ и у траву,
 Боякъ немой заметати,
 Докъ на мене на друмъ турскі
 Неудари прва войска;
 А кадъ она на ме удри
 На пушчанный неудри,
 Докъ нечувешъ клепеть мача.
 А кадъ клепеть мача чувешъ
 Удри Вуче са своимъ силомъ
 На средину турске войске,
 Насъ неиздай на невољи
 Да те майке, србска дѣца
 Довіека непроклиню.“

Бѣху ясность свога гласа
 По горама разпустили,
 И пояху пѣсme дичне
 За побѣду сайна Феба,
 Надъ Ереба тавномъ владомъ
 Кою брзо предвиѣху.
 Текъ вѣстница бѣла дана,
 Бѣше своя бистра крила,
 Изъ источне мрачне свеze,
 Изтргнула, разширила.
 И за златне горде власе
 Потезаше и тегляше
 Урапова свѣтилника
 А громови бѣсна турства
 У станове страшне войске
 Загрмѣше заечаше
 И планина ~~и дрѣво~~ ^{и дрѣво} ~~и дрѣво~~
 Нѣхъ гласѣ ~~и дрѣво~~ ^{и дрѣво} ~~и дрѣво~~
 Съ громови ~~и дрѣво~~ ^{и дрѣво} ~~и дрѣво~~
 Каза управъ да се креће
 На побѣду турска войска.
 Витезъ Данилъ тада бѣше
 И све храбре войсковоѣ
 Кодъ бистрога источника
 Те молитве Небовладцу
 Са сузама пошляху.
 Да имъ войсцы буде малой
 Онъ вѣчитый предводитель.
 На кадъ дужность чойка к' небу
 Совршише одправише;
 Онда мудрый савѣтъ чине,
 Како ће се на бусѣв,

ĐURĐE
 CRNOJEVIĆ

Разширише изнадъ войске
 Бойни знацы своя крила.
 Блієшаху людске очи
 Када погледъ ѹху бацитъ
 На оружъ пламно турско
 У коєму царъ свѣтлости
 Своє лице огледаше.
 Морао бы Римъ вѣтешкій
 Како шго є и Гркъ храбрый
 Овой сили уступити.
 Али тврдость постоянна
 Славенскога срца, душе,
 Неуступа є бойна поля
 Докле л' вѣтезъ циглій тече.
 Глєде силу страховигу
 К' себ' идуѹ Црногорцы
 Ол' коє се горе трєсу
 И дубраве єче мрачне,
 Али храбрость Црногорца
 Своє на єдиної к'ри стои.
 Ту ти друге мислы нема,
 Нити єзыкъ зна што рєчи,
 Вєк', ал' мєгданъ задобити
 Али на шѣмъ сви изгинутъ
 Са срамотомъ нема куѣ
 Коя ѣе му к' себи дати,
 Проѣе зорка прва войска
 Мимо Враиъ и Пржиика
 Право друмомъ путь Влахиѹ
 Неоврази двє змїє
 Коє ѣе юѹ очи прєс
 И аѣ срце пачувати,

Трећу даде войску хитру
 Ђурашковић' знатну Янку:
 „На ти Янко ову войску,
 С' нѣомъ западни у Пржнику
 С' Турцма кавгу непочини
 Докле Вуче неударе
 На средъ турске многе войско
 А кадъ Вуче с' войскомъ удри
 Удри Янко што мож' бољ,
 Ако л' снажно неударите
 Я ћу главомъ погинути
 И остала моя войско.“
 Войсковође войске свое
 У бусіе поставише
 Мало затимъ Источна се
 Отворише златна врата
 И данъ майскій цвѣтъ времена
 Алыномъ се бѣломъ покри,
 У та доба Ахметъ паша
 На ђемовскомъ равномъ полю
 У три дуга реда пружи
 Крвожедиу турску войску.
 Па найпрвомъ рече иђи
 Яничарскомъ бѣсномъ полку
 А за нѣмѣ сустопице,
 Скендербега потомцыма
 Огнѣвитой Арбанін,
 А онъ у редъ задњи оста
 Предъ господомъ међ' спаци.
 Кадъ екнуше шумни бубњи
 А писнуше гласне свирке
 Узиграше турска срца

NACIONALNA
 BIBLIOTEKA
 CRNE GORE

ĐURĐE
 CRNOJEVIĆ

Са свихъ странахъ обколише.
 Садъ високе жителнице
 Геликона и Парнаса
 Живи пламеньъ вашъ улите
 У мой разумъ и перо ми,
 Да баръ мало свѣту кажемъ
 Овай данакъ крволитный! —
 Ахметъ грозныйъ када виѣ,
 Да неможе надвладати
 С' множествомъ турства храбрость
 Поче бѣжатъ безъ обзира.
 Яничарско племе само
 Оста црчу лити крвцу
 Ёръ му бѣжатъ недаваше
 Миѣуновиѣ с' побратимомъ,
 Славонсна Црногорска
 Када виѣ хитра войска,
 Да са стражнѣомъ Ахмет-паша
 Одъ крвава люта боя
 Стаде с' самрѣна мѣста битке
 Измицати и бѣжати;
 Онда храбрость Пелевиѣа
 И одважность Обилиѣа
 У срцыма свѣма уѣ
 Тере люте яничарске
 Двадесѣ хилѣа силне войске
 На друмъ тврдыи затекоше,
 Поче Гипсонъ првыи санакъ
 Изъ нѣдара Танонаса
 Одъ мачева и сабалахъ
 И палоша пламениехъ
 Крзъ обѣ войске шилѣа,

NACIONALNA
 BIBLIOTEKA
 CRNE GORE

DURDE
 CRNOJEVIĆ

Сташе падат' бойноносна
 Одъ баряках' турска крила
 Изподъ ногах' Црногорца.
 Ту владика Даниль збильскій
 Одъ пламене яничара
 Саблѣ бритке, рану доби
 Но прсима витешкима.
 Вѣшто бойни Црногорцы
 Вѣшти мѣсту земли своіой
 Са свихъ странахъ притекоше
 Тере войску яничарску
 У кршъ тврдый тадъ угнаше,
 Па мачеве у ножнице
 Своє бойне уѣдоше,
 Око турске войске кругомъ
 У кршеве засѣдоше
 Па почеше смртвене,
 Своє сѣйне цесардане
 На бѣсне яничаре
 Окретати нѣи гаѣати,
 Праска стои цесердана
 Јукъ силный яничара;
 Докъ Аполлонъ бистрый сакри
 Своє чело поносито,
 У Тритона мрачно царство,
 Яничарска храбра войска
 Паде жертвомъ сва колика,
 Предъ витежствомъ Црногорца.
 Црногорце мрачна ноѣца
 Подъ ніемо свое кридо
 Узе трудне да почиву
 Одъ крвава дана тога,

NACIONALNA
 BIBLIOTEKA
 ĐURĐE
 CRNOJEVIĆ

Постельомъ имъ бѣше слатко

Нѣжна трава и цвѣче

А узглавлѣ яичарско

Крвовидно мртво трупѣ.

Изходъ нѣжне любичице

Аргона и Хитоне

Преходнице Аполлона

Тадъ спаваѣой войсцы яви

Крикъ, лаянѣ месоедне

Ненаситне птице и пса

Кои люти меѣу собомъ

Бой чиняху заметаху

Око мртва турска мяса.

Войска скочи одморена

Изподъ танке Гибсонове

Владе любке и осѣнке.

NACIONALNA И сирѣше баци мисли

BIBLIOTEKA Морфеве пробирати.

CRNE GORE ПА ТИ СКУП СВИ ВОЙНИЦЫ

Оштре мече повадише

Нѣхъ врхове смртоносне

Црной земли обратише,

Пакъ свевладцу благодарностъ

Сташе с' душе срца шилатъ

Зашто имъ ѣ вѣнце носне

Храбре главе, храбра дѣла

С' вѣнцима славоноснымъ

Окитію и вѣнчаю.

По молитви сви войницы

Окупише придобиѣ

Што ѣ кои у бой вруѣи

С' крвника уграбіо

И добиће на войнике
 Све единако подѣлише.
 А владицы и главарма
 Кои войску предвођаху
 Даше по едну турску саблю
 За витешство старѣшинство.
 Па с' крвава бойна поля
 Вратише се пѣваюћи
 У слободу србске гнѣздо
 Носећ' многе турске знаке
 Одъ побѣде и добића.
 Крвавоме томе мѣсту
 Ђе Ахмета гордостъ люту
 Предобише и згазише,
 Царев-Дазъ му име вѣчно
 Нарекосе да се зове
 За споменикъ страшна брѣ
 У комъ турска многа войска
 Безбровна мртва паде,
 Одъ Србина мишице крѣпке,
 И зва ће се тимъ именовъ
 Докъ слободу гнѣздо трас
 И имена Црногорскогъ.

NACIONALNA
 BIBLIOTEKA
 CRNE GORE

ĐURĐE
 CRNOJEVIĆ

ПЪСМА ДРУГА.

У врієме оно исто,
Када султанъ Ахметъ гордый,
Гласъ побѣде очекаше;
И кадъ мрске Мекке жрецо
Бѣше звати наредіо,
Да онъ с' нѣма уедничке,
Дае жертве богомрске,
На олтару поганоме,
Абдолахъ и Амене,
Човѣчества гнусну сыну
За побѣду кою саняше
Да ѣе турска непобѣдна
Одржати многа войска
Надъ блеснувшомъ искромъ србства.
У то доба Їслай паша
(И участникъ славна мира
Ради турства учинѣна
На широка прутска поля,
С' побѣдникомъ, великога
Скиптроносца Шведске краля)
У простране царске дворе,
Уђе, стиднимъ челомъ, лицемъ,

И са срамомъ затупѣнимъ,
 Витешкога ока видомъ;
 Безъ оружія свѣтлога,
 И безъ китне страшне чапме,
 Коя паше и везире
 У найпрве стоце сѣда.
 Паде искутъ главомъ царскій
 На му поче са сузама
 Робскій причатъ све на реду
 Како турске славе, име,
 Црногорска крѣпка мишца
 У кривавый бой помрачи.
 Византіе владаць древне,
 Кадъ разумѣ ниске рѣчи
 Ниска дѣла турству стидна,
 Сераскѣра Ахметъ паше;
 У нѣму се душа стѣсни
 Славолубѣмъ дишаюћа,
 Коя нѣ навикнула,
 О изгубу турства слушать.
 Сумрачно му лице, лютость
 Прекомерну казиваше,
 И лютость му беше погледъ
 Са жаркосћу прекинула;
 Ка Африке вруће тигру
 Кадъ се на бой, себе равномъ
 Спрема боритъ, и приправля;
 Докъ адъ лютость свою звѣрску
 Противногъ му кровь угаси, —
 Адъ на олтарь исте, свою
 Онъ непроспе свуголику, —
 Ахметъ смрти чашу попи

ĐURĐE
 CRNOJEVIĆ

Одъ целатске дрске руке,
 За срамоту кою турству,
 С' бойна поля онъ донесе.
 Судтанову ярость звѣрску
 Удвостручи и распали,
 Побѣда одержана,
 Црногорца надъ Турцыма
 Па яростнымъ гласомъ крикну
 Како лютий царъ звѣровахъ
 Кадъ се на бой хитрій спрема;
 Те везира великога
 Дозва к' себе, Думан-пашу,
 Ћупрелића гласитога
 Па крилате поче нѣму,
 Ове рѣчи говорити:
 „Думан-пашо крѣпка мѣшице,
 Турства славо, перянице;
 Кое га е јошъ праћеде,
 Мачъ Османовъ припасао,
 Кое га е племе храбро
 Божествена кѣрь Юнона,
 Своиъ млекоомъ задоила;
 Знашъ по приѣ ка бѣсмо
 Нашу многу храбру войску
 Одправили Црной Гори;
 И предъ ньоме Сераѣера
 Ахметъ силаа Ћехай-пашу,
 Да загуши гласъ свободе
 С' коіємъ се мало Србахъ
 У планине Црногорске
 Садъ подпгло и опило
 И свободомъ опієны,

Излічу на све стране,
 Непрестано крвицу лію
 Са Стамбола синовима. —
 На ми синопъ гласъ срамотный
 Ахметъ нискій паша каза,
 Да су силну войску мою
 Црногорцы надячали;
 Да Азів крѣпка мишца,
 На мегдана бойну полю,
 Клону силна, приклони се,
 Предъ храброшчу Црногорскомъ; —
 Да витешке вѣнце славе
 Повесоме сръбске главе,
 Са турскіѣхъ витешкіѣхъ,
 Кое су ихъ вазда брале,
 И на мегданъ добиале,
 Већ' на неге бурлишчу.
 Бранителю Органове
 Славе, царства надъ царствама
 Свемогући Исламизма
 Мачъ истргни браноносный
 Светый покоръ и срамоту
 Напесене сунцу свѣта
 Одъ Србаля мишце слабе,
 Войске дигни, што мож' више
 Све остроме сабљъ предай
 Мужко, женско, младо, старо,
 Неостави живо ништа. —
 Црногорска сва гњиезда,
 У кое се люте змје
 Непрестано многе легу —
 Сва изгражи и сажежи

NACIONALNA
 BIBLIOTEKA
 IČINE GORE ĐURĐE
 CRNOJEVIĆ

Да већ' светлостъ спрама сунца
 Казат' несиѣ та звѣзда,
 Зубля кратка, с' плавомъ дуномъ. —
 Да се више неедначи
 Нини напредъ, да се когођ'
 У момъ царству сміе наћи
 Да се с' турскомъ многомъ сило
 Біе боемъ и едначи.
 Тартара су мрачна врата
 Отворена, да их' приме!! — “
 Како Думанъ везиръ сидный,
 Прими ферманъ и заповѣдъ —
 Омах' са свих' странах' поче,
 Силновиту бойну войску
 На Стамболска поля купить,
 На кадъ силу многу скупи,
 Одъ Азіе и Стамбола,
 И Єдрене дична града,
 Кои славу Византіе
 Своіомъ силомъ, снагомъ доби. —
 Но и Стамболъ за освету,
 Нѣ врховну власть и круну
 Власителномъ рукомъ узе; —
 Пакъ окрену силу многу,
 Сто хилядахъ броемъ войске
 Да свободе цвієтъ дичный,
 Мрскомъ турства ногомъ згази.
 Войска хитро, турско царство,
 Пређе силна и пролеће,
 Ка ждралѣвах' ято крично, —
 Кадъ Еола лудый вихоръ,
 Нних' с' запада Феба займи,

Путъ истока нѣгова. —
 Докъ одъ едною сила бохну,
 На широка зетска поля; —
 Пакъ отоленъ сила крену,
 На газове брзотечне,
 Одъ Мораче, хитро пређе
 Лѣшкополю пространоме
 Таборъ сави непрегледный
 Межу бистре двѣ воде,
 И планине двѣ гласне;
 Межъ Морачомъ и Ситницомъ
 Жутомъ Стѣномъ и Горицомъ.
 Турска сила ту е пала,
 На едно се искупила,
 Како да се окренула,
 Пити црна источника,
 Кои турству не мече
 Изъ нѣдарахъ Алжорана.
 Нынѣго съветца узетъ мреко
 Поученъ, разумѣнъ
 И Ресула лажна дѣла
 Притиснути подъ каменъ
 Када храбрость Црногорска
 Виђе бистримъ ума окомъ
 Да е сильный змай Стамболск
 Огнѣвита разширио,
 Своя крила, свое перѣ,
 Да сажеже сръбства гнѣздо; —
 Одма висну кликъ витезахъ,
 Цефердана гласъ захуча;
 На ноге се витезови. —
 Е е турска вѣра мрска,

NACIONALNA
 BIBLIOTEKA

ĐURĐE
 CRNOJEVIĆ

Опазила и зачула,
 Да Данила дома нема,
 На се на насъ силна воиска
 Одъ Стамбола подигнула,
 Да преваромъ на насъ удри,
 И свободе свете пме,
 Да намъ згази и почашъ, —
 И безсмертна наша дѣла,
 Ков но смо е' крвлю нашомъ,
 На мегдану кодъ Влахинъ,
 И на друга маия мѣста,
 Задобили са витешествомъ, —
 Оће да ныхъ вѣчно скрие
 Подъ мрачнiемъ своимъ криломъ.
 Но на ноге, ко е витезъ,!
 Како свуда и садъ овѣнъ,
 Да крвь свою нештедиомъ,
 Сву радъ славе и свободе,
 Трагачество пролитъ свою.
 Мы смо они исти први
 Кои име вѣчно славно
 Да смо родной земли нашой. —
 А оно су исти Турцы
 Кои храбрость нашу памте,
 И данъ Лаза царевога.
 Ласнiе е садъ е' Турцыма
 Крвь пролити, боякъ быти,
 Кадъ се е' Турцма познаемо;
 Ёрь садъ Турке добро знамо,
 А Турцы насъ болъ памте; —
 Спозна е насъ крвотечный
 Бой Влахинъ безсмертнй, —

NACIONALNA
 BIBLIOTEKA
 CRNE GORE

DURDE
 CRNOJEVIC

Витезови брже боля
 На границе изтрчаше
 Спрама силне огньносве,
 Нуприлиха бойне войске.
 И на Крусе знатно село
 Станъ свой войсцы поставише,
 На свцлене бойне знаке,
 Спрама турске силне войске,
 Поставише и развише;
 Па витешкимъ дозивыма,
 И огньнимъ пушке гласомъ,
 Сташе Турке затицати,
 У кроваву игру звати —
 Када Думанъ пріеварный,
 Виђе папа, Црногорце,
 Да су хитро долећели,
 На границе отачества
 Дочекати турску войску;
 Онъ несмѣде войскоу своему,
 На нѣхъ силоу ударати,
 Ёръ се люто препадоше,
 Да ће войску и поштень,
 У бой с' њима изгубити, —
 Ахметъ паше бой, поступаѣ
 Смршене му многе мисли,
 У витешкій умъ и главу
 Пораѣаше и ставляше.
 А кровавый бой Влахинъ,
 Природну му бойну преглостъ,
 Убїяше, узтезаше,
 Те витешкій несмѣ боемъ,
 На Србалих' племе мало

NACIONALNA
 BIBLIOTEKA
 CRNE GORE

ĐURĐE
 CRNOJEVIĆ

Окренути ударити. —
 Већ' дукавства поче гнасна,
 Прієварну мрежу плести,
 Да почата и заплете
 У ню храбрость пригорску.
 Найвишега ума човѣкъ,
 Може ласно погрѣшити. —
 Но природа је усіе,
 Са десницомъ своіомъ штедромъ,
 Умъ истинный размишленъ, —
 Ту се сасвимъ не да пасти;
 Но и када мало падне,
 Да' се брзо опетъ дићи. —
 Думанъ везиръ диванъ купи,
 Подъ чадоромъ свилениѣмъ,
 У нѣмъ паше зивну листомъ,
 И стамболске воеводе,
 Те вѣщу за све чине,
 Ка ће силу дићи войску,
 С' нѣомъ на Гору Црну удрит'.
 Па почеше вѣшти паше,
 Разређиват' турске войске,
 Одъ куда ће коя сила
 На Србалих' племе удрит' —
 На два паше двотугаіе
 На нахіе србске двіе
 Наредише да ударе; —
 На црничку и ріечку,
 Њуприлићу великоме,
 Турства ступу и везиру,
 Даше войске половину;
 Да онъ удри, преко Крусах',

На катунско гнѣздо храбро. —
 Слуша Думанъ везиръ велѣй
 Луде мисли и разреду,
 Войсковоѣхъ византие.
 Па имъ турскимъ крутимъ гласомъ
 Поче гордо говорити:
 „Чуйте паше и бегови,
 И войводе сви остали,
 Кон сте се дигли самномъ,
 Светитъ бруку Шегиншаха (цара царева)
 Нанесену, нѣговоме
 Громоносномъ величаству, —
 Одъ племена повородногъ,
 У области Црногорской, —
 Вы совѣте сви чините,
 Да са синомъ нашомъ войскомъ,
 Боемъ на нѣхъ ударимо.
 А знате ли силу страшну
 Ахмет-паше Серашера,
 То е клето племе србско,
 Ону силу саломило,
 И Ахмета мудру главу,
 Подъ целатскій мачъ привело.
 Иста судьба Ахметова,
 Насъ главаре, све очека;
 Ако име Османово
 У бой сада помрачимо,
 Ако л' на нѣхъ, синомъ войскомъ,
 Како што вы говорите,
 Ударимо, навалимо;
 Мы сву нашу силу войску
 Наше главе и поштенъ,

DURĐE
 CRNOJEVIĆ

У томъ ћемо крвною бою,
 Изгубити, опрнити.
 Ђрзъ войничка храбра дѣла,
 Торъ народа и племена,
 Све самртне превзилази; —
 Већъ вы мене послушайте,
 Мы немоймо тако силомъ,
 На нѣхъ нашомъ ударити, —
 Него умне наше силе
 Сѣ привваромъ окренимо;
 Не бы смо ли срећомъ нашомъ,
 Поглавице Црногорске
 На божойзи вѣри тврдой
 Сѣ намъ се стати, домамили; —
 Па на станку пріеваромъ
 На нѣхъ сложенъ ударимо.
 Ако тиешъ путемъ тайнимъ,
 Ово трудно и криво,
 Дѣло наше, несвршимо; —
 Другиешъ се свршигъ неће,
 Безъ срамоте сѣ погибіомъ.
 Я се, вѣрне слуге, надамъ,
 Да ћемо ихъ вѣромъ божомъ
 На састанку домамити,
 И са овимъ мудримъ дѣломъ
 То гнияздо разрушити. — “
 Сви му паше и главари,
 Предузето мрско дѣло
 Одобреше, похвалише. —
 Ради дуне, штиту крѣпку
 Све како те пророкъ учи,
 Комъ такве мисли дѣе

У высокой твоёй главы,
 Да са нима славно име,
 Пророкова светог' рода
 Сабльомъ бранишь, славомъ крунишь.
 Онда Думанъ злобный паша,
 Изъ свилена двора свога,
 Диванъ листомъ савъ растури;
 Пакъ окрену кибигу лажну,
 Црногорской войсцы писат':
 „Поздравъ вама Црногорска
 На границе храбра войско!
 Што сте тако долећели!
 Да бой с' Турцма замечете?
 Заръ мислите да самъ доша,
 И довео силу войску,
 Да са ньоме ваше храбро
 Племя, огнѣмъ, мачемъ, керамъ,
 И да ваше робѣ робитъ!
 Тѣмъ осветъ да учинимъ
 Што сте силу Ахмет-пашинъ,
 Са нѣговомъ многомъ войскомъ,
 На бойничко стидно полѣ
 Славу бойну уграбили; —
 И войску му силовиту
 Погубили, нагрдили; —
 Што е на васъ доходила,
 Са Ахметомъ сила войска,
 За ню паре знава нѣе, —
 Нит' е царскій ферманъ быо,
 Да се войска на васъ диже, —
 Но е Ахметъ своевольно
 Безъ питаня Султанова,

CRNE GORE
 DURĐE
 CRNOJEVIĆ

С' войскомъ на васъ ударю;
 Ерзъ на землю ударисте,
 Отмановиѣ' силна цара,
 За помоги Москве краю. —
 Са конемъ рате люте
 И боеве завоѣасмо? —
 С' тога ти се Ахмет-паша
 С' силомъ войскомъ успут' сврати,
 Да осветомъ вама врне
 Ваша дѣла против' цара,
 Е мишляише, да ѣе тиємъ
 Свомъ Султану угодити.
 А Султану то бы мучно,
 Кадъ с' Московомъ миръ учини, —
 Што е на васъ Ахметъ с' войскомъ
 Ударао, нападао.
 А сѣдокъ вы тога явный
 Може быти мѣтва глава,
 Ахметъ паше бѣрасѣра;
 Кою му е царъ честитый
 За преступакъ тай посѣка;
 А мене е к' вама посла'
 С' вамъ се стати на границе,
 Миръ вѣчитый учинити;
 Ферманомъ вам' ѣваша права,
 Коямо сте крвлю вашомъ
 Заплатили и купили, —
 Потврдити и бравити,
 Свак' да вашу чува славу,
 Ка цареву свету главу.
 Но главари ваши храбри
 Нек' на станак' мели добу,

На гиздавий мость Ситнице,
 Да се скупа ту станемо,
 Миръ за вазда учинимо; —
 Ал' невѣромъ немой ком
 Што на мене помислити;
 Еръ у мене те подлости,
 Нити има, нит' ће бити,
 Докъ е здраво моя глава
 И са ньоме турска слава,
 Њупредић' самъ я везире,
 С' коимъ рате краљи воде
 И безъ нара самномъ мире, —
 Него сютра како сунце
 Почне истокъ осветляти,
 Крените се, седамдесетъ
 Одъ племенах' бираних'
 Воводах' и главарах',
 На Ситнице востанете
 Да на тврду своју веру
 Ту састајакъ учинимо.

А и я љу одовуда
 Су толико другох' доћи.
 Када књига безчовѣчна
 У станъ войске црногорске
 Дође, хитро проучи се;
 Ратоборцы када књигу
 Проучише, разумѣше,
 Чисто срце и искрено,
 И духъ вѣромъ постоянный,
 Помислити незна друго,
 Нит' се може досѣтити,
 Што то на свѣтъ друго има,

DURĐE
 CRNOJEVIĆ

Што бы с' места честь шенуло. —
 Већ' на позивъ ђе ихъ зваше
 Седамдесетъ биранихъ
 Поглавицахъ отидоше.
 Како дошли на край моста
 Ве углавлѣтъ станахъ бѣше,
 Виде, нико нема на мостъ! —
 Одма ти се яду своје
 И превари ниской турской
 Домислише, да ђе бити;
 Ал' се с' пута невраћаю,
 Веће на мостъ управъ иду;
 Мишляху ихъ далъ виђетъ —
 Но текъ на мостъ наступише,
 Изъ бусіе удри войска,
 С' ђуприлићемъ сакривена,
 На главаре Црногорске.
 Главарах' се седамдесетъ,
 Око моста мужки бране,
 И ту крви много турске,
 Свакій одъ нихъ тада просу;
 Него на нихъ удри сила,
 Са свихъ странахъ сакривена,
 Тридестъ и петъ погибоше,
 Бранећи се око моста;
 Тридестъ и петъ ране люте
 Одъ Туракахъ допадоше,
 Те ранѣне поглавице
 Одма Турцы савезаше;
 Свезане ихъ воде тужне,
 У околу турске войске
 Подъ чадоромъ ђуприлића;

А тридесетъ и пять главахъ,
 Посѣчене донесоме. —
 Кадъ Ђуприлић войске вођа,
 Гласовите Црногорце,
 Виђе у станъ турске войске
 Савезане, прѣварномъ
 Гнусномъ, везомъ азiятскомъ, —
 Онда њима поче гнусный
 Безобразимъ гласомъ зборить:
 „Вы каурске поглавице!
 Кадъ сте тако уловѣни!
 У дугачкiй синцирь турства,
 Садъ доиста све морате,
 Што вы речемъ, чинити; —
 Али ње ви са раменахъ
 Ваше главе одскочити.
 Држ' артию са дивитомъ,
 Прифатите, па пишете.
 Войсцы вашой ситѣу кнѣгу
 Како смо васъ дочекали,
 И господскiй даровали;
 Миръ вѣчитый на састанку
 С' вама твердый учинили; —
 И кажите войсцы вашой
 Да се враћа са границе;
 А да њете и вы брзо
 К' њима с' даромъ вельимъ поѣти.“
 Онда вичу изъ синцира
 Савезане поглавице:
 „Ђуприлићу безобразна
 И безвѣрна мрска главо,
 То се дѣло храбро мужко,

NACIONALNA
 BIBLIOTEKA
 CRNE GORE ĐURĐE
 CRNOJEVIĆ

Зват' неможе, нити се зове; —
 Насъ ако си безвѣрнице,
 Вѣромъ божомъ, на састанку
 Преварио, погубио,
 Одъ свог' ята одвоио; —
 На зарь мислишь смртнимъ страхомъ
 Да ѣшь сада, ты насъ нагнать
 Да преваре стидна писма,
 Нашой браћи, пошальмо
 И срамота отачества
 Да живота штить намъ буде?
 Мы писати то неѣмо,
 А погинут' сви оѣмо; —
 За животе наше зна ѣшь, —
 За свакого десеть даѣшь. —
 Но преварный турскій сыне,
 На ных' немой преваромъ
 Безчовѣчно ударати; —
 Ере болкнот' преваромъ,
 Побѣднику славе збильске
 Не приноси, ни додае;
 Веѣ у свѣтъ стидъ и бруку,
 Вѣчиту му свагда гласе.“
 Кадъ подлоску, безчестіемъ,
 Задоемый сынъ Станбола,
 Поглавицахъ, духа храбрость
 И презрентъ смртне чаше,
 Добро виѣе и познаде;
 Онда ярость безчовѣчну,
 И природну турскомъ роду,
 На ныхъ изли и показа; —
 Све нареди поглавице,

Да на остро колъ ставе;
 Безакону волю грозну
 Воеводе срамнога,
 Текъ е чуше, испунише,
 И главаре Горе Црне,
 На дугачко остро колъ,
 Натакоше, попереше; —
 На ихъ на брегъ одъ Мораче;
 Тридестъ и петъ исправише. —
 Кадъ орлове Србства сиве,
 Кои ята црногорска,
 Предвођаху, управляху,
 Виђе везиръ богомрскій
 Ђе послѣдний духъ с' удахомъ
 Са острога коля к' небу;
 Одправляху и даваху; —
 Онда сѣде подъ шаторомъ,
 На онъ поче бити и квати,
 Одъ именахъ поглавицахъ
 Црногорской войсцы писатъ:
 „Поздравъ вама браћо наша!
 Одъ вашихъ седамдесетъ,
 Войсковођахъ, поглавицахъ!
 Мы смо здраво, мирно, дошли,
 На састанакъ Ђуприлићу; —
 Настъ е дивно и господски,
 Онъ, с' Турцыма дочекао,
 Миръ смо тврды и вѣчный
 Међу собомъ учинили;
 А чули сте на састанку
 Кадъ веселѣмъ изъ пушакахъ
 Миръ и дуго прѣтельство,

MAGICIONALNA
 BIBLIOTeka
 GORE ĐURĐE
 CRNOJEVIĆ

Са Турцыма притврдисмо; —
 И мы ви се налазимо,
 У табору турске войске
 Подъ шаторомъ Ћуприлиѣна,
 Изпїямо приу кафу,
 И ракію брзореку. —
 Но се дома браћо наша
 Са границахъ повратите,
 Тѣ послове свое друге,
 Изпуняйте, одправляйте;
 А нама се немой кон,
 Што бояти, ал' бринутѣ,
 Брзо ћемо и мы тамо,
 Наши сиви Соколиѣи,
 Одъ овїехъ данахъ доѣи,
 Превесели с' много дара. —
 Немојте се штогођ' браћо,
 У бояти препанути;
 Што се много силне войске
 У Туракахъ окомъ види; —
 Што се многа войска види, —
 Ћуприлиѣн' е првѣй везирь,
 У пространо турско царство; —
 Власть е Стамболю нѣму дао,
 Равну с' царемъ нѣговїемъ. —
 На када се онъ подига,
 За нѣме се благо дигло,
 А за благомъ незнанїя,
 Теке само, да се хлѣбомъ
 За кои данъ, с' нѣмъ прерани.
 Ова друга войска нїе,
 Осимъ гола Стамболїя,

И са нѣмѣ крѣпѣлія
 И дервиши безпослени,
 Кои прошньомъ турскій свѣтъ
 Опразнише оголише;
 Него како писмо наше
 Прочитате и чуєте, —
 У мах' дома сви хайдете.“ —
 Пође кнѣга изъ окола,
 Турске войске, приеварне;
 Дође у станъ црногорскій;
 Око нѣ се ратни сынцы,
 Окупише свиколицы, —
 Када чуше разумѣше,
 Што имъ она кнѣга каже,
 Лукавству се срамотное
 Достѣтити немогоше.
 Него одма сви рекоше,
 Да є кнѣга њине браће,
 И да су имъ браћа здраво,
 Подъ шаторомъ Ђуприлића;
 А не на ту безчовѣчну
 Поставлѣни смртну муку.
 На ми одма сви скочише,
 И веселѣ изъ пушакахъ,
 Спрамъ Туракахъ учинише,
 И дома се са понѣмъ,
 Окренуше, огидоше,
 Кое ће се њима скоро
 У плачъ ядний окренути.
 Кадъ Ђуприлић' нечовѣчный,
 И остале поглавице,
 Одъ грабљиве турске войске,

ĐURĐE
 CRNOJEVIĆ

Разумѣше и зачуше,
 Да отиде жельобойна,
 Са границе Црногорска,
 Войска, дома свеколика;
 Онда свог войске брже,
 На баряке раздѣлише;
 Па са сваке стране хитро
 На гњиезда соколовска
 Навалише, ударише; —
 Яукъ! майке, плачь ђетета,
 Гласъ допаде Црногорца,
 Да их' Турцы преварише —
 Када ови гласъ стравичный,
 Разумѣше и зачуше,
 Онда брже луда челядъ,
 Коя бѣжат' немогаху
 У висока брда своя,
 И планине занесоше; —
 Коя доспѣт' немогаху,
 Да занесу прозъ планине,
 Ону Боки и приморю
 Понесоше свуколику,
 Подъ крилима светог' Марка,
 Имаюћи вѣру тврду
 Да вѣничаникъ адријатскогъ
 Мора знатна, дат' их' неће,
 У стамболске, звѣрске руке;
 Него да ће помислити,
 На услуге непрестане,
 И на многу крвь пролиту,
 Шго е за нѣг' црногорска,
 Лила мишца на мегдану,

Са аждаіомъ азіятскомъ. —
 Па текъ ђецу свою луду
 На прилична мѣста скрише; —
 Онда войникъ свакій храбрый
 Хитаюћи у бой пође,
 Противъ войске Ђуприлића.
 Ал' се храбри опознише,! —
 Пређе нѣх' су друмомъ Турцы
 Сва племена попалили,
 И нејакѣ ђеце лудѣ
 Три стотине заробили.
 На Цетинѣ полѣ равно
 Око' войска поставила,
 И ту єдну ноћу тавну
 Коначила, преноћила.
 Па тек' дневна звѣзда бистра
 Са зракама цкленізма,
 Лице свѣта оку каза,
 Онда турска войска сила
 Са Цетиня снажно удри;
 Све Нѣгуше и Цетинѣ,
 Ненаситый пламъ изгорѣ!
 Димъ сѣ дига' одъ племенах'
 У средъ подне, мракъ є пао!
 Двѣ су се бойне войске
 На крвавый путъ смѣшале,
 Пушка пуче, витезъ кличе,
 Пада Турчинѣ ка листъ с' горе;
 Витезови Црногорски
 Пограбише три стотине,
 Изъ турскиехъ руках' ђеце,
 Ков бяху пређе Турцы

ĐURĐE
 CRNOJEVIĆ

На юришу заробили.
 Турчинъ гине безпрестана,
 Одъ мачевахъ и пушакахъ;
 Али ка ће шака войске
 Преварене црногорске,
 Азіятскогъ брзотечногъ
 Океана уставити,
 Коегъ лютошь, вала хитра
 Хемусъ гордый, нити Кавказъ,
 Уставити ніе мога —
 А камолъ ће мало Србахъ
 Безъ главара никаквога,
 Сръ имъ Данилъ бѣше витезь
 У то врѣме отишао;
 На сѣверу поклонитъ се
 Славенскоме цару храбру;
 А остале войсковође,
 И главаре све вистніе
 Бѣше Думанъ гордый паша,
 У лажаву мрежу турства
 Уловіо, пофатао.
 Войска горомъ прође црномъ
 Путъ приморя которскога,
 За цѣоме се припучило
 Двѣ хиліаде србске войске,
 Те ихъ прате и ћераю
 Изъ гниезде свободнога,
 Гоне Турке Црногорцы,
 До Солилахъ лична поля
 Накъ се отленъ повратиле
 Турска како войска спаде,
 На край мора на Солила

Онѣ око страховидни
 Учинила поставила.
 Кадъ срамный Венеціе
 Дука зачу и разумѣ,
 Да ѱуприлиѣ с' войскомъ своіомъ
 Око држи на Солила,
 Завидливацъ србске славе,
 И свободе ненавистникъ,
 Ёдва душомъ то дочека,
 Заръ помисли да в србско
 Име племе погинуло,
 Да гласника турска войска
 Одъ нѣг' нѣ оставила,
 Не доѣ му до памети
 Да витеза бойне мукѣ
 Учврѣху поправляю,
 И да одъ нѣхъ све постасѣ
 Храбри духомъ и срцемъ умомъ;
 Како огань сребро влато,
 Што пречисѣ и поправля,
 Тако крвна трудна дѣла
 Валятности витезовахъ,
 Све бистріе свѣту каже,
 Дука нискій са Сенатомъ
 Брж' заповѣдъ посла стидну,
 У которска окружја,
 Да се челядъ црногорска
 По Приморю сва пофата,
 И сваков да предаю
 У рукама ѱуприлиѣ;
 Войске глупе наредъ мрску,
 Владаоца Венеціе,

CRNOJEVIĆ
 DURĐE

Безчовѣчна послушаше,
 По Приморю луду ђецу,
 Свуколику пофаташе,
 Седамъ стотин' мужке ђеце
 Коя бѣжат' немогаху
 Већ' ихъ тужне майке њине,
 На рукама све носаху,
 Предадоше у безбожне
 Ћуприлића звѣрске руке;
 Ето фала Горы Црной,
 И мѣтачка благодарностъ,
 За боеве што е била
 И крв' свою проливала,
 За мѣтачкій дворъ срамотный,
 Признаности дугъ јој врати,
 Венеція гласовита,
 За услуге неизбројне
 Храбри гл'зѣда црногорска,
 У руке му турске даде
 Седамъ стотин' Соколићахъ
 Којема безчовѣчностъ,
 Турска, сломи хитра крила,
 Да у предѣлъ већ' свободный
 Не излећу, ни полећу.
 Кадъ Ћупрелић' ђецу луду
 У тиранске прими руке,
 Онда свако мушко дѣте,
 Мачемъ рече безчовѣчнымъ
 Да заколю у околу,
 Колю праву и невину,
 У околу луду ђецу,
 Башъ на јадне и жалостне,

Руке майках' вьновнихъ.
 Поду мртве многе майко
 На земљицу попадаше
 Кадъ очима своимъ,
 Смръть синовну погледаху,
 А предъ тога же ручице
 Путь маякахъ пружаваху,
 И гласомъ ихъ жалостнигъ
 Кликоваху дозиваху:
 „Недайте насъ миле майке
 У погане турске руке,
 Но зовите наше тайке,
 Да насъ бране одъ Туракахъ.“
 Узъ жалостне те дозиве
 Плачу, камъ бы проплакао
 И найлюби Рись и Тигаръ,
 Одъ таквога профънатуре
 Безчовѣчна силъ зора
 Аполлонъ е своа бни
 Одъ неправде те сакрио,
 И Астреа саяне дворе,
 Предъ турскиемъ окомъ на вѣкъ
 Затворила и сакрила.
 Е неправда љуприлића,
 Божествено срце иѣно
 Увредила уцѣлила.
 Али око мучительско,
 Везбожнога тирянина,
 Равнодушно то погледа.
 О! проклета и погана
 Противъ чойства људи турска,
 Малу љецу бити луду

Зароблѣну робствомъ видитъ,
 Но сувише безчовѣчства
 Жертвомъ све ихъ учинити,
 Срца у тебѣ, душе людске
 Нитѣ было, ниће быти,
 Свудъ ти правди ђено можешъ
 Дрема плаче и кріе се.
 Ђуприлићу прѣтъ ти образъ
 Спомени се што си тада,
 Одъ човѣчства учинио,
 Сѣ тимъ си твою гласну славу
 Предъ свѣтомъ помрачио,
 И войничку твою главу,
 За довіекъ оцрнио.
 Пошту праву крвь ђетивьску
 Проди турскій мачъ неправый
 Онда ныне майке тужне
 И осталу женску челядь,
 Войска робствомъ собомъ узе
 И одведе путьъ Етамбола
 У крилате морске лађе,
 Коѣ нѣма у сусрету
 Мора турскогъ воевода
 Башъ капетанъ гордый паша
 Тадъ доведе и одведе.
 Но кадъ многе лађе дошле,
 На прехитра своя крила
 Близу Кипра и Кандіе
 И храброшћу прославлена
 Отачества Аристиде.
 Онда войску страховиту,
 На острове окренуше

Кои до тадъ подъ Млетачку
 Бѣху владу и управу,
 Освоише Кипаръ знатный,
 И Кандію поноситу,
 Ка острове многе маиѣ
 И Морю тадъ узеше,
 И са тѣмъ безчовѣчну
 Венеціе Дуки гнусиу
 Пріятельство повратише;
 Што имъ челядъ пригорску
 У деспотске руке даде,
 Тимъ приморѣ подъ которско
 Све нагрди и обручи
 Сва племена попалѣна,
 И све робѣ одведено
 Мачемъ турскимъ посячено,
 Троструко в тадъ Ћуприлиѣ
 Одъ мишице пригорске
 Све платіо, намиріо,
 Не са златомъ ни са сребромъ
 Нити свитомъ и оружѣмъ;
 Веќе турскимъ месомъ, крвлю,
 Коіемъ се све планине
 Сви путови и сва брда;
 Кудъ пролази турска войска
 Бѣху яко усмрѣли,
 А за свако кога Дуде
 И млетачкій дворъ предаде,
 Лудо дѣте на мученѣ
 Подъ мачъ оштрый Ћуприлиѣ,
 И безбожне турске руке
 За свакога преданога

ĐURĐE
 CRNOJEVIĆ

Дае десетъ за едиога
 А сувише чести бои,
 Чести бои крволятни
 Око града одъ Котора,
 И са свѣма градовима,
 Покрай мора и Приморя,
 И тада се ради спора
 Међу србскомъ Горомъ Црножъ
 И међу Которъ градъ приморскій,
 И трая в докъ нестаете
 Кривосудне Венеціе
 Нѣ врховне Трон' и владе.

NACIONALNA
 BIBLIOTEKA
 CRNE GORE ĐURĐE
 CRNOJEVIĆ

ПЬСМА ТРЕБА.

Безчовѣчна дѣла ирска
Думанъ паше Ћуприлића,
И невина крвь ђетиньска,
Кою турство безрасудно,
На приморска поля просу,
Срце душу Пригорца
Раздражише уредише;
Поче права крвь ђетиньска
По држави турской викаѣ,
И на осветѣ дозивати
Пригорску храбру мишцу,
И потожке неутрудне
Немезисе дѣломъ страшне,
Сташе отцы, браћа ђеце
Турскомъ рукомъ посѣчене,
На ята се бойна вिति
По држави Османовой,
Стаде турска непрестано,
Дневно ноћно крвь се лити,
На све стране и краеве,
Господски се турскій сарай,
Свакій крвљу турскомъ уми,

ЂУРЂЕ
CRNOJEVIĆ

Низъ друмове, низъ кадрме,
 Низъ планине гордевидне,
 Низъ пространа равна поля,
 Честа вреда, крвлю турскомъ
 Црнотечна потекоше,
 Сташе често долеиватъ
 Книге крвлю црномъ турскомъ
 Нагрѣне, написане,
 На Ченгиѣа дворъ гласитый
 На витеза два Ченгиѣа,
 А два паше двотугліе,
 Пише Турчиѣ с' сваке стране
 Аманъ паше сунде наше,
 Видите ли многе яде
 Што ви влашка Црна Гора,
 Одъ синовахъ царевіехъ,
 Непрестано ради, гради,
 Крв' се турска свудъ просипѣ,
 Пушка пушчи пласомъ не да
 Одмакнути ни утеѣи,
 Нитъ Турчину турскомъ сыну
 Яукъ гласа кадъ престае,
 Свакій виши оцакъ турскій
 У коєму свѣѣа турства,
 Право сяше и гораше,
 Свакоме се свѣѣа сѣйна
 Крвлю своіомъ угасила,
 Кадуне су дичие турске,
 Одъ жалости многе тужне,
 Помашѣне поскиташе,
 Прозъ дубраве и планине
 Ђе ти приђе по границы

Муззіє съ яснымъ гласомъ,
 Са мунарахъ високієхъ
 Пошиляху са изрикомъ
 Фалу светцу громогласну,
 Тудієна садъ Курацы
 Крвожедни ненаситни,
 На небройна ята хитра,
 Завіяю и ячу,
 Робѣ турско неизброино
 У каурскій синцирь плаче,
 Мушко яче сѣку мачемъ
 А неяче даю нама,
 За дукате на одкупе,
 А женско ни много лудо
 Изкретише, оскврнише,
 С' Каурима извѣнчаше,
 И сотиємъ законъ святой,
 Алкорана увредише.
 Веѣ Ченгиѣи храбри паше
 Турства сяви соколови,
 Садъ на ноге устаните
 Силновите войске одсвудъ
 Сакупите, подигните,
 Крвь васъ турска проливена
 На освету ту позыва,
 А нацѣ пророкъ уврѣеный
 Онъ ѣе вама путъ отворити,
 Невидимомъ своіомъ снагомъ,
 Коимъ ѣете невѣрники
 Изтражити гордо племе,
 А мы Турцы с' края свакогъ
 Кои Мекке храмъ свештеный

NACIONALNA
 BIBLIOTEKA
 CRNE GORE ĐURĐE
 CRNOJEVIĆ

Божествено почитамо,
 Сви устати кадъ речете,
 Готови смо крвъ пролити.
 Книге с' крвлю написане,
 Два Ченгиѣа силне паше,
 За бой мислит' обратише,
 Па одмаха књиге многе
 На све стране и Краине
 Написаше, одправяше,
 И књиге имъ брже танке
 Капетане и войводе,
 Кои войске турске воде,
 Херцеговске и босанске
 На Загорѣ искупише,
 Па предъ њима књиге танке,
 С' крвљу турскомъ написате,
 Изнесоше, прочиташе.
 Кадъ се књиге прочиташе,
 Ту тиранско срце едно
 Неостаде, ни се каза,
 Кое сузу жалостиву
 Низъ сумрачно свое лице
 Са уздихомъ необали.
 Но кадъ књиге жалостиве
 Поглавице разумѣше,
 Онда скочи и устаде
 Любовићу Бегзербече,
 На витежке свое ноге,
 Међу паше и бегове
 И гласите капетане,
 Па имъ лютимъ поче гласомъ,
 Ове рѣчи говорити:

„Послушайте Турцы браћо,
 Намъ в Ахметъ Султанъ дао
 Власть у руке, мачъ о бедри
 Да са њије турско име,
 Турскій народъ и поштенъ,
 Одъ невѣрне смѣле руке
 Сачувамо и бранимо.
 Мы се хлѣбомъ паревіємъ
 Сви описмо, потровасмо,
 И наредбу свету царску,
 У безбрижность затурисмо,
 Дневи ноћи непрестано
 Свудъ се турска крвь пролива,
 Одъ невѣрне руке србске,
 Турско робъ на стотине
 У кавурскій синдиръ стень,
 А мы што смо калетани
 Беглербези и главари,
 Турке браћу нежалимо
 Одъ крвничке дрске руке,
 Већ те яде све очима
 Погледамо и трпимо,
 А царевый ферманъ ево
 У кои намъ царе пише,
 Да на вѣру, на миръ и ратъ
 Непрестана зла и штете
 Динъ душманской Гори Црној,
 Да чинимо и радимо,
 За увреду громометногъ
 Нѣговаго величества.
 Већ на ноге браћо сада,
 Са храброшћу окаляна,

BIBLIOTEKA
 GORE ĐURĐE
 CRNOJEVIĆ

Войсковоје и главари,
 Херцеговски и босански
 Да мы силне и витешке
 Наше войске подигнемо,
 И да с' њима са своѣмъ силомъ,
 Са витешствомъ и преглосћу
 На Кавурску Гору Црну,
 Навалимо; ударимо,
 Да светимо срамъ и бруку
 И велику крв' и штету
 Херцеговску и босанску;
 Кою крепка Црногорца
 Просу рука на све стране,
 Ёрѣ подъ овимъ срамомъ више
 Турска бистра слава и часть,
 Тавновати веѣ не може,
 Треба крви влашке потокъ
 Да њој с' лица мрачностъ скине.
 И бистру с' свѣту каже.
 Онда паше два Ченгиза
 Сви бегови капетани,
 Беглербегу Любовићу,
 На витешку храбру рієчь
 Срцемъ душомъ захвалише.
 Хвала тебе Любовићу,
 Нашъ витешства угледниче,
 А турачке славе бойне
 Штите крепкій подржиче,
 Свакій храбру твою рієчь,
 Са дѣломъ ће протегнути
 На одъ маха сви главари
 Крвожедни србске крви,

На све стране и градове
 Разлѣхеше ка орлови,
 На ми силне турске войске,
 Са свихъ странахъ сакупише
 На Загорѣ подѣ знатно,
 Кодъ Ченгиѣа гласна двора.
 На пошто ми войске силне
 Триестъ хиладъ убойника
 Све лютога Краичника,
 На воєну ногу стаде
 Онда Турцы по храбрости
 Воеводе вѣште бою
 Предъ войницма поставише,
 И на двое силу войску
 На Загорѣ раздѣлише,
 Два дієла даше войске
 Да ихъ воде два Ченгиѣа,
 Два Ченгиѣа даше вѣште
 Мучну бою и кровью
 Трећій діо силне войске
 Даше вѣшту Любовићу
 Беглербегу, да имъ буде
 Человоѣа и войвода.
 На када се мудро вѣшто
 Раздієли турска войска,
 Онда зорно крену сила
 Са Загоря турскомъ земљомъ,
 Одъ нѣ зора и нѣ силе
 Кудъ пролази земля дркти
 А облакъ се одъ пращише,
 Надъ нѣомъ густый бѣше дига;
 И одъ ока турске войске

NACIОНАЛНА
 BIBLIOTEKA
 CRNOGORE
 ĐURĐE
 CRNOJEVIĆ

Свѣтлость сунце затаміо
 Силна войска махомъ удри
 На витѣшствомъ знатно племе,
 Храбре Цуце Краишнике,
 Три юначка иѣму села
 Кругъ, Ровине и Трѣвине
 Са живіємъ огнѣмъ ужди,
 Па и далъ креиу войска
 Раздражена осветъ чинитъ
 Огнѣмъ мачемъ и робѣнѣмъ
 Него у то исто врѣме
 Приспѣ Данилъ знатный витезъ,
 С' три хиляде храбре войске
 На бой хитре црногорске,
 Како Данилъ с' войскомъ дође
 Бой жестокий с' турскомъ войскомъ.
 И огнѣи заметнуше,
 Насрнуше Црногорцы
 Са природномъ ваљаносиу
 Ка на прве турске войске;
 Али Бошнякъ, Хердеговаць
 Србъ с' турске вѣре збильскій
 Нек ѣе с' мѣста и мегдана
 Шенути се узмакнути,
 Безъ велика мяса, крви,
 Већ' се боякъ прекрвави
 Три дни бѣла и три ноћи;
 Све на едно мѣсто држи.
 Босанске се шеишане,
 И гласити црногорски
 Цефердани, гласовима
 Надметаху, претѣцаху,

Ко не коме ясность гласа
 Са своємъ преузети,
 Нына зрна смртоносна
 На обѣ храбре войске
 Ка градъ лѣтній просипаху.
 Гине юнакъ непрестано,
 С' те и друге равно стране,
 Мѣсто плача и жалости,
 У обѣ се войске чуе
 Гласъ веселый и поянѣ;
 Ал' захиру Црногорцы
 Турску на друмъ прекидоше,
 Те безъ ране и тання
 Турска войска сва остаде,
 Турчинъ свашто ка насъ еде,
 А коньско имъ месо тада
 Бѣше ка часть найславна,
 Мрачне пасхе байрамове,
 Ал' храброшу на мегдану
 Уступити неоѣаху,
 Нит' се натрагъ повратити,
 Безъ крвава много пота
 Да стиднѣмъ побѣгомъ
 Траже глави спасеніе.
 Но кадъ храбра войска срѣска,
 Виѣ Турке у невољи,
 И да нужда у бой кривий
 Нагони их' говорити
 Кудіенъ не натрагъ бѣжат
 Онда са свихъ странахъ сидно,
 На упорну войску турску
 Удариле, насринуше.

Обіс се храбре войске,
 На мегдану измѣшаше
 Три сахата мегданъ бойный,
 На мачеве и на саблѣ,
 С' крвлю тешкомъ дієлшє,
 Док' наипосле вѣштобойна
 Хитрость милице Црногорске,
 Погна с' поля битке страшне
 Херцеговце витезове,
 И бошняке непреклоне,
 Сва побѣже у гомилу,
 Турска войска са мегдана,
 Са нима се Црногорцы
 У бѣжанѣ измѣшаше,
 Непрестано пушка пуца
 И пламенный мачъ сієва,
 Пада Турчинѣ неизбройны
 Одъ кроваве руке сръбске,
 Свѣетъ друмомъ бадъ ћераху
 Турску войску устрашену,
 Са равнога друма многу
 Саћераше и сагнаше,
 И у тврдѣй непролазный
 Кршъ и богазъ ућераше,
 Па у богазъ силу войску
 Затворише, обтекоше,
 И ту сложно са свихъ странахъ,
 Учинише юришъ на ню
 У три сата турске войске
 Три хиляде погибоше,
 И два паше с' Беглербегомъ
 И осталомъ своимъ господомъ,

Ту ми вретне свое главе
 На мегдану погубише,
 Друга силна по сметена
 Войска прште на све стране,
 На гусакахъ ято гаупо
 Кадъ ихъ соко хитрый смете,
 Са полетомъ сиртоноснымъ
 Те гачући бѣжи свака
 Тражи себи спасенія,
 И кріе се на све стране
 У плотове грмъ и яме,
 Крозъ планине непознате,
 Црногорцы знаке многе,
 Одъ храбрости на мегдану
 С' оружаномъ рукомъ бойномъ
 Задобише, уграбише :
 Двіе главе, садве паше,
 Трећу знатна Любовића,
 Беглербега у бой страшна
 А войводахъ поманихъ,
 Кепетанахъ и беговахъ,
 Седамдесетъ и четъ управъ,
 У толь бою изсѣкоше.
 Друге турске силне войске
 На све стране и мегдане
 Избронѣ се немогаше,
 То криви тога боя,
 Црногорской войсцы храброй
 Бы добитакъ бойна поля.
 Двіе главе два Ченгића,
 Трећу силна Любовића,
 Са барякахъ триестъ и шесть

ĐURĐE
 CRNOJEVIĆ

Дароваше своимъ владыцѣ,
 Да триумфомъ тѣмъ фалнымъ
 Храмы вѣтешства пригорского
 Вѣчно кити и понося,
 И безсмертно славяно име,
 Бою томе свето храни
 Докъ Славенства вѣкъ трав.

NACIONALNA
 BIBLIOTEKA
 CRNE GORE ĐURĐE
 CRNOJEVIĆ
 (За ономъ ономъ бою дао а владыка Димитро
 ову призу на Петину сзидати.)

ПѢСНА ЧЕТВРТА.

Текъ витешке херцеговске
И босанске бѣху майке,
Дично сестре и любовце,
Яукъ гласа оставиле,
И одъ суза жалостнѣхъ
Своя лица осушивше;
Текъ бѣху мало тужно
Господаре в свѣтове,
Вретну брабу и ородникъ,
Нарицати оставиле;
Већ' Кадунс бѣху често,
Проклиняти прекинуле
Крѣпку милицу Црногорца,
Коя нѣма црно срце
На мегдане Пуцке даде;
Али момчадъ вруће крви,
Погибѣхъ витезовахъ,
У боеве црногорске
Извише се, устадоше,
И оружѣмъ витешкѣмъ
Себе дѣло нажитише,
А срца нѣмъ бѣху дѣше

CRNOJEVIĆ

Са освете грознимъ духомъ
 Задобна, напоена:
 У матерска юштъ паруча
 Почеше се окупати,
 На алаз и на ята
 И причати еданъ другомъ,
 Ће имъ отце браћу храбру,
 И витешку нѣну славу,
 Сакри у гробъ пригорска
 Славна боемъ чврста рука.
 Свудъ се момчадъ више хитра,
 Ноћу дневлю непрестано,
 Тражећ' себе предводника,
 Кои ће ихъ вѣнто водитъ,
 Да освете крвѣ очевахъ
 Своє браће и сродникахъ,
 На три пуцка храбра села,
 Пригорцемъ проливелу
 Докъ нађоше и ставише,
 Врховнѣмъ себе вождомъ
 Погибшега Ченгилъ наше
 Младолика сына врла,
 Бећиръ пашу извѣстнаго.
 Момчадъ тада нѣга пашомъ
 Поставише, начинише,
 Ишо имъ Стамболъ како зачу
 Са ферманомъ всемогућимъ,
 Одобри то и потврди,
 Преко свога брзотечна
 Татарина и вѣстника,
 Отачество Обилића
 И критага воведе

Омућевих' сила Релѣ.
 Како главу Ченгић' паше
 Виђе дивно накићену
 Су два царска мрка туга;
 Онда срца у витезе
 Херцеговске и босанске
 Узлећеше на војна
 Хитра крила, брзе ноге
 И витезе сташе бити
 Са освето подетима
 Убойничке њине прси.
 Младый Ченгић' Бѣшир' паша
 И онъ духомъ Немезисо
 За крв' паше два Ченгића,
 Свога отца и свог' стрица,
 Са жестокихъ рата духомъ
 Поваташе себ' питаше
 Противъ мишце и оружа
 Рѣшителногъ србска гизда
 Укоръ острый и срамотный
 Владателю горделиву
 Недаваше почивала,
 Нит' витешка младеж' турска
 Већ' га пашомъ звати шѣаше,
 Да на лаке приђе ноге
 Неускочи и неуста,
 И съ књигама танкіема
 Неокупи силу войску
 По избору херцеговце
 И боиняке соколове,
 Коихъ' се мишца храбрость
 Са войничкомъ славомъ збильскомъ

CRNE GORE ĐURĐE
 CRNOJEVIĆ

У народу прославляше,
 И кое ги на освету
 Родительска кръв и братска
 Позиваше да отиду;
 Кадъ витешку на Загорѣ
 Скупи Ченгизъ паша войску
 Дваестъ хилядъ броемъ храбре,
 На войницма ову рѣчъ
 Ста витешку говорити:
 „О войницы славносни
 И стамболска вѣрна ѣщо
 Ваша дрска рука рѣчъ
 Мене наше вѣнацъ даше,
 Ваша хитра и могућа
 Рука ми га узетъ може,
 Наши отцы храброносни
 Свудъ войничке славе име
 Подъ баряке Отманове
 Задобаше с' крвю своіомъ,
 И у руке с' остроиъ саблями.
 Ниховой се бойной слави
 Мачъ божества удивлява,
 Кръпость духа нѣине мише
 Славе су имъ напуниле,
 Све народе земска царства
 Предъ витешствомъ нѣмовіемъ,
 Кавурска су царства многа
 Мачъ кривавый преклоняда,
 И Виена царе родна
 У оковъ е нѣцнъ плакада,
 Азіятска подя многа
 Славомъ нѣина оружия

Громогласномъ фаломъ грме
 По просторе безсмертнаго
 Марсоваго славна царства,
 Стамболъ имъ е обѣручно,
 За витешства дава вѣнце
 И првенство предъ другимъ
 Ратницима византисъ;
 На ко мѣину светлу славу
 Да помрачи, и потрачи,
 Чия л' рука с' мачемъ дрска
 Ньих' с' ныховомъ славомъ бистромъ
 Усуди се у гробъ скрити.
 Нама браћо треба свѣма
 Наше главе и крвь нашу
 Нештећети сву пролити,
 Докъ витешку крвь очевахъ
 Проливеву осветио,
 Докъ с' войничкомъ славомъ првомъ
 Наше главе навѣнчамо
 Нетреба намъ помишляти
 Нит' се тога убояти
 Што е наше отце браћу
 Црногорска слаба мишца
 Подъ широка мрачна крила
 Грозне смрти преклонила,
 Сваки правый боя витезъ
 На мегдану сладко шѣ
 Чашу смрти непроходну,
 За стидъ бы се нѣму нашко
 Убоит' се одъ нѣ штогодъ
 Ал' се с' пута на мегдану
 Одъ нѣ помах', уклонити,

DURĐE
 CRNOJEVIĆ

Страхъ е слабостъ братъништва
 Храбростъ, витезъ вѣчно живи,
 Већ' на ноге храбра войско,
 Трајати се нема када,
 Већ' се хитро на халае
 Раздвоите пакъ развите
 Надъ халаемъ свакоиемъ
 Халай барякъ вождъ крвѣня.
 Войска храбра владателя
 У свемъ хитро послушала
 Гласъ одъ бубиѣ таламбаса
 Надъ нѣомъ бойне знаке разви,
 Войсковође на хатове
 На крмише предъ Турцыма,
 Узиграше бойни конѣи
 Зафискаше зорни Турцы,
 Крену войска и обрну
 Трагомъ исте прве войско
 Путь гнѣзла свободнаго,
 Да га сможди и разчула,
 И пепео огаринахъ
 Нѣговіехъ да загаси.
 Да се у нѣмъ искра цигла
 Незатаи ватре живе,
 Већ' последню божествену
 Искру огня да утули
 Скупомъ турству крви србеке.
 Войска брзо дође силна
 На границе пригорске
 И удари снажно нста
 На три села боемъ знатна
 На Трѣнино кругъ Ровине,

Али цуцки витезѣви
 Побѣхъ войсцы неседеоше,
 Веѣ се двѣсти затворише
 У біеле куле свое
 Те се бране огниѣносимъ
 Оружіемъ одъ Туракахъ,
 Али силна турска войска
 У првый махъ силно удри
 На камене цуцке куле
 И живіемъ огниѣмъ десетъ
 Изгорѣше на юришу,
 И у нѣма неколико
 Витезовахъ браніѣхъ,
 А остаѣ бране себе
 И просияу турску крвцу
 А кликуу Црногорце:
 „Хай ѣе сте ви наши сиви
 Соколови црногорски,
 Прискочите вашоѣ брани
 Са помоѣу у затвору
 Ёрѣ насъ турска силна войска
 Са жестокиѣмъ огня пламомъ
 Све изгорѣ и погуби;
 Алъ мы нашу погибіѣу
 Нежалимо одъ Туракахъ
 Мы неѣмо у затвору
 Вама женски помрѣѣти,
 Да насъ Турцы са насъ коре
 Веѣе мушкій у затвору
 Погинути мы оѣмо,
 Но жалимо наша браѣо
 Што насъ застатъ у животу

ĐURĐE
 CRNOJEVIĆ

Кадъ доѣдете вы неѣдете,
 Да се яда турской войсцы
 У побѣгу нагледамо.⁴
 Текъ витешкій гласъ престаде
 Кликовати Приногорце,
 У то приспѣ три стотине
 Витезовахъ ваятнѣихъ
 Одъ витешствомъ гласна Кчева
 И Бѣлицахъ боемъ чврствя
 Знатна гѣзда и щемена;
 Како триста соколовахъ
 Приспѣ хитро и долеѣ,
 У путь юришъ учинише
 Преломише турску войску
 И у бойне брже куле,
 Ёе стотинахъ Цуца бѣше,
 Улѣпеше да помогну
 Одъ турскогъ се огня бранитъ,
 Четариста витезовахъ
 Кадъ у себе затворише
 Десетъ кулахъ Цуце храбре,
 Загрмеше цецердана
 Ка громови лѣта шумни
 Одъ кулахъ се войска турска
 Сва одаби и размаче
 И модрый се пламень огня
 Одъ гореѣихъ тада кулахъ
 С' крвзю турскомъ савъ угаси;
 Но ваздашня хитрость турска
 Брже сѣна с' сваке стране
 Око кулахъ западише,
 Ами храбрость приногорску

Ни то страент' немогаше,
 Но у коле яснымъ гласомъ
 Храбра дѣла прославляху
 Црне Горе витезовахъ
 И прозь пламень цезердарска
 Смртоносна вруѣа зрна
 На даръ турской бойной войены
 Пошилаху и даваху,
 Крвава се бойна игра
 Све единако продужаше
 Међу куле и Турцима
 И жешѣа кравая
 У напредакъ све баяше,
 Него у та' сахатъ истый
 Приспѣ с' войскомъ црногорскомъ
 Владика имъ Данилъ збильскій,
 И са Турцима улазише
 Бой огниный, сасвихъ-страцахъ,
 Четириста витезовахъ
 Излећеше изъ затвора,
 У то турска войска плећи
 Бѣжатъ свое обратила,
 Ал' в хитри црногорски
 Соколови облећу,
 Одъ свакога края стране
 На средину нѣ с' юришомъ
 Непрестано удараю,
 Добъ сву силну турску войску
 На алаѣ разћераше
 По брдыма и долима
 Ка вуковахъ ято хитро
 Кадъ у овче стадо удри,

NACIONALNA
 BIBLIOTEKA
 CRNE GORE
 ĐURĐE
 CRNOJEVIĆ

Разжено га на булюке
 На сво стране и краеве,
 Видеи му жива срца
 Док' пиличникъ неутече
 Хитрый Бефиръ Ченгилъ паша
 Како войску и Данила
 Виђе на бой ње хитаю,
 Одма с' тридестъ пашалияхъ
 На брзине коньске умче
 Убоя се да га судба,
 Свога предка не пристигне,
 Одъ сръбскога остра мача
 Друге войске ками ледни
 С' тога боя крвавога
 Тадъ утече и спасе се.
 Осимъ войске ту погибше
 Юпитъ у робству уфатише
 Седаидесетъ биянихъ
 Капетанахъ и беговахъ
 Ньихъ постъпи ту лехнеше
 Већ' ихъ даше на одкупе
 За свакога по жутиехъ
 Сто дукатахъ прифатише,
 На за истый одкупъ турскій
 Прахъ олово закупиле
 И то исто приправише
 Кадгођ' турска воля буде
 Гору Црну с' войскомъ своіомъ
 Полазити и виђети
 Да имъ одкуп' та' поврате
 Изъ пушкахъ шарениехъ.

ПЪСМА ПЕТА.

Послѣ много побѣдахъ,
Кое мишца црногорска
На различна мѣста знатна
Доби крвлю и уграби
Одъ сынавахъ Цариграда,
Всѣ бѣснѣ турске войске
Бѣху водитъ преставуле
Силни паше и везири
На области црногорске,
Бѣше рука хитра сръбска
Бедемъ твердый непроходный
Одъ турскіехъ кости дигла
Межъ свободномъ Горомъ Црномъ
И Турчина грознымъ царствомъ,
Азъ граблыва смрти рука
Црногорце тада люто
Уврѣди и уцвѣли
Сръ имъ вожда и владiku
Башъ Данила митроносна
И витешствомъ знатна Сръба
У наручъ свое мрачно
Узе, сакри и однесе.

За Даниломъ заплакаше
 Витезови и ратници,
 Плачу майко, луда жоца,
 Све у едно гласъ е слило
 Одъ куканя и жалости
 Одзивна плачне вике,
 Плачу круте горе брда
 И литице стрмогледне
 На погребъ се нѣговъ знатный
 Народъ сръбске Горе Црно
 Васъ козичакъ окупіо,
 Па бараке многе турске
 И добића неизбройна,
 Сабљъ турске и оружја
 На гробъ су му искупили,
 Пакъ се вио црногорске
 У чебровиа кола многа
 Ово гроба Данилова,
 И с' аснѣмъ жалостіехъ
 Наричу му гласомъ перелѣ,
 Сва нѣгова храбра дѣла
 Коя с' умомъ и витешствомъ
 У боеве турске доби;
 Сунце тада лице свое
 Три бізла дана неће
 Црној Гори показати;
 Већ' три дана и три ноћи,
 И природа каза себе
 Сузну оку Црногорца
 У жалостно а и тапко
 Одіело обучена.
 Како Турцы разумѣше

Да у гробу Данилѣ сиђе
 Поменише да се храбрость
 Црногорска са њимъ у гробъ
 Вѣчно сакри и утече,
 И да ће њмъ тай догађай
 Путъ отворитъ коземъ ће
 Гору Црну покориш,
 Нѣ витешства дотадашња
 Погазити и сакрити
 Да се с' њима Срба име
 И слободе личне племе,
 Не кажуе свѣту славно;
 Па Травника везиръ брже
 Силновите войске скупи,
 Трпестъ хилядъ витезовахъ,
 Па гласита бѣхай папу
 Зову себе на капию
 И поче му говорити:
 „Ето теби силна войска
 С' войскомъ брже памо хайде,
 На душманску Црну Гору
 Те е счепаи и похараи,
 Сабљи предаи и пороби;
 Садъ е згода томе дѣлу
 Испанула да се сврши.
 Кавурскій е войсковођа
 С' овогъ свѣта преминуо
 Смртъ пѣгова садъ е влалкѣи
 Духъ с' жалосѣу угулила,
 Садъ оружја противъ тебе
 Нико неће обратити.“
 Бѣхай брже пама скопи

NACIONALNA
 BIBLIOTEKA
 CRNE GORE ĐURĐE
 CRNOJEVIĆ

И окрену силну войску,
 Да с' нѡмъ узме и побере
 Вѣнце славе браноносне,
 Са жалосѣу тад' сметене
 Храбре главе црногорске.
 Паша хитро с' войскомъ спаде
 На простране пуцке убле,
 На планини ђе издижу
 Црногорске многе овце
 Прѣко лѣта на пасиште;
 Па отоденъ кнѣиге многе
 Црномъ Горомъ одиравио:
 „На знанѣ вамъ Црногорцы
 Како ме є Босне везиръ
 С' многомъ войскомъ одиравио;
 Да цареву прву раю
 А потоцъ хайнине,
 Олет' царскомъ правомъ раюмъ
 Цару своме подъ могуће
 Вратиѣ крѣдо и обратиѣ,
 Немојте се штогођ' одъ шта
 Препанути, убити,
 Што сте силне многе Турке,
 Добѣяли на мегдану,
 И што многу крв' просусте,
 Турске войске гласовите;
 Криви томе вы ниесте
 Већ' владика вашъ Данило,
 И остали войсковође,
 У животу те ниєсу
 Кои су васъ на то дѣло
 Обраћали и водили,

И зато се вама дає
 Опрощенїя Црногорцы,
 За сва ваша досадашня
 Крвна дѣла и боеве;
 Ако ћете садъ витешке
 Своє главе приклонити,
 Безъ бієня и крвѣня
 Подъ милостиномъ рукомъ царскомъ,
 Коя ће васъ помиловатъ
 Ка сынове храбре правє;
 Ако ли се приклонити
 Безъ боевахъ вы нећете,
 Са многъ има изабране
 Триєстъ хилѣдъ силне войске,
 Силомъ ћемо нашомъ на васъ
 Турцы снажно ударити.
 Ваше главе нашомъ рукомъ
 Постъчене цару дати;
 Васъ та судба минутъ сада
 Нити може, нити оће,
 Него треба ваше главе
 Али живе, али мртве,
 Да преклоне своє чело,
 Предъ Махмута првогъ мишицомъ
 И скиптеромъ громометнымъ.“
 Црногорцы када кльнѣ
 Њекай наше разумѣше,
 Турска подлостъ духъ витешкій
 Црногорца уврѣди,
 И свободе огань драгій
 Распали нмъ у прсима;
 Те и тада како свагда

ĐURĐE
 CRNOJEVIĆ

Полеѣеше соколовскій,
 На границе и мегдане
 Да их' крвлю сквасе турскомъ,
 И омеѣе турскимъ трупъѣтъ,
 Но кадъ хитро долеѣели
 На поляне одъ мегдана,
 Ёе с' надаху да ѣе удрит'
 Сила турска с' ѣехай пашомъ,
 Онда войске воеводе
 Сви кнезови и сердари,
 Ж' войсцы своіой сташе зборит'
 Са сузама и с' уздахомъ:
 „Видите ли витезови
 Ка безбожно племе турско,
 Са свихъ странахъ очекуе
 Кадъ му згода и вріеме,
 Покаже се и испаие,
 Да разтрза смртоносномъ
 И варварскомъ своіомъ рукомъ,
 Зачетіе наше славе
 И свободе любке дворе.
 Садъ в оно упрежало
 Ёе природа смртномъ рукомъ,
 Узе нама вожда умна,
 И свіеми храбра срца
 Томъ жалостномъ стреломъ рани,
 С' тога су се Турцы мрски
 Подигнули на насъ войскомъ,
 Мисли нѣина слѣпа глупость
 Да се у храмъ нашъ витешства,
 Искра славе боєносне
 С' Даниловомъ смрѣу славномъ,

Угасила затамила;
 Мисли турска пріеварность
 Да веѣ' груди црногорске,
 Са свободе духомъ сладкимъ
 Пофатати нигда неѣе,
 Може л' рана смртоносна
 Витеникоме срцу быти
 Много слаѣа и лакшїя
 Одъ неправде ове тнусне,
 Коїомъ турство безаконо
 Наша мушка срца пара;
 Сви да бы смо знали браћо
 У бой овый крвь прожити.
 Одъ тирянске руке турске
 Не валя му са мегдана
 Стопу землѣ уступити;
 Треба турска безчовѣчность
 Да у челикѣ наша срца,
 Наше прси преокрене,
 Треба съ бойна поля битко
 Турску войску подагнати,
 И потоцы крви турске
 Одъ оружа руке наше,
 Да потеку и проспу се,
 Треба наше ране люте
 Коѣ намъ є ударила,
 Турска глупость и неправда
 Турскомъ крвлю угасити;
 А Данило и ако се
 У безсмртность преселю,
 Ево нама Василіє
 Младолїка умна вожда,

DURĐE
 CRNOJEVIĆ

Коє га є Данилова
 Вѣшта рука избрала,
 У повою ѣтиньскоме
 За своего преемника.“
 Тада войска главарима
 Єдногласно сва повика,
 Крвь се наша на мегдану
 Наше главе штеѣт' неће,
 За поштентъ и за име
 Отачества наше славе
 До послѣднѣ пролит' капи.
 У тай доба Томановиѣхъ,
 Витезъ Никацъ одъ Ровинахъ,
 Коє му ће дѣла славит'
 Црне Горе предѣлъ вѣчно,
 Су четверестъ бираиѣхъ
 Витезовахъ одъ племенахъ,
 Тагъ изиде предъ своимъ войскомъ
 Меѣу коло и главаре
 На витешкимъ поше гласомъ
 Црногорцѣа говорити:
 „Храбра войско и главари!
 Ево намъ є турска сила
 На границе приступила,
 И огиѣный пламень Травникъ
 Да насъ пали обрѣто,
 Богъ то знаде, другій нико,
 Али ће насъ войска турска
 Попалити и добити,
 Али одъ насъ пред' свѣтомъ
 Вѣчну бруку и срамоту,
 Турскомъ царству и имену,

Доіети и навити;
 Већ' ви мене послушайте,
 Е я стоимъ на краини
 Вѣштъ самъ рату и крвльню,
 И поганой турской ѣуди;
 Турска войска кад' удари
 За войскомъ ѣе быти паша,
 И господа сва врстніа,
 Ако іой се одапремо,
 Ста ѣе бѣжат' безъ обзира,
 Войске ѣе се много турске
 Ако силна прегне бѣжат',
 Моћ' постѣи у побѣгу,
 Ал' ѣе паша и господа
 Сва знатніа утећ' браћо,
 На хатове ка' вѣтрове,
 Ни еданъ ви главе неће
 Одъ нѣхъ у бой изгубити,
 А ѣе глава побіеной
 Непогине войсцы одной,
 Ту добиѣе славе бойне,
 Не покаже сѣйность свою
 Предъ свіетомъ и народомъ;
 Ако л' бѣсна турска войска
 Нас' приѣера с' бойна поля,
 Ту с' одвѣе струке плете
 Али листомъ погинуѣе
 Ал' свободе име свето,
 И насъ са нѣмъ изтражити
 У славе га име свое
 Утопити и прѣжити.
 Него мене чуйте добро!

NACIОНАЛНА
 БИБЛИОТЕКА
 CRNE GORE ĐURĐE
 CRNOJEVIĆ

Вы се войско и главари,
 Ноѣсь ноѣно привлачите,
 Близу турске войске страшие,
 Али добро себе скрите,
 У дубраве густо мрачне
 И долине вѣчно тамне,
 Ёе васъ турска неѣе стража
 Опазити ни виѣети,
 Ту сѣдите потаѣно,
 А Турцы ёе у околу
 Умиляте одговоре,
 На ложава писма чекатъ;
 А я поѣохъ су четрдестъ
 Бираниѣхъ витезовахъ,
 У средъ турске войске многе
 Пріеваромъ и криюѣи,
 Да ёеѣаю силна пашу
 Подъ шаторомъ убиѣмо,
 Ако среѣна то витешка,
 Нама даде учинити,
 Чути ёете наше пушке
 На ёеѣаю силна пашу,
 Коѣ ёе му срце живо
 Ако Богъ да изгорѣти;
 По што наше пушке пукну
 Чути ёете одъ турскиѣхъ,
 Грмявину кадъ захучи
 На насъ другахъ четрдесетъ;
 Богъ то знаде, другій нико,
 Што ёе одъ насъ туна быти,
 Но што буде, то ёе быти.
 Вы кадъ пушке зачуѣте,

Сви витешки устаните,
 И на силу турску войску
 Сложно, храбро ударите,
 Е ће войска тада турска
 Быти смутна и сметена;
 Витезови кадъ васъ виде
 Ће летите ка орлови,
 Да удрите на околу,
 Побѣди ће безъ обзира,
 Ту витезу благо свакомъ
 Кои хитре ноге има
 И юначко носи срце,
 Окину ће главахъ доста
 Са туракахъ витезовахъ.“
 Тек' речеи ове Никацъ
 Међу войскомъ изговори,
 Су четрдестъ витезовахъ
 Пође хитро узъ планину,
 А остаде црногорска
 Храбра войска и главари,
 Сузе ронећ' жалостиве
 За четрдестъ соколовахъ,
 Кои њима одићеше
 Да за славу и свободу
 Родне землѣ, родна мѣста,
 Умру с' мачемъ у рукама,
 Ка витези Термопилахъ
 Што за вѣрностъ отачества,
 Бесамртну смртъ примише
 Одъ персиска оштра мача,
 Па жалостна войска оде
 Вруће сузе отирући,

ĐURĐE
 CRNOJEVIĆ

И западе близу турске
 У покрита пракомъ мѣста,
 Їе имъ соко Никацъ каза
 На ту чека громъ пушакхъ,
 Кои ње имъ знакъ побѣде
 Са жалосѣу прогласити,
 Никацъ поѣе са дружиномъ
 Ноѣу на друмъ одъ Рудинахъ,
 Конемъ ѡ войска турска
 На крваве убле прошла,
 На у краю истогъ друма
 Са дружиномъ преноѣю.
 Зора бѣла и весела
 И пѣвацахъ ясни гласи,
 Кои вѣице цвѣтне плету
 С' коиема окиѣаю
 Аврорино бистро чело,
 Изведоше витезови
 На друмъ чистый и широкий,
 Са конемъ к' войсцы турской
 Обратише, отидоше;
 Но кад' дошли и улѣгли
 У велику турску войску,
 Питаю ихъ силни Турцы :
 „Одъ куда сте Власи море
 И докленъ сте наумили,
 Ёсте л' дошли у индати
 Честитоме Їехай паши?“
 Никацъ њима одговара:
 „Мы смо Турцы одовула
 О чобана одъ племена
 Дробнячкога познатого,

На када смо чули силна
 Ће пролази ваша войска,
 С' честигиѣмъ Ћехай пашомъ
 На душмана одъ старине
 Непокорну Гору Црну,
 Све смо наше овце бѣле,
 У Дурмиторъ поноситый
 Оставили нека пасу
 Безъ чобанахъ с' чобанкама;
 А мы смо се подигнули
 У помоћи Ћехай паши,
 И нѣговой войсцы многой.
 Но васъ Турцы сви молимо
 Да насъ паши одведете
 Подъ шаторомъ свилениѣмъ
 Да му скуте и папуче
 По дужности целивамо.
 Турцы брже усталоше
 Путъ шатора отидоше,
 А за њима Томановиѣ
 Су четрдесть витезовахъ.
 Кодъ шатора кадъ дођоше
 Онда Турцы подъ шаторомъ
 Улѣгоше Ћехай паши,
 Да му кажу е чобани
 Желе к' њѣму приступити,
 Да му скуте и папуче
 Целиваю и привате.
 Наша рече да приступе
 И свилена њима врата
 Да отворе у ширину.
 Шатора се врата брже

DURĐE
 CRNOJEVIĆ

Отворише и занесе,
 Томановић са дружиномъ
 На шаторска врага дође,
 Ту свакоме другу дође
 На умъ дрско Обилића
 И косовско страшно дѣло,
 На четрдестъ цезердарахъ
 Хитро брже упалише
 На ѣхаютъ силна пашу,
 Ту ми смртна цезердарска
 Са огниѣмъ своѣмъ спомъ
 Разнѣше зриа пашу.
 Како пушке запуцаше
 Узбуни се турска войска,
 Виђе пашу подъ шаторомъ
 Ёе безъ духа мртавъ лежи,
 А побѣже Томановићъ
 Са пушакхъ четрдесетъ,
 Прогъ ордину турску многу
 За пѣма е орацъ ѣтѣи,
 Изъ пушакхъ наложила
 Силна войска сваколика;
 Ал' витезма божя помоћъ
 У неволѣи прискочила,
 Те сви главе недадоше
 Одъ многога просутога
 За нѣмъ огня изъ пушакхъ,
 Наде густа непрогледна
 Магла праха ядоносна,
 Терѣ войска силна турска
 Невидѣше управъ гаѣатъ,
 Већъ по гласу одъ бѣжаня

И танкога цѣфѣдара,
 Црногорце погађаху;
 Дваестъ и петъ витезовахъ,
 Обилиѣа браће праве
 Кодъ шатора пашинога
 Погибоше и падоше.
 Међу њима пайзнатнѣа
 Два витеза црногорски:
 Жутковићу Њвошъ Томо
 И кнезъ Станко одъ Бѣлицехъ,
 Погибоше и осташе,
 А петнаестъ рана люти
 Допадоше одъ Туракахъ,
 Те ми бѣже предъ Турцима
 А предъ њима Томановићъ
 Су шестъ ранахъ на тѣло.
 Истомъ Турци што ихъ бѣху
 Пристигнули свѣкоме
 Да имъ главе посѣку,
 Ал' недаде црногорска
 У потоау сакривена
 Силна войска и витешка,
 Већ' како є пушке чула,
 Кое силна ѣхалъ пашу
 Подъ шаторомъ осмртише;
 Трчећи є сва хитала
 Док' се с' турскомъ срете войскомъ,
 Те ранѣне витезове
 Крвавиємъ трагомъ хода
 Пристизаше и гађаше;
 Текъ се войске двѣ храбре
 Сусретоше на мегдану,

CRNOJEVIĆ
 ĐURĐE

Одъ боевахъ са Србима
 И нека в паручиѣ,
 Сиву орлу и гаврану
 Полюбити турску главу.
 Црногорска войска пође
 Са веселѣмъ дома храбра,
 И понесе Томановиѣ
 Пикца свою периницу,
 Су петнаестъ ранѣникахъ
 На ихъ даше на лѣкаре
 Да имъ ране люте лѣче;
 Лѣчише се за годину
 Докъ се дивно извидаше,
 На виданѣ лѣкарима
 Подмирише голомъ паромъ,
 Што имъ войска бѣше дала
 Витешкага старѣшинства,
 И даше имъ бровиъ управъ
 По стотину магарихъ.
 Неноси се Гора Црна
 Светый храмъ срѣске славе,
 Докъ свободе твоѣ гнѣздо
 Излежуе соколове.
 Како Никца одъ Ровниахъ
 И нѣгово дружество храбро
 Свагда ће ти предъ оружѣмъ
 Противника сила падатъ,
 И вѣнчеве боемъ плетне
 Твоя хитра брати рука.

ПЪСМА ШЕСТА.

Звукъ пламена оружіи
И побѣдахъ хвале ясне,
Консма непрестано
Црногорско знатно име,
На све стране грміяше,
И пиперскій мачъ кровавый
Изъ ножвице триста лѣтъ,
Хитро нагла изтригнути
И гола га показати,
Противъ трона византи;
Врела турске крви хитро
Одъ нѣгова остра врха,
Многовидна потекоше
Око града два царева:
Тврда Служа, Подгорице,
И ріеке двѣ знатне:
Тихе Зете и богате
И Мораче брзотечне.
Доу Турцыма чести бои
И крвѣлия свакогъ дана
Доидише досадише;
Накъ бегови оба града,

NACIONALNA
BIBLIOTEKA

CRNE GORE

ĐURĐE
CRNOJEVIĆ

Горди аге и кадіе
 Покупише одієла
 Са Туракахъ погибшихъ,
 Коя бѣше Пиперь храбри,
 Острияъ мачомъ и шарицомъ
 Искрою омастію,
 Мрскомъ многомъ турскомъ крвлю
 На ихъ носе на капію,
 Огиѣнога дивна Скадра
 Къ Топал-Османъ силу паши,
 Скадра владцу и везиру.
 Кадъ пиперске дрзность руке
 Арбаніе гордый владаць
 Хитро зачу и развиѣе,
 Силу брже войску скупилъ,
 Да пиперско племе храбро
 Истриѣби и задушилъ,
 Што се смѣло усудило
 Са прегледа Горе Црне
 Ярамъ турскій с' врата бацитъ,
 И свободе име родитъ
 Одъ куканя турске майке.
 На кадъ с' войскомъ Топалъ дође
 К' Тугомира древной грађи
 Подгорицы гласовитой,
 Онда к' себе дозва брже
 Капетане и бегове,
 Ков к' бою и крвльню
 Налазаше за способне,
 И пиперска мачъ и рука
 Ков бѣше увредила
 На боеве и мегдане,

На имъ гордый поче зборитъ:
 „Чуйте турски соколови
 И Стамбола противникахъ,
 Крвопиѣ и лафови
 Ево вама войске силне
 Башъ хилладахъ седамнаестъ;
 С' войскомъ храбромъ ударите
 На упорно влашко племе,
 Све имъ огню мртво дате,
 А мушкина сваку главу
 Окяните бриткомъ саблѡмъ,
 Да ихъ даромъ витешкѡмъ
 У стамболске руке дамо.
 Женско мачемъ несѣците
 Већъ га робомъ доведите,
 А я с' войскомъ одит' нећу
 Е в брука и сримота,
 Да везири царски иду
 На толико мало племе,
 Већъ се оћу примакнути
 Су хилладу коняникахъ
 На Мораче бриегъ гордый,
 Да очима глeдимъ войске
 Турске храбрость и витештво,
 И како ће турске саблѣ
 Пиперима сѣћи главе.“
 Капетани и бегови
 Окренуше войску бойну,
 На пиперско племе храбро.
 Войска газомъ прегазила
 Бистротечный токъ Мораче,
 Топалъ паша за пљомъ стаде

По брієгу исте воде.
 Кадъ пиперски витезови
 Угледаше силу турску,
 Ће се сила на њихъ дигла
 Да ихъ огню, мачу преда,
 Онда до два воеводе
 Божовићу витезь Пеіо
 И Пилетићъ знатный Зетко,
 Окупише све пиперско
 Храбро племе и нахію,
 Па имъ ову храбру рієчъ
 Одпочеше говорити:
 „Чуйте браћо и витези
 Видители турску силу,
 Коя се е обратила
 Да нахію нашу врже
 Подъ копита свој дрска.
 Сада ови бой с' Турцима
 Али ће намъ синцирь робства
 С' врага вѣчно одтурити,
 Али ће насъ вѣчно држатъ
 У гвоздену свою алку,
 Безъ врућа се много пога
 Онъ прекинутъ неда ласно,
 Шта ћемо ви примѣръ часовъ
 Изъ вѣковахъ утеклихъ
 Приводити кажевати;
 Кадъ ви живый примѣръ стои
 Предъ очима видите га,
 Спомените се дѣла славни
 Кое мишца храбра чини
 Ваше родне миле браће,

Нека крепость и преглоу
 Срца, душе Црногорца,
 Вашъ витежкій духъ порода,
 То едино више ништа
 Робства везу прекидаю,
 То едино друго ништа
 Славе име и свободе,
 Изъ просуте крви людске
 На мегданъ ви може дати:
 Турска войска нека пали
 Сваколика села наша,
 Робѣ скримо у платіе
 Мы пушкари што смо листоу,
 У стієнске куле тврде
 Затворимо себе тврдо,
 И на куле дочекамо
 Войску боемъ отаѣвиту,
 Е безъ кулахъ мы нисмо
 Кадри бољъ с' Турциа бити,
 Сви Пипери послушаше
 Своє храбре воеводе,
 По наредби њивној свашто
 Учинише што рекоше,
 Пакъ у тврде куле стієнске
 Затворише с' мужкій хитро,
 Шестъ стотинахъ витезовахъ.
 У то турска сила рупи
 Сва пиперска села редомъ,
 У облачне диже мраке
 До стієне докленъ дође.
 На стієну јуришъ сважно
 Учинила войска турска,

NACIONALNA
 BIBLIOTEKA
 CRNE GORE BUDVE
 CRNOJEVIĆ

Да и иѣно село гласно
 Ка и прва огнѣмъ спали;
 Ал' не даю шестстотинахъ
 Изъ затвора витезовахъ,
 Веѣ' се мужии са Турцыма
 Око села понграше.
 Пушка грми кровь се лѣ
 Пиперъ кличе и холоаче,
 Кула кулу охрабруе
 Пушкарница свака лѣ,
 Пламъ огнѣный смртоносный
 Пали жеже непрестано,
 Турчинъ вришти и дуче
 И на перчинъ мртавъ пада,
 Ал' бѣсанъ боемъ нехѣ
 Узмакнути ни устегнутъ,
 Веѣ' на село юришь чини;
 Прозъ таму се брза праха
 Многе праве и оружье
 Лю дуге несправдливѣ,
 Меѣу двѣ храбре войске,
 По косму огнѣноме
 Брзотечну пламну току
 Ёдна другой пошиляше,
 Неразбудный вѣчный санакъ
 Ёкомъ боя на Пипере
 Узтресе се и завча,
 Вѣнацъ Кома брилѣятни
 Кома вѣчно царъ свѣтлости,
 Са погледомъ своимъ бистримъ
 Главу круни пленовидну.
 Како кучко псѣме храбро

Зачу одзвѣтъ громогласный,
 Кома горда и высока
 Одмах' се е бою люту
 Досѣтило, домислило,
 Ал' незнаше же не быти
 Докъ виѣше облакъ мрачный
 Одъ жестока крвна боя,
 И одъ селлах' запалѣнихъ
 Изнадъ гнѣзда пиперскога,
 Тадъ знадаше да су Турцы
 На нѣхъ сиди ударили,
 Па одмаха полѣхеше
 Петъ стотинахъ витезовахъ,
 А предъ нѣима Дрекалова
 Храбра рода и племена
 Раданъ знатный воевода,
 Брзо Кучки долѣхеше
 Витезови и ративцы
 У помоћи својој браћи
 Кадъ Пипере боемъ храбре
 Погледаше и зачуше,
 У какву су тешку муку
 Одъ турачке войске збѣни,
 Каквиешъ ли яснымъ гласомъ
 Изъ пламена вруѣа боя
 Кликоваху браћу ближню:
 „Хай на ногу браћо Кучи
 И Брѣани сви остади,
 Прискочите данасъ нама
 У помоћи на неволю,
 А мы ћемо сутра вама,
 Ако ико жиѣтъ претече

DURĐE
 ERNOJEVIĆ

Одъ пламене турске саблѣ.
 И да нѣ люта змѣя
 Седмоглава Стамболя,
 Насъ одѣкла раздвоила
 Одъ витезахъ Горе Црне,
 Мы васъ данасъ и небысмо
 На неволю кликовали
 Ни васъ с' Турцма завађали,
 Него бы намъ Црногорцы
 Паша браћа прискочили
 На невољу крвь пролити.“
 У юнакахъ горе кучке
 Попуцаше срца жива,
 Па у войску турску загонъ
 Ка лафови учинише
 И напола турску войску
 Око села пресѣкоше.
 Путь до кулахъ, чисте и кравѣ
 Пресѣкоше, учинише.
 У тай доба шесть стотинахъ
 Пиперскихъ соколовахъ,
 Изъ затвора излеѣше
 И с' кучкомъ се войскомъ хитромъ
 Измѣшаше познадоше,
 Па на турску договорно
 Два ваятна боемъ знатна
 Србска брда ударише,
 Низъ Пипере силу турску
 Саломише призаимише,
 У село юй петстотинахъ
 Витезовахъ посѣкоше.
 Но кадъ войска у побѣгу

Сирамъ орлуйске стѣне дође,
 Онда брчки витезови
 На средину нѣ удрише,
 Три хиляде турске войске
 По деснойзи страни хитро
 Одвоише призаимише,
 Низъ орлуйску горду стѣну
 Нагнаше ихъ вручимъ боемъ,
 Ту ми турскомъ пѣшцу хатли
 Подрасташе у махъ крила
 Како мраву по старости,
 Те на ята сташе густа
 Низъ орлуйске деѣт' стѣне
 У предѣле турског' рая.
 Кадъ Брѣани отправише
 Три хиляде турске войске,
 У садове Тацдарихе
 На пирове рѣчино сѣише,
 Да одахну и почилиу
 На постелѣ меке рая,
 Коѣ имъ є пророкова
 Приправила лажна рука,
 Међу црне и голубе
 Очи шѣри безсмертнѣхъ
 И богиняхъ алкорана,
 Онда ти се одмахъ хитро
 За бежежомъ войскомъ другомъ
 Повратише у поганю,
 И на бриегъ одъ Мораче
 Кодъ пространа древна града
 Диоклеє разорене,
 Пристигоше турску войску

Угнаше в у Морачу,
 Турци бѣже безъ обзира
 А брдска ихъ момчадъ прате
 Изъ пушакѣхъ дугачкиѣхъ,
 Ту небѣше ниѣ близу
 Моста згодна ни преласка,
 Ал' Брѣани десетъ брже
 Одъ турскога мяса мртва
 Направише са шаркама,
 Теръ преко нѣхъ турска войска
 Сва пребѣже и утече,
 Коя мртва неостаде
 Одъ брдскога остра мача,
 И Морача кою брза
 Незанесе у нѣдрима.
 Брѣани се отленъ дома
 Са витежства вѣнчевима
 Повратише у Брдима,
 Са добиѣа многа бойца
 А юштъ више вѣче славе
 А побѣже Топалъ паша,
 По изгнуте много главе
 Разбѣнъ грданъ кукаюћи
 Уздишући и плачући,
 За именовъ првимъ сѣйнимъ
 Кое нѣму преѣе тога,
 У народу грміяше
 Славно дично и похвално.

ПЪСМА СЕДМА.

Бой пиперскій с' Топалъ Османъ
Скадра пашомъ и везиромъ,
У витешка брдска срца
Изъ просуте крви заче,
Име славе божносне
И свободе людству драге,
Сташе брдски витезови
Преко Турске пролећати,
Составлят' се с' Горомъ Црномъ
Са нѣомъ братску свезу тврдит',
Како ће се тужни бранит' —
Одъ огнѣна змая турске;
Свеза брдска съ Горомъ Црномъ,
Побѣђену гордостъ турску
Опетъ ужди и распаи,
Да побѣде и освете
Са оружјемъ славу тражи
На нахию кучку храбру,
Кою мяше да ће опетъ
Обладати покорити,
И мртвомъ е раіомъ турскомъ
Вѣковѣчно учинити;

Како едно сирама турске
 Слабо племе и неяко,
 Кое се е увалило
 У челюсти огнивите
 Арбанів боємъ славие
 За довршит' ово дѣло,
 По храбрости турство избра
 Прапотомка Махмут-бега,
 Ходаверди силна пашу
 И везира су три туга
 Одъ Призрепа тронносна,
 Кому храбрость и везирство
 По наслѣдству долазаше,
 Гласъ громовахъ огниноснихъ
 И вѣстникахъ крвна боя
 Огласише турской войсцы,
 Да се главарь нѣхъ врховный
 У порирухъ браноносцу
 Облачи и креауе;
 Те се одмахъ крвожедна
 Са свихъ странахъ слеће войска,
 На златичко равно полѣ;
 Међ' нахіомъ Куча храбромъ
 И варошемъ Подгорице,
 Ту є войска єдну ноћу
 Обноћила коначица,
 Проводећи разговоре
 Одъ витешства и храбрости;
 Но текъ зоре свѣтла рука
 Скупи мрачну завіесу,
 И сакріє у дубину
 Вадовита мрачногъ поля,

Текъ цвѣће майско дично
 Посла трою живоносу,
 Аполлона свѣтлописца
 Бриллианте росне капль
 Дужномъ жертвомъ нѣжле душе,
 Кодъ везирска горда стана,
 Развише се дугокрили
 Са саблями у рукаха
 Хитролетни ратни знацы,
 Устресоме полѣ скомъ
 Гласне свирке вѣщи бубњи,
 Узвришѣше желѣомъ на бой
 У везама повезани
 Сви хатови на лафови,
 А вѣстияцы войске турске
 По околу заграише
 Куриачикомъ харапскимъ
 Мукло хучинимъ дугимъ класомъ
 И дозвонъ владѣтелскимъ,
 Да одкреке силна войска
 Е є везиръ горду своме
 Силну хату и немирну
 На крилата леѣа сѣо,
 Войске турске са везиромъ
 Двадестъ хилядъ хитро крену
 Узъ доляне путь Златице,
 И са боемъ кривавіемъ
 Сву Сѣницу село кучко
 Изгореше, похараше,
 Па на Медунъ главно Турцы
 Кучко село ударише,
 И с' крвлю га многомъ турскомъ

Ка Сѣниде опалише,
 Ал' наприѣдъ войски сильной
 Кучка храбрость недаваше,
 Веѣ' в с' чела бѣху сильно
 Уставили и узили
 На юнакородный Медунѣ
 Свуколику окупили.
 Па се боемъ жестокиѣмъ
 Са нѣомъ бію соколовски
 И по гласу пушчаноме
 И халаку витешкѣме,
 У помоѣ имъ доскакаху
 Ратолубцы дальнихъ селахъ,
 Ал' хилѣда кучке войске
 Дваѣсть хилѣдъ силе турске,
 Коя бѣше бойне куле
 Усатила и притисла,
 Немогаху надячати
 Ни у бѣгство обрати
 Безъ помоѣ чѣе друге,
 Но у бояхъ найжесточѣй
 И найвишу муку кучку
 Приспѣ нѣима помоѣ добра
 Два пиперски воеводе,
 А за нѣима шѣстѣтинахъ
 Витезовахъ ка орловахъ
 Одъ племена пиперскога.
 Кадъ пиперска лака войска
 Удри боемъ на Турчина,
 Утруѣной кучкой войсцы
 Срце с' мишцомъ тадъ узира,
 Те на Турке са витешствомъ

Ударише оба брда,
 Поклаше се да се прича
 С' турскомъ войскомъ по Медуну,
 Безъ узмака мачи брдски
 Сташе свою сайность мрачит',
 Са црвеномъ турскомъ крвлю
 Стаде Турке србска мишца
 На црвена многа ята
 Одъ Медуна одгонити
 У смртный их' ланаць везать.
 Кадъ дояди турской сили
 Бой огиѣный и крвавый
 Одъ Брѣнахъ по Медуну,
 Онда везиръ своіомъ войскомъ
 Безъ обратка бѣжат' поче,
 Ал' госпode друге турске
 Седмдесетъ изабране
 Све беговихъ и спаихъ
 Нема када избѣжати
 Изъ високе и простране
 Куле Радонъ воеводе,
 Веѣъ в брже облеѣше
 Витезови брдске горе,
 На на куду нешѣдоше
 Одмах' с' войскомъ ударити
 Да имъ сила са везиромъ
 Тадъ мрцино неутече,
 Веѣъ стотину око куле
 Витезовахъ оставише,
 Да чуваю смртну стражу
 Беговима спахјама;
 А остала брдска войска

CRNOJEVIĆ
 CRNOJEVIĆ

Займи Турке и везира,
 Низъ Сьницу путь Златице,
 Докъ до поля силу турску
 Доѣраше вруѣиъ боеъ,
 Посѣкоше деветстотинъ
 Одъ Туракахъ храбрихъ главахъ,
 Одъ край поля до Рибнице
 Коя тече близу града
 Старинскога Подгорице
 Шестстотинахъ посѣкоше,
 Па с' брѣга одъ Рибнице
 Дозиваю Призренскога
 Горда пашу и везира:
 „Обрати се силанъ пашо
 И захвали Брѣанима,
 Кон су те данасъ дивно
 И везирски испратили
 Са посѣтъ изъ пушакыхъ,
 Што си главу преклонио
 У средину войске турке
 Те наприѣдъ често кланашъ
 Ка невѣста многостидна,
 Међу китомъ и сватове
 Кадъ захвати на здравице,
 Своме роду и племени;
 Обрати се мало пашо
 Да намъ кажешъ кад' ѣнешъ писат',
 К' Махмут' цару твою Султану
 У Стамбуду фална писма,
 Да му штогођ' лаже у нѣихъ
 Неприметнешъ хвалећи се.“
 Отодѣкъ се витезови

Натрагъ брже повратише,
 И на кулу войводицу
 У којојзи бѣху Турцы
 Затворени обколѣни,
 Снажно храбро ударише;
 И живѣмъ огнѣмъ кулу
 Одсвудъ брже запалише,
 На Брѣани сташе турске
 Поглавице дозивати:
 „Машъ Турцы ватре ложте
 Машъ тутунъ запалюте,
 Ёре ће васъ тама саде
 Обузети, притиснути,
 А врата су куле тврда
 Бы сте могли турске браде
 До отвора попалити.“
 Седамдесетъ ту у кули
 Поглавицахъ остадоше
 Смртни тутунъ дувајући,
 А Брѣани отиђоше
 Са добићемъ пѣвајући.

NACIONALNA
 BIBLIOTEKA
 CRNE GORE

ĐURĐE
 CRNOJEVIĆ

ПЪСМА ОСМА.

Кадъ безумный неясный
Са тиранскомъ рукою владаць,
Маняи народъ и неячи
Покорити себѣ неможе,
Нитъ га свезатъ у неспосный
И тиранскій синицъ и бгъвъ,
Онда себе предъ свѣтомъ
Са порфиромъ пріеварномъ
Онъ покріе и оде,
Тобожъ оне са томъ лажомъ
Да свѣту каже свеиу,
Е онъ оно и презире
Ка маленкость еднавидну,
Спрама свога величества
О коіой е стидно нѣму
Помислити и зборити
Камо лъ са нымъ рать водити,
У оѣду овомъ лажномъ
Съ прногорске стране мале
Предъ свѣтъ се кажеваху
Кичельиви владоцы
Византие столдржне,

Ахметъ третій Махиутъ првый
Сынъ Мустафе Османъ другій,
Докъ на гордый тронъ Стамбола
Сѣде Муставъ сынъ Ахметовъ.

Како сѣде поче мыслитъ
И огниѣну Отманову
Изостриватъ смртну стрелу,
Да свободе срѣске срце
Съ нѣомъ прободетъ и умрѣти,
Пакъ у диванъ турства кѣри
И у матеръ зла глупости,
Ѣе нѣма и безъ крилахъ
Лежи правда у синциру,
Мучительскомъ рукомъ ирскомъ
Савезана и скѣпчана,

А неправде и злочинства
Ѣе гласъ грѣхи и даруе,
Ѣе добія така крила
За злоносный подѣства подѣтъ
Поче лютый Муставъ зборитъ:

Чуйте кнези воеводе
Кои хъ сабля хитра рука,
Брани име величаство
Огманове славе, главе,
Кои хъ е умность мишца
Непобѣдный Юпитеровъ
Шить узла уграбила,
Минервиной божественной
Умнои руцы всемогущей,
Кои ема славомъ браномъ
Све планине подъ уранске
Одзиваю громогласно

Куда годъ наше силне войске
 Обратише полетъ хитрый
 И яроску барякъ турства
 Разширише и дигоше,
 Свудъ предъ нѣма противника
 Горда сила нички паде,
 И пливуѣа крвлю поля
 Свудъ осташе у рукахъ
 Османове ѣще хитре;
 Али едно влашко племе
 И гыннездо Србахъ мало
 У предѣлу црногорскомъ,
 Наша мишца наша сабля
 Не бы кадра покорити
 Высокоме турства трону.
 Наше наше и везири,
 Са серпаномъ турству светимъ,
 Често войске поводише
 И са нѣма дѣтимъ боемъ
 На то племе насрташе,
 С' нѣга славу никадъ бойну
 Турска мишца недошесе,
 Но срамоту и стыдъ свагда.
 Треба сада непремѣнно
 Наше силе обратити,
 И данъ првый, данъ великій
 Моѣ издаска на престолу
 Тимъ добиѣмъ честитоватъ.
 Онда диванъ рабовидный
 Властителю своемъ грозну
 Нискимъ гласомъ одговара:
 „Рѣчь не твоя света быти

До издаха турске спасе,
 Ал' в твоя круноносна
 Юштъ невѣшта глава царска
 Ратовима и боима,
 Треба славу и поштенѣ
 Турскогъ царства и имена
 Више чуват' него главу.
 Мы можемо синомъ войскомъ
 Тако махомъ ударити,
 Нѣина села и племена
 С' крвлю многомъ попалили;
 Ал' ѣе они скрити челяди
 И имуѣе све остало
 У висока своя брда,
 По брег' мора немиринога
 Мы одовудъ ударити
 А одъ мора неѣе нико
 Наша войска вѣчно неѣе
 У гнѣбѣздо црногорско
 Останути, воввати;
 Веѣъ се натрагъ оѣе вратит'
 А они се пуштит' за нѣомъ,
 Поломит' в и постѣни
 Одъ нѣ бруку и грдило
 Ка одъ сваке начинити,
 Да юй бручный споменъ даю
 Вѣкови еданъ другомъ;
 Веѣ' овѣемъ путемъ бы смо
 Могли племе то крваво
 Поробити истражити,
 Кадъ надмена бы ошѣла
 Всенѣця моредржна,

CRNE GORE ĐURĐE
 CRNOJEVIĆ

Свою силу окренути
 И одъ мора са нѣомъ удритъ
 На племена црногорска,
 А мы с' края свакогѣ
 Наше владе и државе
 Да удримо силомъ снажно
 На кавурско племе чврсто,
 Докъ се с' войскомъ састанемо
 Млетачкога двора давна,
 Тисмъ бы смо путемъ само
 Могли име црногорско
 Вѣчно сакритъ одъ свѣта.
 Ако л' гдѣ Венеція
 То криво дѣло с' нама
 Дѣлити по наголи,
 Прођимо се дизатъ войску
 Безъ гдѣла и срамоте.
 Славобудный Мустафъ пође
 Изъ двора у дворъ гордый;
 Како дође поче писатъ
 Пріятельска мрска писма
 К' млетачкоме двору подлу:
 „Свакій данакъ любовь већа
 Расте видно и тврди се,
 Међу наша два велика
 Двора, трона и народа,
 Свѣдоцы су тога гласни
 Пріятельска и взаимна
 Наша дѣла свакогѣ дана,
 Коя теку непрестано
 Крозъ пресретна два народа,
 Кои свако земно добро

Подъ высоке и широке
 Наше сѣнке уживаю,
 Наше руке скиптроносне
 Надмѣу се непрестано,
 Коя ноѣ коіой приѣ
 Доказъ новый високога
 Пріятельства учинити.
 Садъ у руке ваше стои
 Темель вѣчногъ пріятельства,
 Меѣу двѣ равносилне
 И државе свѣту страшиє
 Поставити утврдити;
 Ал' му сиду божествену
 Вѣчно скрити угасити
 Меѣу Млетке и Стамболомъ.
 Знате србско племе едно,
 Коє се є скоро дигло
 Пробудило и явило,
 Изподъ скиптра громометна
 Отаргнула знатногъ сына.
 Наше войске непобѣдне
 Славу бойну много путахъ
 Клето племе то помрачи,
 Блистателна турства слава
 Мое царско высочество
 То трпѣти више неѣ.
 Османовъ се крволитный
 Мачъ пламенный изъ ножнице
 Са лютосѣу изтргао,
 И остроу крвожедну
 К' Црной Гори обратио.
 Мое войске с' нестрпѣнѣмъ

NACIONALNA
 BIBLIOTEKA
 CRNE GORE
 ĐURĐE
 CRNOJEVIĆ

Очекую на мигъ еданъ.
 Кои ће имъ знакъ подати
 Да са сваке стране удре
 На то племе новородно.
 Већ' ако сте ко што мислишъ
 Пријатељи мое главе,
 И државе мени дате
 Пророковомъ рукомъ светомъ,
 Ваше войске истурите
 По граници поставите
 Кругомъ влашке Горе Црне
 Одъ Грахова до край Бара,
 Да недаю бѣжатъ роблю
 Кое войска моя займи
 У приморска ваша мѣста,
 Пакъ се нека войске ваше
 Како чую бой огниный
 Међу мојомъ и Србима
 Све навише попримичу,
 Докъ се стану с' мојомъ войскомъ
 У средину Горе Црне,
 Кадъ се стану пиличника
 Одъ Србаляхъ остатъ неће,
 Ови случай рађа любовь
 Ал' ненавистъ вѣковѣчну,
 Међу турскомъ Византіомъ
 И латинскомъ Венеціомъ.“
 Како Дука са Сенатомъ
 Прими писмо гордовладца
 Дарданелахъ пропонтиде,
 Одмахъ нѣму одписаше
 Са радосћу глумомъ нискомъ:

Муставъ царе турства главо
 И високи властителю
 Позовише земногъ круга!
 Твое писмо громогласно
 Прочитасмо, разумѣмо,
 Твое умцо рѣшительно.
 Намѣренъ мы видимо,
 Кое славу честь и фазу
 Дасъ твою вѣнценоской
 Прозорливой ханской глави,
 Нашъ могуи блстательный
 Дворъ с готовъ учинити,
 По желаню Византи
 И въ трона царедржна,
 Наше силе много войске
 Свимъ приморѣмъ которскіемъ,
 Одъ край Бара до Трахова
 Поставити мы онемо.
 Робъ се еланъ црногорскій
 У држави нашої неће
 Моѣ сакрити ни примити.
 Но свакога кои трне
 Вашой силой побѣѣ войсцы,
 Наша ће га непобѣдна
 Уфатити вашой дати;
 Праха они купитъ неће
 У држави Венеціе,
 Нати друге потребности
 Што мегданско полъ иште,
 Мы са њима одъ времена
 Думаѣ паше Нуприлиѣ
 Непрестано крѣв љемо,

DURĐE
 CRNOJEVIĆ

Веѣ' су и намъ додіяли
 Са боима честіема
 По приморю пространоме,
 Веѣ' на ногу твою силу
 Садъ окрени и обрати,
 Путъ крвавахъ Срба гиѣзда
 Садъ в згода и вріеме,
 Да споменешъ прошлу бруку
 С' коіомъ турску мишцу храбру
 Оцрнише на мегдану;
 Наше двіе силне войске
 Са помоћу една друге,
 Могу тіемъ поступанѣмъ
 Црногорце истражити,
 Да свободне главе више
 У крвавый предѣлъ ньювъ
 Неподраста ни явля се,
 Него како наше писмо
 У државну руку примишъ,
 Некъ се твоя сила крепе
 А мы наше войске много
 Одправлямо у приморѣ,
 Да на мѣста билѣжена
 Стану редомъ утврде се.“
 Кадъ два града скиптроносна
 Међу кое до тадера
 Споръ вѣчитый царствоваше,
 Безчовѣчно дѣло волю
 На тай предметъ сѣдинише
 Султанъ Муставъ текъ разумѣ,
 Повольно му Венеціе
 Дружелюбно посланіе,

Радосніємъ гласомъ хучнымъ
 Сводъ дивана савъ потресе,
 Ка звѣровахъ громогласни
 Царь властитель грабельивый,
 Кадъ пеѣине своде горде
 Своимъ гласомъ све потресе,
 На фермана три танана
 Изъ дивана полеѣеше
 На татарске хитре ного:
 Еданъ граду едренскомѣ
 Кои гордость свога лица
 Огледуѣ дневно поѣно
 Надъ Марицамъ бистротечномъ,
 Другій Босни восродной
 И Травнику нѣ властнику,
 Треѣу знатной боеѣ лютимъ
 Отачеству Скендербега,
 У кравый край Бояне
 Скадаръ тврдый и гласитый,
 У фермане везириѣ
 Сынъ свѣта владалиѣ
 Владательскимъ гласомъ виче:
 „Брже слуге, силне войске
 Што можете сакушите,
 И с' войскомъ се брже болъ
 Одкрените и дигните
 Путь кавурске Горе Црие;
 Ты везире Босне гласне
 Дигни твою силну войску
 Херцеговце и Бошняке,
 Хайде са нѣомъ управ' друмомъ
 Острашкіємъ низъ та брѣ,

NACIONALNA
 BIBLIOTEKA
 CRNE GORE

ĐURĐE
 CRNOJEVIĆ

Ка бешъ силомъ твоіомъ изистъ
 На криво сръбско Кчево,
 Ту войничкій таборъ сави
 Кавге немој заметати
 Ко те са нѣомъ непонуди,
 Веће чека Романіе,
 Силу войску и войводу,
 Де у едно бой чините.
 Каде войску прикупите,
 Ты Бдрене тріоносно,
 Началниче су три туга,
 Дигни силу Романіе,
 Све подкове жельобойне,
 С' войскомъ хайде преко Турске,
 Управъ Кчеву гласитоме,
 Ђе везира Босне чувшъ,
 Ту ми силе браноносно,
 Моје войске измѣшате,
 Ашъ боя пошлѣ немојте,
 Са Србима пожити,
 Ако мога войска твоя,
 Проѣзъ безъ пѣга и кояко,
 До табора босанскога,
 Приѣ топе нечуєте,
 Скадранина паше зорна,
 С' коіемъ ѡе знакъ подати,
 Каде удри на нахію,
 На Црманицу плодоносну,
 А кадъ топе зачуєте
 Силу войску разширите,
 На гнѣздо црногорско
 Ударите огнѣвнито,

Што чатате све колыте
 Да одъ врага турске славе
 Неостане ниђе трага,
 Некъ ви цигла люга змѣя
 Коя турству очи вади
 Неутече остру мачу,
 Пакъ са боемъ хайте широмъ
 Докъ се с' войскомъ састанете,
 Пріятеля узданого
 Млетачкога Дуке храбра;
 Кадъ се с' войскомъ томъ станете
 Што ви робя она даде
 Све га сабли поклоните.
 Кадъ витешко оно дѣло
 Докочите и свршите,
 И то кето и упорно
 Када племе изтребите,
 Онда силу войску вашу
 Сву спуштите у приморѣ,
 Пакъ се с' твоіомъ ты увези
 Главный пашо надъ пашама
 У бродове наше многе,
 Кои ће васъ ту сусрести
 У Романи истурити.
 А босанскій сильный везиръ
 Нек' се с' своіомъ войскомъ врати,
 Преско Рисна и Грахова
 У витешко-родной Босни.
 А скадарскій витезъ везиръ
 Мехмедъ паша Учугуля,
 Нека краємъ приморскіємъ
 Онь обрати силу войску,

ĐURĐE
 CRNOJEVIĆ

Ка ће доћи подъ барскіємъ
 Управъ градомъ на Краину.
 Ты скадарскій краичиче
 Мехмедъ пашо Бушатліо,
 Дигни войску свудъ хвалѣну
 На Црмницу хайде са вьомъ
 Црногорску усамѣну,
 Када на ню удришъ храбро
 Жежи топе гласовите,
 Да по гласу ньиовоме
 Све еданакъ удре войске,
 Попали є и пороби
 Са витешкомъ славомъ твоіомъ,
 Немой мужикиъ нѣзинъ ђегоу,
 Да утече своіомъ главомъ,
 Када мужки ты савршишъ
 То витешко дѣло хвално,
 Са войскомъ се твоіомъ дигни
 Узъ Грабене племе храбро,
 Ка Црмницу изгрієби
 Огнѣмъ мачомъ и мишицомъ
 Сву нахію ріечанску,
 На отолень войску дигни
 На Цетинъ шньомъ удари,
 На нѣмъ влашкій храмъ разури
 У кои се задоива
 Крепка мишца црногорска
 Славомъ бойномъ и витешкомъ,
 И кои є духомъ своимъ
 Рає маче наостріо
 Да сієку турске главе;
 А владику тога луда

Нѣина вожда и главара,
 Жива предаѣ у рукама
 Ђдренскога главна паше,
 Да га мени робомъ пошлѣ
 Ал' нѣгову мртву главу,
 Па отоденѣ войскомъ крени
 У юначко племе Нѣгушъ,
 Ако буде друга прошла
 Прозъ Нѣгуше путь Приморя
 Хайде за нѣомъ сустопице,
 Небуде ли пашо прошла
 Ту в чекаѣ докъ доспѣ,
 Да заедно одкренете
 Путь Приморя млетачкога.
 Кадъ доѣдете у Приморѣ
 Каза ће вамъ главный везиръ
 Одъ Ђдрене много масно
 Кудъ ће коѣ войска пошлѣ
 Гле Муставе братевица
 Онъ одираѣ войске свое,
 Наредбе имъ даѣа такве
 Ка готова да ихъ чека
 Побѣда и добиѣе,
 Те башъ онѣнъ ѣено драже
 Мртве главе носе вѣнде
 Одъ побѣде у гробъ тавний,
 Него живе стидна робства
 По свѣту бѣлѣме.
 Три везира брже болъ
 Послушаше наслѣдника
 Отманова царства славе,
 И велике свое войске

RE ĐURĐE
 CRNOJEVIĆ

Одъ по' Турске подигоше,
 А млетачкій дворъ безчестный
 Дижь войске, генерале,
 Те границе пригорске
 Одъ Грахова до край Бара,
 Све са войскомъ непрекидномъ
 Онъ утврди и увати. —
 Кадъ Србіѣ храбри сынци
 Са очима видѣше,
 Е су люти оксани
 Одъ истока и запада,
 Своѣ вале мутнотсчѣ
 Путь гнѣвѣзда нѣховега
 С' жестокошѣу обратили,
 Да га токомъ нѣховіемъ
 У дубока мрачна нѣдра
 Своѣ скрпо и утопе.
 Са свакогъ се края стране
 Узмоташе и узвише
 И на едно саставише,
 Да витешкимъ соколенъмъ
 Еданъ другомъ духъ учврсти,
 Не одъ силе да се многе
 Тадъ одбране и сохране,
 Но да мужкій и витежкій
 На мегдану помру листомъ,
 Да нѣнова погибія
 Не бы турской и латинской
 Войсцы дала славе праве,
 На на икупъ предъ свиема
 На краинско соколовско
 Кчево племе пригорско.

Тадъ владика Петаръ младый
 Башъ Даниловъ упуць правый
 Черногорца поче зборитъ:
 „Видители браћо храбра!
 Како се в с' едне стране
 Седмоглавый ненасытъ
 Знай Азіе и Европе,
 Са огньномъ своіомъ силомъ
 Разлетіо и дигао
 Пуť нашего отачества;
 С' друге стране Лавъ срдитый
 Венеціе богомрске
 Два страшила та свіетска,
 Оне своимъ поліетомъ
 Да намъ име уничтоже,
 Завидливцы наше славе
 И свободе кровлю платне,
 Мисле да ће наша рука
 Оружана пасти одмахъ
 К' величини нбиной гордой,
 Да се неће смѣт' усудитъ
 Просутъ рѣке непроходне
 Крви свое за честь свою.
 Ласнів бы было трпѣтъ
 Часну сыну отачества,
 И народу славомъ правомъ
 Увѣнчану задосну,
 Све тартара враче мукѣ
 Него ярамъ стидный тешкій,
 Кои мисле да остатку
 Нашегъ рода на вратъ метну
 Венеція Византія;

NACIONALNA
 BIBLIOTEKA
 CRNE GORE
 ĐURĐE
 CRNOJEVIĆ

Болѣ бы намъ и часнѣ
 Предъ свѣтомъ правимъ было,
 Да сиртнѣго нигда ухѣ
 Наше имѣ чуло нѣ,
 Него да се да савршитъ
 То Венеци и Стамбулу,
 Што су сада наумили
 Безъ просуѣа многе крви,
 Што се крвию плати скупѣмъ
 То веѣ храбрѣсть права неѣе
 Ни продати ни пушити
 Осимъ за крвѣ веѣ ни зашто,
 Я приликѣмъ непахѣдимъ
 Да ѣе имѣ одъ побѣде
 Настѣ у нашу малу войску,
 Но и то ѣ твердо скрито
 Одъ сиртнѣго ока знаиа,
 Али преба да за славу
 Счастья и чести
 Сви помремъ крѣвѣ просѣемо,
 По ѣдномъ се мре и раѣа
 До поштѣня све ѣ мртво
 Оно живи вѣковѣчно,
 Гробъ ѣ частанъ вѣчанъ живѣтъ
 Живѣтъ стиѣанъ, грѣбъ вѣчитый.
 Онда войска сва скупѣзна
 Острѣ мачѣ брже кидѣ,
 Па врхѣве нѣине острѣ
 Къ срцу свѣмѣ обратишѣ,
 Пакъ се войска и главари
 Уданъ другомъ ту заклѣше:
 „Врхъ му мача свога остра

Своє серце пропаво,
 Ко за своє отачество
 Неће сваку каплю крви
 На мегданско полѣ излит',
 И ко ће се живѣ предати
 У погане скверне руке
 Млечанина и Турчина,
 Ко ли ће се с' мѣста маћи
 Да кудъ жену ђецу крѣ,
 Веће нека сами бѣже
 Изъ племенахъ граничіехъ
 У средину наше землѣ,
 Ту безъ страха нека стое,
 Докъ мы листомъ сви воишцы
 Одъ душманахъ погинемо,
 А кадъ наше главе падну
 Ето жене, бѣда, куће,
 И остало све нмуће
 Ко до нѣга први допре
 На поклонъ му вѣчно было.
 Тадъ войводе и сердари
 И главари сви воишчки,
 Приогорску войску брже
 Умно главно разредише,
 И хиляду брже другохъ
 Одправише на границе
 Супроѣ войске Млечанина,
 А примичку войску храбру
 Одправише нахи своіой
 Да на себе чека силна
 Мехмедъ пашу Бушатлію,
 А на Кчево остадоше

Петъ хиладахъ соколоважъ,
 Олѣ нахѣ сръбске двѣ
 Одъ катунске и ривчкѣ,
 Да на себе дочекаю
 Два одъ турске хитра змая,
 Два везира Учтугліе
 Босанскога Бдренскога.
 Но текъ бѣше войска пошла
 На границу у Црѣшцу,
 У то момче пригорско
 Са острожке страже дође,
 У окоду войске сръбске
 На средъ Кчева каменого,
 Те юй младо хитро каза
 Е босанска сила спала
 На криво равнѣ Сливѣ.
 Како храбри Пригорцы
 Рагунѣ вѣстно момче,
 На даке се доде брже
 Подигоше стрѣше,
 На острошкѣй друмъ широкѣй
 Међу Брда и Никшиће,
 На друмъ тврдои и великѣй
 Шанацъ брже направише,
 И у шанцу бой с' Турцѣма
 С' вестригѣмъ очекаху.
 По царевой и ферманской
 Воли гордой и наредби,
 Крену везиръ с' войскомъ турскомъ,
 Да са Сливѣ путемъ иде
 Низъ племена брдска равна
 Ка ће Кчеву пригорску.

Но босанска када сила
 На метеризъ црногорскій
 Лютый, дође и пагази,
 Петъ хиљадахъ изъ фтиля
 Пуче пушке црногорске
 На небройну войску турску,
 А босанске ни броя се
 Незна казат' ни уміе,
 Па се облакъ густъ и крвавъ
 Надъ обіе войске диже,
 Одъ врућега боя тога
 И одъ паре коју роди
 Ту просута крвца многа.
 Бой ватреный два дни трая
 У еднакой жестокости,
 Нит' се една оной другой
 Войска с' мѣста бѣжила шену,
 Но кадъ треномъ бѣже поклази
 Изъ предѣла Тритонова,
 Бѣдовласа шѣеръ Олима
 Стаде воздухъ мучанъ тутитъ
 Одъ пламена огня жива,
 Но тутю се обратила
 Црногорска войска мала,
 Кадъ за собомъ погледала
 Своє село Загораче,
 Алъ е на нѣмъ Романіе
 Страшный владацъ ударіо,
 Живіємъ га огнѣмъ свега
 У облаке претворіо,
 Па одъ нѣга друмомъ Кчеву
 Са своимъ войскомъ обратіо.

Кадъ ту силу Црногорцы
 Са очима видѣше,
 Ёе иза нѣх' ври, улази
 Путъ средине нѣхъ гнѣезде,
 Не бы колѣ шапачъ бранит'
 Ни с' бошнякомъ боя бити,
 Век' путъ куѣхъ одрчаше
 Да нѣхъ бране одъ Туракахъ,
 Но на Кчево кадъ приспѣше
 Али одъ нѣх' бѣше приѣ
 Турска войска притиснула,
 Прва око на нѣмъ пенѣ
 А задня се юшгъ одкреѣ
 Одъ вароши Подгорице,
 Мало стаде сва се скупѣ
 У широко мрачный око,
 Докъ сво ти однах' за нѣомъ
 Везиръ Босне с' войскомъ своѣомъ,
 Како доѣ подъ шаторомъ
 Романскога главѣ лаше
 И везира великога
 По дужности однахъ поѣ,
 А двѣ се силне войске
 Измѣшаше у околу,
 И шаторѣ често свое
 Поперише и распеше,
 Сила бѣше притиснула
 Одно Гарча до дна Лисца,
 Одъ Бѣлицахъ до Задюта
 Све то Турчинъ крвожедный
 И конь бѣше брзотецѣй,
 А витешке црногорске

Войске бѣше око мали,
 У бѣличко село Предишъ
 Спрама турске многовидне,
 Турска войска само едну
 Ноѣ преноѣи безъ крвѣня
 У кчевскоме окружію.
 Па сутра данъ текъ Фебова
 Скиде сайнобистра рука
 Башъ порфиру бриліанту
 Сѣ плѣхихъ ноѣи и Ереба,
 Те ѣ сакри одъ погледа
 Подъ завѣсомъ своіомъ свѣтломъ,
 Завѣчаше гласи топи
 У околу Скадранина
 Мехмедъ паше и везира,
 Кои знаке подадоше
 Турской войсцы неизброной,
 Да еданѣкъ сва удари
 На племена црногорска
 Како силии два везира
 И нѣихова войска храбра
 Чуше гласе огнѣносне,
 Да удари Мехмедъ паша
 На Црмницу србско крило,
 Онда брже све шаторе
 Покупише и савише,
 Како вихоръ лѣтний хитрый
 Кадъ облаке танкосѣне
 Своіомъ хитромъ рукомъ скупѣ,
 Заръ мишляше турска сила
 Да ѣе таѣ данъ проѣи ласно,
 Безъ крѣпаве сансарине

DURĐE
 CRNOJEVIĆ

Прозъ сва гвѣзда пригорски,
 И све одъ нѣхъ што узоће
 Мишцомъ сабљомъ порадиш.
 И на вече око силѣи
 Са шаторѣма разширити
 Покрай мора тавна синѣи
 У државу срамотнога,
 Приѣтеля њѣна Дуке.
 Но како се турска сила
 Јохну листомъ сваколика,
 И отиде широмъ хитра
 Ка ће србска сва племена
 Обколѣти задушѣти,
 Да имъ цѣглѣй духъ се небѣ
 Кудъ сакрио и утека
 Но непошли николико,
 Докъ на войске пригорске
 Петъ хиљадахъ наступише,
 Коѣ бѣше листомъ свѣла
 Кудѣнъ ће кренути Турѣи,
 Да у срце Гори Црној
 С' остриѣмъ мачемъ своимъ уђу
 Турска сила сва наврѣ,
 Црногорска храбра мишца
 Неуступи неузмаче
 Одъ крѣвава боя ништа,
 Већъ на ово мѣсто прѣво
 Ће се ютромъ бой зађеде
 Ту ихъ мркѣй мракъ дочека,
 Јопет' войска турска сави
 Станъ велики ѣе и приѣе
 Башъ на прѣво падалиште.

Ал' се боякъ прекривай
 Непрекида часть ни тренук'
 Одъ двадести и Юлія
 До Августа петнаести,
 Но единако топ' млетачкій
 Топ' турачкій грми свуда,
 Диеви ноћи непрестано
 Око сръбске Горе Црне.
 А насрѣху силе двіе
 Венеціе и Стамбула
 Са свакога края войске,
 Бой се свуда на све стране
 Око гиѣзда соколовска
 Уплотио крвосипный,
 Одъ пушчана и топовска
 Дима густа кололетна,
 Нити една нити друга
 Знаше войска када мрче,
 Кадъ ли бистра зора сине
 И Аполлонъ луче проспе,
 Войске мрака шѣаше скрити
 И сліспе измѣшати
 Да оружъ дити пламъ се
 По воздуху ріекама
 Недіаше непламѣаше,
 Те бліеду сиртну свѣтлость
 Ратницыма подаваше,
 Црногорске мало войске
 Свудъ се храбро очаяно
 С' Млечићима и Турцыма
 Крвавіемъ боемъ бію,
 Жинкомъ яснимъ Црногорца

DURĐE
 CRNOJEVIĆ

И смртніемъ якуанѣмъ
 Млечанина и Турчина
 Непрестанимъ гласомъ хучнимъ,
 Планине се и долине
 Войницыма одзиваху,
 Незнаше се што страшнѣе
 Тада смртно ухо слуша,
 Ал' грмяву топа пушке
 Али клепет' саблѣ мача,
 Ал' ратникахъ гласъ хиляде
 Али якуъ ранѣніехъ
 На хиляде витезовахъ,
 Али уздахъ слабе майке
 И ѣтетета цыку луда,
 Коемъ страхомъ обузето
 Све плакаше непрестано,
 Брѣвѣмъ по частъ све гледаше
 Кадѣ же робомъ постат' тужнымъ,
 Велецѣ люта лата
 И огнѣна турска змаа
 Планинска се звѣрадъ люта
 Одъ хучаня, дыма, огня,
 Узбунише и стравнише,
 Неумѣше бѣжат' никудъ
 Веѣъ се с' войскомъ измѣшаше,
 Едуѣ' людску крвь и месо
 Док' с' опише помамише,
 И са войскомъ они дивѣ
 Сташе люте кавге водит',
 Бой огнѣный непрестаны
 Свуда грдни свудъ крвь лю,
 Али ево мукѣ люте

За витешку сръбску войску,
 Нестале юй бойна праха
 И олова сиртопосна,
 А купит' га ђе немаше
 Већ с' оніѣмъ прахомъ боякъ
 За шесть данахъ све чинише,
 Што с' погибѣ турске войске
 И латинске узимаше,
 Него седмый среѣный данакъ
 Войникахъ се двѣ хиледе
 Пригорскихъ одвоише,
 Тере на друмъ велестивскій
 Западоше у потоау
 Да чекаю цебахану,
 Коіой войсцы сильной турской
 Пошиляху и даваху
 Скадаръ, Травникъ, Сараево,
 Стара среѣна пригорска
 Са витешствомъ нима дѣла,
 Нанесе имъ на друмъ много
 Цебахане Турцима ходѣ,
 Текъ витези ню виѣше
 Учинише юришъ на ню,
 Постъкоше войску многу
 Те праѣаше друмомъ исту,
 Ту товарахъ осамдесетъ
 Цебахане уграбише,
 И брже е войсцы своіой
 С' многотрудна боя, крви
 Доѣраше свуколику.
 Кадъ витези пригорски
 У рукама цебахану

NACIONALNA
 BIBLIOTEKA
 CRNE GORE ĐURĐE
 CRNOJEVIĆ

Узатише и виђеше,
 Ђрже бољ свуколку
 На пушкаре раздѣлише,
 Онда вѣћъ войсковође
 Са владикомъ своимъ чпше,
 Да на Турке око ноћно
 Са витешкомъ войскомъ ударе,
 Небы ли се како Турцы
 Помутили и сломили.
 Старьшине међу собоѣ
 Утврдише углавише,
 Да на силна два везира
 Приђе зоре Пригорцы
 Сви нападиу и юрише,
 На договоръ войсцы своіой
 У околу сташе причат':

Послушайте браћо храбра
 Витезови неуморни!

Мы главари у скупштици
 Сви за добро изабрасмо,
 Да на Турке понасъ сложио
 Приђе зоре сви ударио,
 Зашто се е браћо боякъ
 Много крвнѣй продужио,
 Могу његодъ нашу войску
 Ђе слабія него овѣнъ,
 Турцы клети ал' Млечани
 Истребити и изсѣћи,
 На у предѣлъ нашъ витешкій
 Улећети увалити
 Нама с' плеѣхъ ударити,
 Нетреба намъ у той суйми

Више стоятъ ни чекати,
 Кадъ божества бесамртна
 Нашой мишцы поклонили,
 У витешку нѣ неволю
 Цебахану турску многу,
 Треба нама помислити
 На витезе прве храбре
 Огачества наше землѣ
 На три Вука црногорска,
 Мѣхуновићъ Мандаушића
 И сокола Томановићъ,
 Кои бое непрестане
 Са Турцима свуда бише,
 Њ витешствомъ безсмртнѣмъ
 Црну Гору прославише,
 Пакъ намъ треба помислити
 На витеза оцъ Ровиняхъ,
 Томановићъ златна Накца
 И на другакъ четрдесетъ,
 Кои са њимъ отидоше
 Те сиљнога бѣхай нашу
 У средъ турске многе войске
 У ублина посѣкоше.
 Црногорцы божлюбцы
 Сви са гласомъ радостиѣмъ
 Потврдише да ће удритъ,
 Войници се по дужности
 Къ храму неба свикозицы
 Причестише светомъ крвлю.
 На петъ хилядъ свое войске
 На песторо раздѣлише,
 Едну даше вовводи

NACIONALNA
 BIBLIOTEKA
 CRNE GORE ĐURĐE
 CRNOJEVIĆ

Озриниѣхъ Драгу знатну,
 Да на Турке са нѣомъ удри
 Преко села Воиниѣхъ,
 Другу даю Бѣличкоме
 Милиѣ Вуку вовводи,
 Да онъ са нѣомъ витезъ удри
 На окоду турске войске
 Одъ Залюти села мала,
 А хиляду треѣу даю
 Храбру Юву Ріечкоме
 Поглавицы и сердару,
 Да онъ са нѣомъ на Турчина
 Удри снажно и валатно
 Одъ Предиша села храбра,
 А четвѣртый діо войске
 Даю храбру войсковоѣи,
 Одъ Цетиня Вукотину
 Са витешествомъ знатну Перу,
 Да онъ са нѣомъ ка уміе
 На невѣрне удри Турке
 Одъ Бѣличка тврда друма,
 Пету войску Нѣгушкойзи
 Даше глави и сердару
 Знатну Юву и разумну,
 И соколу Ювовоме
 Одъ Нѣгушахъ храбру Раду,
 Да са нѣоме оба удре
 Одъ високе горе Лиспа
 Да околе турске войске.
 А стотину витезовахъ
 Бираниѣхъ одъ племенахъ
 Даше Петру вожду храбру,

Да онъ с' нима на врх' Лисца
 Станомъ стане и изиде,
 И свѣтлу кадъ опази
 Кѣрѣ истока ѣе помаза
 Да сврх' горе топъ упали,
 С' нымъ наредбу да да гласну
 Войводама да ударе
 На крвинчкій око турскій
 На речена мѣста брже
 Одъ куда ѣе ударити. —
 Воводе войске свое
 Поведоше и ставише,
 А владика Петаръ унынй
 Су стотину витезовахъ,
 На высокій врхъ одъ Лисца
 Чека зору и Данину.
 Мало стаде докъ почеше
 Нѣжна сѣйна нѣжна крида
 Крозь прозоре вѣе храма
 Излеѣати трепетати,
 Теке нѣне свѣтле знаке
 Позна Петаръ дѣломъ знатный,
 Одмах' слугамъ наредъ даде
 Те три топа знакъ юриша
 Са врхъ Лисца упалише. —
 Кадъ войводе гласомъ топа
 Гласть владике к' бою звани
 Разумѣше и зачуше,
 Одмах' су петь странахъ снажно
 На станъ турскій непрегледный
 Са пушчаномъ смртномъ ватромъ
 Насрнуше ка лавови,

ĐURĐE
 CRNOJEVIĆ

И троструке страже турске
 Посѣкоше у махъ првѣй.
 На нѣхъ мртве прегазаше
 А на таборъ два везира
 Навалише одсвудъ силою,
 Табори се и везири
 Одъ ненадна чуда тога
 Узвѣяше узмутише,
 Ка Коловратъ силне воде
 Кадъ се вѣс людъ и мутанъ
 Надъ поноромъ закономѣмъ,
 Докъ га прождре у широка
 Вѣчно гладна своя нѣдра.
 Бой се ужди по околу
 Незнаде се ко се с' киме
 Поче клати и ћерати,
 Ту братъ брату поче лити
 У незнанъ крвцу многу,
 Свакоме се братъ, другъ, рођакъ
 Противникомъ ту учини,
 И потоке турске крви
 Турска рука, просу, изли
 Мѣсто храбре србске крви.
 С' вдне стране Црногорацъ
 С' друге Турчинъ међу собомъ
 Просу крвцу невиђену,
 Докъ сметена и крвава
 Крену турска бѣжатъ сила,
 Бѣжѣи се међу собомъ
 И с' петинѣомъ воеводахъ,
 Ту везирма страхъ подметну
 Хрске ноге брзоходне,

Те бѣжанѣмъ много Турке
 Престизаху мѣноваху
 На поплатахъ юашѣ голѣхъ,
 Бре чизме немѣмаху
 Одъ хитаня кадъ навуѣи
 Драче боду камъ ихъ свѣче,
 Ал' се на то необраѣу
 Но хитаю да утеку,
 А у нѣи се петъ войзодахъ
 Су петъ хлядъ сръбске войске,
 Ка сивѣхъ пегъ орловахъ
 Умутили упуштили.
 Свакій витезъ непрестано
 Турке бѣе крѣв ѣхъ лѣе
 Шо му руке могу досѣѣт',
 Дѣк' угваше силу турску
 У краичинѣмъ Служѣмъ Краинѣмъ
 Паде мртавѣмъ Веѣброѣмъ
 Одъ Сръбскемъ Турѣмъ
 Одъ Кчева се до край Служѣмъ
 Васѣмъ количакъ друѣмъ широкѣмъ
 Бѣше мртвимъ турскимъ трупѣмъ
 Прекрѣлю и покрѣлю;
 Када турску црногорскѣ
 Угна войска, войску у Служѣмъ,
 Онда храбри возводе
 Повратише славородну
 Црногорско-сръбску войску
 Путъ окоза и табора,
 Кои бѣше турске войске
 У окоду многу славу
 Наѣе добитъ войска сръбскѣ,

DURĐE
 CRNOJEVIĆ

Шаторове разапете
 И хатове брзотрчне
 У хустеке све попете
 Тадъ добиѣмъ на мегдану
 Задобитимъ мишцомъ мачемъ,
 Више себе обогати
 Црногорацъ, него игда,
 Ту на Кчево войска трудна
 Ёдну ноѣду коначила,
 На сютра-данъ приѣ зоре
 Сва се войска хитро диже,
 Трчи браћи у помоћи
 У Црмницу, на остаду
 Край Млечанахъ сву границу,
 Но кадъ войска добрзала
 Кодъ цетиньска равна поля,
 А кадъ виѣ на средъ поля,
 Око войске незна чѣ
 Само знае што познаше
 Азіята и Венага,
 Кадъ баряке відѣше
 Сви рекоше да є войска
 Млечанина и Турчина,
 И да су имъ браћа храбра
 На границе сва изгибла
 Одъ нѣхове многе войске,
 На низъ полъ путь окода
 Загонъ храбрый учинише,
 Познадоше браћа нѣина
 Ёре мисле да су Турцы,
 На веселя гласный оганъ
 Изъ пушакahъ учинише,

По весело и пояню
 Познадохе Црногорцы
 Ере турска войска нѣ,
 На и они брже болѣ
 На веселѣ са веселимъ
 Озване се браћи гласомъ,
 Но када се црногорска
 Измѣсна и излюби
 Войска храбра браноносна,
 Тада войска с' Чева пита
 Посестриму одъ Ловћена,
 Ка црничка и граничка
 Разби войска Мехмедъ пашу
 И илетачку многу силу,
 Онда богомъ посестрима
 Црногорске бойне славе
 А шћеръ Лаза царевoga
 Поче яснилъ божественимъ
 Свезнаюћимъ гласомъ причатъ,
 Храбра дѣла нѣине браће
 Побѣдникахъ Мехмедъ паше
 И илетачке своимъ границомъ
 Многе силе неизбройне:
 Чуй и слушај мене войско
 Лѣвши љу ви я безсмертна
 Но сва смртна друга уста
 То витешество изяснити,
 Коя ваша дѣла гледамъ
 Са Ловћена високога
 Мога дома и престола,
 Кое га се вѣнацъ плавий
 Надъ облакомъ мркимъ горди,

И кон ми непрестане
 Неумирне рате води
 С' Юпитеромъ громометжилъ
 Блескъ итгове гаси стреле,
 И нѣзиму брзометность
 У трежуће мртву чини,
 Ярость грозну нѣну узме
 Оку силу обезспил.
 Одъ кон се свѣтъ тресе
 И океанъ неуморный.
 Кое ударъ честый трян
 Те се са нломъ брука игра
 Човѣческа слаба рука
 Бой жестокий све еднако
 Изнадъ мора во Ирмиды,
 Кон кодъ вась бѣаше се
 Турско множество и латинско
 Непогаше одолѣти,
 Храброй мишцы вась браће
 Докъ послѣдний шѣаше траятъ;
 Али неба владацъ вельи
 Некѣ више правосуднимъ
 Окомъ гледатъ ту неправду,
 Ёе безбожне ёе тиранске
 Руке крвцу праву лю,
 Веѣъ итговомъ непреклономъ
 Пути неправде вольомъ вѣчиномъ,
 Еолъ роди своіомъ силомъ
 Изъ влажнога океанска
 Нѣдра облакъ мракомъ мутный.
 Те га хитрый люто займи
 С' нымъ уранска поля прекри

Текъ додириу лукъ и тетивъ
 Костъ кривда Венеціа
 Бѣшъ запела и натегла,
 И огибну пѣну стрелу
 Нѣ неправда обратила
 По средъ войске яѣне главне
 И окода метнутога,
 Кодъ рѣке подъ древніемъ
 Приморскіемъ градомъ Будвомъ,
 Громодржаць за лукъ тегну
 Тетивъ займи огибметне
 Своє стреле, смртоносне
 Те удрише на средъ войске
 Млетачкога Дуке стилна,
 Неизбройну пѣму войску
 Побѣ с'вали и разагна,
 Текъ то моя Богомъ браћа
 Са очима утлелаше,
 Што огибный громъ учини
 Одъ млетачке войске тужне,
 Одма они полѣшеше
 На ню снажно удареше,
 И остатакъ исте войске
 Постѣкоше и угнаше
 У градове покрай мора.
 Другій сину іошѣ силніа
 Прозъ облака воѣне мраке,
 И удари у Црмницу
 У край вира на Рѣчину,
 На средъ войске Мехмедъ наше
 Скадраніа Бушатліе,
 Ужди пѣму цебахану

DURĐE
 CRNOJEVIĆ

Подъ шаторе свуколику,
 Воиннахъ му диже много
 Бездушнієхъ у облаке,
 У тай истый часъ на пѣга
 Ударише вitezови
 Одъ Црмнице препитоме,
 Сломиле му войску многу
 И са мачемъ поѣскоше,
 Юштъ є више наѣраше
 Те поскака уstraшена
 У дубоко тихо блато,
 А срамотаѣ Мехмедъ везиръ
 У лаѣама животь сласе,
 Оставише чадорове
 Њилижима подастрте,
 И миндере турске меке
 У рукама бобѣ знатне
 Србске войске непобѣдне
 Одъ Црмнице подоносне
 Тако войско славородна
 Ваше браће яка рука,
 Са помоћу небодржа
 Слови двѣ силе горде.
 Виле ясный гласъ престаде
 А захуча громъ пушакахъ
 И пѣсанахъ гласъ вителкихъ
 У околу црногорскомъ.
 Бовлюбна црногорска
 Войска дома оде листомъ
 Єдна другой причаюћи
 Славу боя безсмертну.
 А остаѣ мртви Турци

И Млечани на хиляде
 Кругомъ гнѣзда соколовска,
 Да пхъ пиплю гавранови
 Сиви орли соколови
 Кон имъ е мекше клюватъ
 И да стидни носитани
 Многи вуцы, пси, лисице,
 Приступаю ка господи
 Млечанима и Турцыма,
 Да с' заспате нѣине ного
 Нѣима кожне чизме свлаче
 Са вуцанѣмъ и скубанѣмъ.
 Ей стамболскій невѣрнике
 И млетачки срамотниче,
 Заръ мишлясте да е дяко
 Црногорско гнѣздо развигъ,
 Ков нѣ ни изашта
 До изъ цвѣћа побратога,
 На мегдану начеъмъ свито,
 Виђетте ли одпаданицы
 Да витештва есу сыныцы,
 Громометный царъ Олимпа
 Чули сте га ђе вамъ рече,
 Да сѣдите посадъ с' миромъ
 Одъ те мишце, тога духа,
 Ков му се смрћу играгъ
 Багатела мала чини,
 Само Име славно хранитъ
 У правоме смислу, дѣлу,
 Отачаству витешкога
 Српа, душе, свету храму.

ĐURĐE
 CRNOJEVIĆ

ПЪСМА ДЕВЕТА.

Змай Стамбола бѣше лютый
Веѣхъ огняѣне варовнице
Пуштавати уставіо,
Путь гниездахъ Србахъ мала
И деіе Босне нагле,
Бѣху танке србске шарке
Умудриде разабрале
Да бѣсний свакогъ года
Не юрнше истрѣбити
Дичне Горе србско племе;
Ал' витешству судба неба
Вѣчто е одсудила,
Да безъ посла витешкога
Данъ ни сахатъ недагуби
Ненавидникъ бѣле луне
Сопротивникъ Византие,
Сынъ Мехмеда и кадіе
Скадра паше и везира,
Кара-Махмутъ Бушатлія
Силный везиръ и гласитый,
Недаде му црный ѣаво
Починути и сѣст' с' миромъ

Одъ крилате срѣске заіе,
 Ноя ће му очи избѣсть
 Нека приђе, но кадъ прѣва
 Два управо собомъ пута
 Кадъ удара с' войске нешто
 На два брдска храбра села
 На Ђурилацъ и Стиему,
 И обадва пута нѣга
 Наградише и разбише,
 На му на то кеда брука
 Оставити и прекинутъ,
 Већъ окрену стећу войску
 Окуплати силовиту
 Да срамоту свети свою,
 И нахию брдску велю
 Ђьлопавлићъ поносити
 Тадъ отету нѣговойзи
 Острой сабљи грозной руци
 Да е нѣмаа опетъ пода,
 И ю уздомъ тешкомъ својомъ
 Да заузда онъ троструко.
 На кадъ люте и крваве
 Скупиле силне Малесије
 Триестъ хиляд' брѣмъ войске;
 Онда везиръ величаво
 Одправіо гордо писмо,
 На главаре Горе Црне
 И владику Петра нѣмина,
 Овако имъ сильный пише:
 „О! владику и главари
 Краичне се крвљу ствари
 Мѣшаю и прѣрѣху,

Сада к' одной, сада к' другой
 Побѣда се вѣе страни,
 Ал' ню више путахъ фата
 Множество люди него манѣ,
 Она драже к' нѣма трчи
 Кара-паша вы га знате,
 Вама пишемъ Бушатлія
 Я самъ куфомъ одъ старине
 Силный везирь Бегайлія,
 Я у трону витешкоме
 Съдимъ знатна Скендербега
 И нѣговимъ духомъ саблямъ
 Кое но самъ наслѣдію,
 Противники гонимъ мое
 Отманова челикова
 Предъ моимъ се у Липову
 Подвернула остра сабля,
 И те Стамболъ и онъ мене
 По еднако чувствуемо,
 Нит' Отманашме држимъ
 Врховніемъ надъ монемъ.
 Саме Мекке храму свету
 Што се кланямъ, више никомъ,
 А свѣту пиеломе
 То свѣдожит' ясно може
 Сила царска коюхъ доби
 Постѣкохъ е саблямъ бриткомъ,
 И везира три велика
 Кое храбрость моя хитра
 Робствомъ узе и уфати.
 Одъ кадъ чврета моя рука
 Саблю држимъ принасуемъ,

Знала се є моя рая
 Нїє смѣла нїкудъ вратъ
 Нитъ се коме прибіяти.
 То ни посадь быти неѣ
 Докъ витешка моя рука
 Мою остру саблю креѣ,
 Путъ моего славна рода
 И имена противника.
 Брда сва су одъ старине
 Была моя права рая
 Садъ чуєте ка се дижу
 Противъ мене на оружъ,
 Нѣма краткій умъ кажусь
 Да се оѣ одржати
 Непобѣдной моєю войсцѣ,
 Нѣхъ є оно поамило
 Што ме дванутъ повратню
 Су по мале мое войско,
 С тога мисле, вараю се
 Да су силу свакомъ знатну
 Тобожъ мою побѣдили;
 А незнаду кукавице
 Ёрь є очи іоштъ нѣхове
 Ни виѣле сву нѣсу
 Озбила самъ садъ велику
 Страшну войску окупио
 Мислимъ с' моємъ силномъ войскомъ
 На сва Брда ударити
 Да ихъ на путъ рає праве
 Моя остра сабля метне,
 Да се опетъ непреваре
 На владанца свого права

NACIONALNA
 BIBLIOTEKA
 CRNE GORE
 ĐURĐE
 CRNOJEVIĆ

Рая пушку исправити.
 Но владико и главари
 Сви ме ово добро чуйте
 И у главу наметите,
 Немойте се преварити
 Да помоћи Брда дате
 Или пина кога роба
 Међу собомъ да пуштите,
 Чувайте се зміе люте
 Знатна Скадра и гласига
 Да вагъ пѣный зоръ огнѣный
 Очи пріе неізгори
 Веѣъ будите мене прави
 На границу пріятельи.
 Ако л' тако ка' вамъ пишемъ
 Вы пѣете учинити,
 Не с' ду брдека противъ мене
 Дѣла дутна узилеете
 Будемъ въ се саблѣомъ, здравлѣмъ
 Среѣомъ Мекномъ и Мединомъ
 Везиръ Скадра Бушатліа
 Како Брда згазимъ спрштимъ
 Робству огню саблѣи предамъ
 Одрахъ ѣу се с' моіомъ лютомъ
 Арбаніомъ подигнути
 Васъ ка Брда листомъ ѣратъ
 Робитъ, сѣби и палити.
 Кадъ владика с' главарима
 Силна паше писмо прими
 Онда на нѣмъ договоре
 Храбре умне учинише
 На Махмуду хитаюћи

На ѣгово упорито
 Одписаше писмо тако:
 „Што намъ пишешъ Бушатліо
 Силный пашо и везире,
 Еси силу многу войску
 Окупио и подигаѣ
 Са вѣомъ мислишь ударити
 На нахіе наше брдске,
 Да ихъ робишь, огнѣмъ палишь
 И сієчешъ остромъ саблемъ,
 То све быти, аѣ небити
 Може пашо Бушатліо,
 Опалитъ ихъ, аѣ погинутъ
 Аѣ ка приђе, срамотно се
 Безъ образа повратити;
 Шго аѣ намъ пишешъ и будалишь
 Те говоришь то у писму
 Да Брдимаѣ нашоѣ браће
 Небудемо у помоѣи
 Ты звашъ добро силный пашо
 Да мы ближе одъ вѣихъ браће
 По витешству и по крви
 Нетражимо ни имамо,
 И зато се ко ихъ трне
 Бытъ оѣмо до єднога
 Крвь се наша неѣе штеѣетъ
 За обрану нѣину пролитъ
 Твою силу твоѣ претивъ
 Црногорско ухо, око,
 Нити чуѣ, нити види
 Но сврхъ свега маѣ се Брдахъ
 Силный пашо Бушатліо,

Да се людска крвь нелиѣ
 И потоке сузотечне
 Да несппѣ право людство
 Да жалостанъ са проклетствомъ
 Гласъ путь неба непошилю
 Родители увреѣни
 И ѣчица увѣлена,
 Любе, сестре оцрѣне
 На онога коимъ срца
 Са душевномъ раномъ рани,
 Ако ли се безчовѣчна
 Тога дѣла проѣи неѣшъ
 Ты крѣюи и дупешки
 Немой твою силу дизатъ
 Веѣъ витешкій нама кажи
 Како юнакъ кои еси
 Те заедно нась с' Брдима
 Нераи, сѣцы, гори, роби.
 Дрзновено писмо Србахъ
 Када гордый везиръ виѣо
 Троструко му узавреше
 Са яросѣу мужке прси
 Па топовма хаберъ даде
 Да подиже силу войску
 На вахию Бѣлопавлиѣъ.
 Кадъ главари и владика
 Топе силне и яростне
 Силна наше давно чуше,
 Опда брже кѣбиге танке
 У свакоє племе редомъ
 Написаше одиравише
 На племенске баряктаре,

Воеводе и сердаре
 На кнежеве и воинике:
 „На ноге се Црне Горе
 Гласовити соколови
 Е намъ турски ударише
 Витезови и змаєви,
 Да попале и истраже
 Листомъ Брда до Острога,
 И сотіємъ нашу преу
 Славу бойну и витешество
 Да помраче и обруче
 Предъ свіетомъ витешкіємъ,
 Већъ на ноге ка и свагда
 Да и одленъ ка одъ свуда
 Побіеде славогласне
 Неувехле вѣице дичне
 Побсремо донесемо,
 Боя жедни славе желвни
 Црногорцы надъ зачуне
 Што имъ писма кажу гласе
 На лагане хитре ноге
 Оделееше ка' на крыла
 За владикомъ за главарма,
 Докъ у Брда долееше
 На Слатину таборъ войсцы
 Поставише храброродной;
 У то везиръ сильный прислѣ
 И постави око войсцы
 Супроѣ войске црногорске,
 По бріегу Зете тихе
 До край Спужа града тврда
 И до горде красновидне

NACIJONALNA
 BIBLIOTEKA
 CRNE GORE
 ĐURĐE
 CRNOJEVIĆ

Височнице двоеглаве.
 Двіе войске у околе
 По псѣдлю стали данахъ,
 Витешке се сваке игре
 Играючи момчадъ врсна,
 А главари обадвіе
 Виѣхъ чишехъ непрестано
 Кои но не коє умомъ
 И хитриномъ надмашити
 На крваво битке полъ,
 Али храбрость Кара-паше
 Некѣе выше то растезатъ
 Веѣ владыцы, войводама
 Црногорске войске посла,
 Да є удритъ намислю
 Єдинастый и Юнія
 Са своимъ войскомъ боєносномъ
 На гласити Мартиницко
 Село, крѣло прославлю.
 Кадъ владыка старѣшине
 Кара-паше гласъ зачуше,
 Онда хитру свою войску
 На Слатину бистроходну
 Окупиле и доваше
 На нмъ Петаръ поче умный
 Говорити рієчь ову:
 „Сви видимо и чуємо
 Какавъ страшный трудный данакъ
 Сютра све нась очекує,
 Колико л' се крвце хоѣ
 Одъ витеза да проліє
 Докъ се жедный лѣзъ скадарскій

Ньомъ заязи и напіе
 Намъ нетреба на го гледатъ
 Што е Махмудъ прошлихъ лѣтахъ
 Силу царску разкрхао
 У то смо га мы претекли
 И далеко надмашили,
 Онъ истина да е храбрій
 Одъ икаква турскогъ сына
 И да много силе има
 Алъ му проѣ насъ ништа неће
 То служити ни помоћи,
 Ако ђеца и синови
 Мы првіехъ витезовахъ
 Црне горе узбудемо,
 Крвь нѣихъ нѣина, ка насъ наша
 Боли еднакъ кадъ се лѣе
 У нѣи войске триестъ алиядъ
 У насъ ништа до четири
 Съ нѣихове не стране више
 Мртва пасти, крви съ пролитъ
 Приѣ не се додіати
 Нѣима крвцу него нама
 На мегдану просипати
 Брѣ колико они желе
 Да насъ займе и добію
 Насъ е трицуть веѣа желя
 Одбранитъ се и добити,
 Правду небо вѣчно брани
 А неправду не ра ломи.
 Црногорцы ка и свагда
 Божѣ вѣре меѣу собомъ
 Увѣтити истините,

CRNOJEVIĆ
 CRNE GORE

Да поирієть свиколниця
 На мегдану оће драже
 Него с' и҃га уступити
 Турской мищды коракъ землѣ;
 Накъ поѣшоє са Слатине
 У Мартиниѣ село знатно
 Ђе имъ бѣше везиръ каза
 Е ѣ са своѣмъ силомъ удритъ,
 У Мартиниѣ ноѣцу єдну
 Обноише учинише,
 Но кадъ сютра зора сину
 И породи свѣтородный
 Истокъ данакъ бѣлюсийный
 Текъ Аполлонъ живоносный
 Бѣше своя дуга крила
 Разширио и пуштио
 Те огавна трептиаху
 Исполъ свода плаветаго,
 Безкопечна и висока
 Уранова свєдѣѣна
 И шаторо видна храма
 Грозный Махмутъ силу крену
 Одъ табора свуколику
 Широкиємъ друмомъ, подѣмъ,
 Управъ к' сєлу Мартиниѣхъ.
 Црногорцы кадъ виѣше
 Махмутову силу страшну,
 Ђе се путь нѣхъ окренула
 Вѣшто хитри западоше
 Проза сєло Мартиниѣ,
 У то везиръ с' войскомъ удр
 И по' сєла огню даде,

Ону полу неда войска
 Црногорска и с' нѡмъ брдска,
 Већъ са огиѣмъ жестокиѣмъ
 Войску люту уставляу
 И са нѡмъ се по мегдану,
 Гоне мачемъ крвавіѣмъ,
 Турци плећи пешестъ путахъ
 Обраћаше да побѣгу
 Ал' имъ храбрый везиръ неда
 Већ' ихъ сабљомъ непрестано
 На витѣштво ћера, гони,
 Седамъ сахат' бой еднакій
 Продужа се међу двіѣ
 Храбре войске неустрашнѣ
 Седамъ сахатъ све однако
 Црна крвца враше хитро
 Прозъ обіѣ бойне войске
 У вріѣме свѣта боя
 Еданъ витѣзъ на другога
 С' голомъ сабљомъ ятаганомъ
 Наскакаше крв' ліяше,
 Свезпаюћи други никто
 Знат' то може истинито,
 Колико се у наприѣдъ
 Шћаше боякъ прекрвави
 Продужити и водити,
 Да недоби Кара-Махмудъ
 У лѣво плѣче рану,
 Одъ шарпце правогоћно
 Црногорске непромашне;
 Како рану везиръ доби
 Олма бѣжат' поче гордый

Са мегдана упорнога,
 А за ними сва нѣгова
 Малесія боемъ хвална,
 А хиліаде четири се
 За вѣомъ Србахъ напустише
 Низъ потоке Мартиницке,
 Дуге пушке веѣъ одъ огня
 Жестокога немогаху
 Напуняти ни носити,
 Веѣъ ихъ бѣху потурили
 А пламене у рукаха
 Остре маче потгропие,
 Издваяше сязу турску
 По горама и по полю;
 Садъ Ловѣенко посестримо
 Немой дати димъ пущчаный
 Сметѣ виѣетъ храбра дѣла
 Витѣ овахъ Црне Горе,
 Турке храбри Црногорцы
 Докъ се сѣрце непрестано
 Све сѣкоше по мегдану,
 А с' остаткомъ везиръ уиче
 У Служъ знатный на границы
 Са срамотомъ и са стидомъ.
 Црногорцы славовосни
 С' мегдана се повратили
 Са добиѣемъ великімъ
 С' баряцма и пушкама
 Кое Турцима уграбили.
 Ту шіне турскогъ меса
 Оста псегу и звѣрету
 Да безъ плате нѣга сле

Колик' иже и на одну
 Месарицу мачемъ родну,
 Межу Србама и Турцѣма
 Величаву горду владцу
 Тек' зарасте и преболъ,
 Рана иѣму ударена
 На мегдану Мартиницкомъ,
 Одма скочи ка помамльѣ
 Сѣтеи се прве славе
 Кою бѣше задобіо,
 Сабльомъ бриткомъ и витешствомъ,
 Иакъ послѣднѣ опетъ бруке
 Кою иѣму привезаше
 На мегдане Црногорцы,
 Те срдито поче зборит'
 Предъ диваномъ и народомъ:
 „Алахъ бруке вѣчне мое
 И срамоте нечувеле,
 Ко ми славу и витешство
 Данасъ узе и поирачи,
 И ко доби войску мою
 С' коіомъ цару на мегдану
 Отех' седамъ пашалукахъ,
 Ко л' ми славе гласе ясне
 У срамѣтне преокрену,
 И са бойнимъ моимъ вѣщемъ
 Ко иѣг' главу недостойну
 Увѣнчава и окиће.“
 Бушатове задовне
 Славомъ прси и мнѣице
 Више трпѣт' то немогу,
 На с' громовахъ скадарскіехъ

Ёкомъ гласномъ и кнѣигама
 Скупи више много войске,
 Него првомъ што имаше
 Подъ баряке свое ратне,
 Па предъ войскомъ лютъ, яростанъ
 Са стидливимъ изгублѣнимъ
 Лицемъ стаде, поче зборитъ:
 „О воѣници прва моя
 Славо дико и поносу
 А потонѣи стидъ и бруко,
 Камо ваша храбрость прва
 Кою са мноѣмъ кажевасте
 На свакоє ратно пољъ,
 Камо ваша слава, дика
 Са коѣомъ се одличасте
 Предъ народе друге земље,
 Ђе оружъ ваше сѣино
 Са коєга досадъ славомъ
 Свѣтъ цѣо грмѣше,
 Ко ѣгову древу нову
 Славу затѣ и помрачи,
 Ко д' потоке храбре крви
 Наше браће просу црне
 У бой вруѣи безъ замѣне,
 Ђрѣ часнѣ поштенѣ
 Не живѣти на свѣту
 Но ту бруку и срамоту
 Да намъ влашка крѣ неплати,
 Она една може таму
 Са имена нашегъ сѣина
 Предъ свѣтомъ ту очиститъ,
 Она една може прво

Грозно име за душмане
 Оружію нашемъ дати,
 Садъ послѣдньому храбра войско
 Васъ све листомъ я искупихъ
 Да скадарску люту рану
 Одъ кавура осветимо,
 Ако ово храбро дѣло
 Несвршимо како мислимъ
 Покланятъ се више небу
 Трону неба, него ада.
 Онда храбри Малисари
 Владоцу своје люту
 Єдногласно започеше
 Говорити ову рїечъ :
 „Готови смо храбрый пашо
 Ђе намъ речешъ крвь пролити
 За поштентъ главе твоє
 И имена Скадра знатна,
 Крвь та иста храбра тече
 Прозъ срчане наше живе
 Коя но є подизала
 Наше предке на витештво
 Подъ баряке Кастріота,
 Ты си ону исту мишцу
 Преглу, чврству и витешку
 С' намъ у єдно наслѣдіо
 Арбанскога свѣту знатна
 Воєводе и витеза
 И войникахъ нѣговїехъ
 Нетреба намъ духомъ мачемъ
 Клонивати ни падати,
 И ако смо єдномъ с' поля

ĐURĐE
 CRNOJEVIĆ

Мегданскога уступили
 Властитель в то природе
 У законикъ свой въчитый
 Оставіо наредіо
 Да свакоме смртопосну
 Невѣрницомъ среѣа буде
 Ђе се нигда онъ ненада,
 Веѣъ ты умно насъ разреди
 Да удримо с' сваке стране
 На нахіе и племена
 Спрамъ насъ мале Горе Црне,
 Да ти рану ту душевну
 Спрти тежу извидамо.“
 Онда Махнутъ паша хитро
 На шесторо войску свою
 Разредіо за главарја,
 Служ даде Абдул-бегу
 Гусинское владаоу
 Три хиляде витезовахъ,
 Да с' нѣомъ кражи и устави
 Те пиперске витезове
 Да немогу помоѣ дати
 Црной Гори кадъ онъ удри.
 Другу даде Ахметъ бегу
 Елбасана началнику
 Три хиляде ка Абдулу
 Да се са нѣомъ витезъ каже
 Спрамъ нахіе бѣла Павла
 Да ни она Црногорца
 У невољи неприскочи,
 Юсуфъ бегу треѣу даде
 Одъ Дибрана извѣстнаго

Три хиляде храбре войске
 Да се са вьомъ кодъ Жабляка
 Яви брже и покаже,
 И нахию рівчанску
 Да устави са вьомъ смете
 Да немогу браћи помоћ.
 А четврту паша даде
 Да е води проћ' Црмнице
 Да ню смете и устави
 Одъ крвава с' Турцма боя
 Хасанхоту бегу храбру
 И вѣмъ войске три хиляде,
 Па четири войсковоѣ
 Кадъ са войскомъ одвоіо
 Да готови буду поћи
 Кадъ нѣмъ рече проћ' нахіяхъ
 Онда брже кивите двіа
 На краипска два витеза
 Херцеговске поглаваре
 Написао одправіо
 Едну граду Никшицкоме
 Мушовићу капетану,
 Другу Муратъ капетану
 Одъ краична колашина
 Везиръ нѣма витезъ пише:
 „Чуйте мене два витеза
 Два краични капетана!
 Я самъ сидну войску мою
 Окренуо разярену
 Са своимъ силомъ хоћу удритъ
 На заклете противнике
 Турске вѣре и нѣсна,

BLAGOJANA
 BIBLIOTEKA
 CRNE GORE ĐURĐE
 CRNOJEVIĆ

Век' на ноге браћо Турци
 Два витешствомъ знатна бега,
 Окупите войске ваше
 Ставите ихъ по границе
 Одъ Грахова до Гусиня,
 Да на себе уставите
 Цуце, Кчеве и Пѣшивце
 Храбра Ровца и Мораче,
 Да на муку неprisкоче
 Кавурскойзи войсцы малой.
 Како гордый кнѣже спреми
 Капетани истурише
 Осамъ хилѣдъ свое войске
 На Грахово спрама Цуцахъ,
 И на Сливѣ спрамъ Пѣшивца
 Противъ Ровца и Мораче,
 На Яворѣ поносито
 Везирѣ бега сва четири
 Одъ сѣ войскомъ нареѣномъ
 На четири погранична
 Србска гвѣзда и нахѣ;
 Па одмаха Ибраима
 Зову пашу брата свога
 И Османа пашу храбра
 Одъ Кавае древна града
 И Хасана одъ Тирана
 Боемъ славна храбра пашу
 Одъ Призрена славна града
 Сестричића Мурто пашу,
 Братанића юште млада
 Мехмедъ пашу Бушатлію,
 Те одмаха су петъ пашахъ

Везиръ войске боеи диже
 Четрдесеть и три више
 Што хиядахъ за нѣмъ поѣ,
 Црногорцы свагда справни
 К' бою славу и к' мегдану
 Угледаше са границе
 Турску войску путь нѣхъ греду
 Те войницы сви одмаха
 Са владикомъ и с' главаря
 Виѣхат' се окупеше,
 Ко ѣ силу Махмутову
 Дочекати и разбити,
 На разумный виѣтъ брже
 С' виѣшаше утврдише
 Да пропуште турску войску
 Нека Крусе село мало
 Све похара и поплам
 Да се болѣ ненаситостъ
 Турска здражи и раздражи,
 А катунско храбро племе
 И нахія непобѣдна
 Да на врху Бусовника
 Стане листомъ сваколика,
 Кадъ на Крусе Турцы удре
 Да е могу виѣг' дивно,
 А кадъ Турцы путь нѣ кину
 Нека ѡя крене бѣжат',
 Но кадъ барикъ турскій хитрый
 На Бусовникъ трепне криломъ
 Тадъ да хитро и валятно
 Удре храбри Катуняни
 С' чега лютой Арбаиш,

CRNOJEVIĆ
 CRNOJEVIĆ

А с' деснога я с' ліва
 Да еданаць края удри
 Друга войска пригорска
 На срівду турске войске,
 Да в збуне и пресѣку
 И везира межу собомъ
 Двіе войске да обтеку,
 Небы ли га како храбра
 Надячали и постѣкли;
 Ратоборцы текъ пошоше
 На речена мѣста сѣсти
 Тамъ чекати гласъ крвѣня
 У то везиръ су потъ пашахъ
 На Крусама удри снажно,
 Попали ихъ како муня
 Огнѣродна изъ облака
 Безъ милакве бойне муко
 И просуба крви храбре.
 Но кадъ зазре же се віе
 На Бусовникъ барякъ сръбскій
 Юришъ силной войсцы викину:
 Е Кавуринъ савъ побѣже
 Несмів се обавезатъ
 Нити с' нама бой учинитъ
 Па трчеши нима каже
 Голомъ саблемъ те ріечи
 Шнѣомъ мѣреши путь баряка
 На Бусовникъ трептеѣга,
 Войска силна славомъ ратномъ
 Опівна задовна
 Брже трже и натеже
 Нератъ войску пригорску,

Заръ помисли да се неће
 Шњомъ виђети ни сусрести
 Докъ на пѣну мора дође,
 Но кадъ дође и пзиде
 На врхъ горе Бусовника,
 Ту нагази на крилату
 И катунску люту змию,
 Катуняни хитро юришъ
 Ка орлови брзолетца
 Учинише к' войсцы турской
 Нѣ витезе баряктаре
 И остале человође
 Посѣкоше у махъ многе
 И сву другу силу войску
 Поузбише и сломише;
 Када други Пригорцы
 Угледаше турску войску
 Ђе в зорни саломише
 Катуняни браћа њина,
 Одмахъ они на средину
 Нѣ удрише неустрашио
 И попола войску турску
 Раздвоише пресѣкоше
 И потоке турске крви
 Отискоше многе тећи
 Низъ Бусовникъ мегданъ знатный,
 Па међу се турске войске
 Шестъ хиљадахъ са везиромъ
 Затворише облећеше
 И са сваке на ню стране
 Кидисаше ратолубцы,
 Ал' се неда храбрый паша

ĐURĐE
 CRNOJEVIĆ

И шесть хиладъ избране
 Са нымъ войске што му бѣше,
 Веѣ се пушкомъ, саблемъ, мачемъ,
 И пламенимъ ятаганомъ
 Безсмертно храбри бране
 Одъ сръбскога вруѣа боя
 И витешка юрипая,
 Силна пашу деветъ ранахъ
 Жестокихъ допадоше,
 Ал' се юнакъ на неволю
 Неподае ни упушта
 Веѣ однако на витешство
 Њера гони войску свою,
 Оѣе с' остромъ саблемъ своѣомъ
 Да путь себе и войниця
 Проза сръску непроломну
 Войску наѣе и прокоси,
 Докъ десета пуче бистра
 Вѣрна шарка пригорска
 Тере силна Кара пашу
 Свѣтла му вазда была
 Дивно згоди и погоди
 Башъ са двѣе свое люте
 Сивцирлѣе уширлетне
 Теръ му десну по колеву
 Ногу скиде и одкиде,
 Када везиръ сильный паде,
 Войска му се сва препаде
 Угули се у нѣой пламень
 Витешкога духа мишце,
 А свудъ врстни Пригорцы
 На ню силно надеѣше

Одкудъ приђе ко могаше
 И у тренуѣ ока лакѣи
 Неста пушке пламъ огниѣи
 Неста мачахъ сѣванѣ
 Неста яухъ витезовахъ
 Неста лѣстомъ войска турска,
 Пиличника неутече
 У тренуѣ се виде сила
 Глава паше великога,
 Сабля бритка и три пушке
 У владика Петра руке,
 У тренуѣ сръбски сиви
 Соколови и орлови
 На хиляде турске главе
 Ньиномъ мишцомъ поѣвоше
 На даръ вожду понесоше.
 А за другомъ турскомъ войскомъ
 Те побѣже са паша
 У погоню поиграше
 И на бари турску войску
 Поломѣну сустигоше,
 Ту ми у ню юришише
 И полѣмъ ѣ широкиѣмъ
 Приѣраше бѣоѣи се
 И не малу крвь лѣоѣи,
 Докъ нагнаше силу турску
 На Ситницу скленовидну,
 Када дошли на Ситницу
 Не бы колѣ турской войсцы
 Тражитъ мосте и бродове,
 Векъ ѣе сила у бѣжанѣ
 На брѣгу дотрчае

Ту у воду устрашена
 Безъ умака ускакала
 Мостови се многи месни
 Направише утврдише
 Преко воде одъ єднога
 До на другій управъ бріегъ.
 Што сломѣне турске войске
 Осга остру мачу србску
 То Ситница поморила
 Ту равнише Ибрахима
 Нашу, брата Кара паше,
 И нѣгову шѣху главу
 Ту постѣи ка' му брата,
 Но прискочи Кнежевићу
 Љшкополяцъ попе Јово,
 Терз на плещи пашу диже
 И разѣна нѣга люто
 Преко воде на ту страну
 Тада пресеца в ојересъ,
 У градъ тврды Подгорице.
 Са Ситнице Црногорци
 Славородни њомъ задойни
 Вратише се натрагъ своје
 Тврду стану и владицу,
 Иакъ отоленъ шњињъ весело
 У свободно свое гяздо,
 Отидоше с' вишомъ славомъ
 Но и єдна до тадашня
 Са мегдана црногорска
 Войска дична, славна, хвална,
 Носећ' собомъ знакъ добића
 Главу Кара Махмудъ паше

Арбаніе знатна владна
 И везира цару грозна,
 Са баряцма и осталимъ
 Нензбройнимъ задобиѣмъ.
 Франца првогъ сынъ великій
 И Вієнне тропоносне
 Владацъ збильскій по дѣлѣма,
 Царъ Леоподъ безсмертно
 Живи славнымъ спочиняѣмъ
 У народу црногорскомъ
 За прахъ што имъ даде истый
 У витешку нѣну муку
 Коимъ сиду те аждав
 Одъ Бояне тихотечне
 Разкрхаше постокоше.
 Докъ витешствомъ и са слогомъ
 Ваше прси Црногоринъ
 Душу храбре позабаю
 До толея беззнаи Стамбольскій
 И остальи вашъ противникъ
 Са мегдана бѣжатъ стиданъ
 Разбѣва чела, главе
 Поломѣвшихъ попалѣнихъ
 Хитролетнихъ крилахъ перахъ
 То едио друго ништа,
 Ваша дѣла сѣйца слава
 Предъ витешкимъ чини свѣтомъ
 Да вѣкови нѣхъ славенски,
 Еданъ другомъ сви предаю
 Са чуѣнѣмъ и с' похваломъ,
 Дичеѣи се предъ свѣтомъ
 Се мишицомъ славе храбромъ,

Коя ганка и неяка
 Непреклоня вѣчно себе
 Предъ грозніємъ владцемъ луно
 И великимъ Венеціе
 Кнезомъ Дукомъ упорніємъ.

NACIONALNA
 BIBLIOTEKA
 CRNE GORE ĐURĐE
 CRNOJEVIĆ

ГЪСМА ДЕСЕТА.

1) богинѣ пѣснопѣя
 Аполлона подручнице,
 Коихъ луче свѣтлосяине
 На гласъ лире често теку,
 Сяину зраку баремъ малу
 У мой ума храмъ претавный
 Одправите и бѣсите,
 Да нѣгово представите
 Не обия по мранности,
 Ка крилата хитра тица
 Кадъ безъ очихъ вѣчнимъ мракомъ
 Лети тражеѣ непрестано
 Виѣѣ сѣино лице Феба,
 Сѣ вашимъ нѣжнимъ умымъ вѣтромъ
 Оджените густу таму
 Са зѣнице мое умне,
 Дайте гласакъ баремъ мали
 Муклой моіой слабой лири,
 Да га србско уxo чуе
 Же србскіѣхъ витезовахъ
 Нѣина дѣла безсѣмртна
 Гласи повѣсть искреноску.

ĐURĐE
CRNOJEVIĆ

Текъ што трудна црногорска
 Бѣше мишца крвь престала
 На мегдане с' Турцма лити
 За сеободѣ сайно име,
 Тек' што бѣху ятагани
 Сайни мачи и анцари
 Одъ крви се прне турске
 Очистили и отрли,
 И яростный улеиват'
 Убойничкѣ прси турске
 Неколико оставили,
 Докъ ево ти нове силе
 Новогъ чуда нечувена,
 Аякѣю бичъ свѣту
 Духъ Атилла, Александра
 У своему роди сыну,
 Кога Галла духъ немирный
 К' себѣ узе и пригрили,
 И метну му вѣстолюбномъ
 Своимъ рукомъ свою круну
 На главу му кровожедну,
 Бонапарте мача замахъ
 Све Европе крувоносне
 Троне горде и престоле
 У витешку крвь задави,
 Све нѣихъ круне са граблѣвомъ
 Рукомъ Паризъ к' себи узе,
 Те ихъ тури на поносну
 Владоца свога главу,
 Али тврду трону славе
 Славянина мишца неда,
 Поклекнути ни паднути

Предъ Паризомъ надутіемъ,
 Веѣъ же гоѣе сыиъ Славенства
 Са свободе родимъ духомъ
 Пофаѣаше и дисаше,
 Свудъ мачъ голый противъ Галла
 Ненасита завидлива,
 Изъ ножнице свое трже
 И боеве кволитне,
 На све стране с' нымъ запали
 Своіомъ мишномъ боелюбномъ,
 Докъ с' одъ едномъ поломише
 И спрамъ сръбске Горе Црие
 Ските хитри галегови
 На Невтунска сѣйна поля,
 Коисма непостоянный
 Еогъ бѣше брза крила
 Разширио, растрепто,
 Да се брже стану с' браномъ
 Еднородномъ Славянина
 Ђерат' Галла племе гордо.
 Текъ виѣше Црногорцы
 Да имъ сѣверъ глава скитска,
 Са помоѣу иде ѣерат'
 Прѣлакома човѣчества
 Страшна врага ненасита.
 Одма брже са границахъ
 Полѣѣше огнѣвито
 На приморске шесть градовахъ
 Насрнуше соколовскій,
 И с' помоѣу боелюбне
 Родне браѣ Приморацахъ
 Све шесть брже с' кволитнемъ,

NACIONALNA
 BIBLIOTEKA
 CRNE GORE
 ĐURĐE
 CRNOJEVIĆ

На юришу освоише.
 И противне неизбройне
 Врхомъ свога остра мача
 Войске многе и главарахъ
 Изгубише поськоше,
 А остатцы изъ градовахъ
 Спасоше се стиднимъ бѣгствомъ
 Путь Рагузе древне знатне,
 У тай доба стаса флота
 У Конавла лична ушѣ
 Ће о међи Боке славне
 И Рагузе свакомъ знатне,
 Адриатикъ доми свое
 Са яросѣу ускипльне
 Вале мрачне и брѣгове,
 Ели више оћутила
 У минути той радости,
 Я какова душа света
 Кадъ Јосифа позна сына,
 Него храбра пригорска
 Кадъ Олега Светослава,
 Праунуке и прапотомке
 Родну браћу Руссе виђе,
 Ће са њима свое знаке
 И оружѣ громко саяно,
 Дуже Бокомъ Далмаціомъ
 Ћератъ тога кои дугій
 Ланацъ тврдыи начинише
 Да Европу увъ закуе.
 Текъ се русска пригорска
 Непобѣдна войска смѣша,
 Илирје брже Дука

Триестъ хлядъ войске посла
 Све Француза избрана,
 А Делгога предъ нымъ вѣшта
 Генерала и ратника,
 Црногорце с' вручимъ боемъ
 Да ужене у нихове
 Тверде горе и предѣле,
 А русиску войску храбру
 Кое мало числомъ бѣше,
 Да са суха края займи
 У нихове громоносне
 Низъ широко море лаје
 По Мармонта властну гласу,
 Паде Делгогъ силномъ войскомъ
 На дебелый дугій бріегъ
 Межу Боконъ и Рагузомъ,
 А русиска црногорска
 Войска становъ бѣше паза,
 Близу града одъ новог
 На широка Суторине
 Равна поля и цвѣтна,
 Коихъ круте тверде прси
 Непрестану борбу чине,
 И побѣду одржаю
 Над' яросчу океана,
 Текъ противне двѣ силе
 Една другу видіеше,
 Обіе се окренуше
 Еднахитро противъ друге,
 И у среду круте горе
 Ярославне се састадоше;
 Бой се просу изъ редовахъ

CRNOJEVIĆ
 DURĐE

Како муля изъ облакахъ,
 Црногорацъ къ земљи паде
 И ваятнй русскій егеръ,
 А Франціе сила крену
 Да побѣди и продере
 Ка се свуђе научила,
 Ал' славянска войска неда
 Ласно вѣнце с' подя битке
 Противнику одіети,
 И ако е манѣ бѣше
 Веѣъ се бѣе преотважно
 И француску крвцу ліе,
 Докъ славянски громи с' мора
 Запламѣеше путь Французахъ,
 А гласъ Русса Црногорца
 У едно се хитро сали,
 Ура! юришъ напредъ мужкій
 Сва славенска са витешствомъ
 Распалѣна войска крену
 Путь Французахъ са просѣу,
 Небы кадра мишица Галла
 Одржат' се крволитну
 Подіету славе мача,
 Веѣъ уступи побѣђена
 С' крволитна поля битке,
 А за нѣомъ се пушти хитрый
 Црногорацъ бою вѣштый
 Проъ рагуска дуга поля
 Густе шуме и потоне,
 Ту Париза неизбройный
 Сынъ погибе и крвь проли
 Одъ славенске бойне руке,

Све области дубровачке
 Приклонише гордость свою,
 Предъ остротомъ пламна мача
 И остикомъ громородномъ
 Одъ барякахъ Русса, Срба;
 Цвѣтатъ древный на юришу
 Са кровлѣмъ освоише,
 Када Делгогъ виђе храбрый
 Да Славянинъ неуступа,
 Но едваго нѣга гони
 И французску кровь просиплѣ,
 Препадѣ се да Бергата
 Крѣпость тврду неуграбе,
 Коя но е Дубровника
 Глава и шитиъ громометный,
 На похита к' нѣойзи брже
 Су войникахъ двѣ хиляде,
 Те се у нѣо сакри тврдо
 Бранил' себе и войнике
 И Рагузе главна града.
 Кадъ Славянинъ презорливый
 Позна Гагга хитру мисо,
 Сву Франціе другу войску
 Угна боемъ у Дубровникъ,
 На полеће три хиляде
 Црногорске изабране
 И егерахъ шесть стотинахъ,
 Те на Бергатъ и Дельгога
 Удерише неустрашно,
 Ал' се вѣштый войсковоѣа
 Су войникахъ двѣ хиляде
 Неда ласно граду примаѣ

CRNOJEVIĆ
 CRNOJEVIĆ

Камо ли га освоити,
 Веѣ се топомъ огнѣдишнимъ
 И оружїмъ другимъ брани
 Вѣшто храбро безсмертно;
 Но може ли людска слаба
 Сазидати рука крепость,
 Коя ће се одржати
 Предъ вигешке прси славе?
 Црногорци и егери
 Юришъ сложно училише,
 И шанцеве прве тврде
 Кои бѣху штинѣ тврдинѣ,
 С' мукомъ тешкомъ и са крвљу
 Освоише и отеше,
 И хиляду войске храбре
 И главарахъ поѣкоше,
 Ал' се Делгогъ са хилядомъ
 Изъ крепости мужкїи брани
 Но ни крѣпость ни одважность
 Немогаше нѣга храбра
 Одъ славенска мача скрити,
 Веѣе града брже сѣнкомъ
 Ратоносный барякъ славе
 Прекри крилма и оѣни,
 Делгогъ смртну славу доби
 С' голомъ сабљомъ у рукама
 Одъ шарице црногорске,
 А нѣгова листомъ войска
 У тренуѣ поста храбра
 Руцы славе робомъ гробомъ,
 Текъ славенска єднородна
 Узе войска непобѣдна

Градъ Бергата на юрицу,
 И у нѣму противничкихъ
 Триестъ топахъ убойнѣхъ,
 Онда топе хитро брже
 Намѣстнише обратише
 Путь гордога Дубровника,
 С' єдне стране вождь вяземскій
 И владика Петаръ храбрый
 Дубровника сташе быти
 Огнѣносимъ громовима,
 С' друге стране Сенявина
 Мора владацъ, мора витезъ,
 Синѣ на нѣгъ морске гrome
 Непрестано єчне страшне,
 Страшно оку уху смртяу
 Бѣше гледатъ то слушати,
 Када топи морски дорески
 Бѣху дуге огнѣвнѣ
 У єдноме дугу кону
 Измѣшали и салили,
 И огнѣе нѣине рѣке
 Кадъ пучина у дсбело
 Свое синѣ огледало
 Пола више пола страшнѣ
 Людску оку кажеваше,
 И одъ дима огнянога
 Што се бѣше подигао
 Одъ гласита топа пушке
 Одъ варошы дубровачке,
 Кою бѣше црногорска
 У прегону с' Французима
 Упала храбра войска,

NACIIONALNA
 BIBLIOTEKA
 CRNEGORE ĐURĐE
 CRNOJEVIĆ

Пламъ се еднакъ непрекидний
 Бѣше с' пламомъ свеза кругомъ
 Око тврда Дубровника,
 Гласъ хиљадахъ ратне ђеце
 Дневно ноћно чуяше се
 Одъ юриша одъ обране,
 Већ топовска лка зрна
 Бѣху зида тврда града
 Изъ темеля залюляла,
 И кумбаре огнѣкригне
 Градъ пламена насукале,
 Већ жители, войска градска,
 Бѣху тешкомъ глада смрти
 Неставати унѣ почели
 Уграбит' се око ела,
 Ка планински ненасити
 Могли буци и звѣрови,
 Када иду едно другомъ
 Изъ вросле руке граби,
 Гласъ се свуда већ могаше
 Међу войскомъ и грађанма
 Одъ предав чути ясно,
 Да нестаса у махъ истый
 Разярени Мармонтъ Дука
 Су двадесетъ хиљадъ войске
 У помоћи Дубровнику.
 Кадъ славенска войска виђе
 Дубровника крепку помоћъ,
 На сусреть ѿ ѿбрже посла
 Петъ хиљадахъ србске войске,
 А остала с' русскомъ оста
 Градъ Рагузе у страхъ држат'.

Петъ хилладахъ црногорске
 Среташе се бойне войске
 Са Мармонтомъ и с' французскомъ
 На рѣке црну мосту,
 Тек' се сташе, бой се роди
 Французъ с' едне, Србинъ с' друге
 Стране оганъ живи усу,
 Рѣке се брже струе
 Бистре с' крвлю измѣшаше
 И црвене сташе теѣи,
 И одъ мртвогъ людскогъ трупа
 Стаде хитре вале ломит',
 Бой три дана све еднако
 Непрестано пламѣе лютый
 С' два брѣга рѣке бристре,
 Преко нѣ се непрестано
 Два противна дуста дима
 Упираху надлежуйи
 На њихова пушкородна
 Смерть носеѣа хитра кола,
 Два оружя трескъ и клепегъ
 Потресаху устрашену,
 Стрмотечность воде ладне
 Тере страхомъ обузета
 Прекидоше често иста
 Природну юй течность чинит',
 Измеѣ' двѣ лютѣ силе
 Измеѣ' много мртва трупа
 Изподъ страшна плама, дима,
 Кое ратникъ на ратника
 Са яросѣу издиваше,
 Него сила вѣшта храбра

CRNOJEVIĆ
 DURĐE

Преодолѣ и продріе
 Преко дуга моста рѣке
 С' много крви на юришу,
 Маиѣ число витезовахъ
 Горе Црне поврати се
 К' своіой войсцы кодъ Рагузе
 Али опетъ славомъ ратномъ,
 Те іой каже да с' Мармонтомъ
 Много храбре войске иде
 У помоћи Дубровнику,
 Него да се брже войска
 Сва нѣихова у махъ скупи
 Да Мармонта срету бовмъ.
 Крепке мишице Славенина
 Войске руске црногорске
 Десетъ хилядъ у редъ стаде,
 Те кодъ тврда Дубровника
 Дочекаше грозна Дуку
 Илиріе и Рагузе,
 Алъ нѣгову яростъ люту
 Заустановит' немогаше,
 Већъ онъ силомъ неустрашно
 Удри, кину и навріе,
 А врата се Дубровника
 Отворише текъ виђеше,
 Да имъ иде помоћ' многа
 Са нѣиховимъ гордимъ владцемъ,
 Црногорска Русска войска
 Измаче се и станъ метну
 На висину дебелого
 Познатого бойма брега,
 Да Французе изъ градовахъ

Поизвуку п измае,
 Како Мармонтъ виђе гордый
 Да уступи сынъ Сармата
 Нестави се да га маме,
 Но помисли да уstraшенъ
 Хоће бѣжатъ безъ обзира
 Предъ оружїи нѣговїемъ,
 Те се с' войскомъ изъ градовахъ
 С' топовима и с' захиромъ,
 Како мрачный облакъ іохну
 И на тврдый станъ славенскій
 Раздражени побїеде
 Бойномъ славомъ кою мняше,
 Да не мачу славенскомъ
 Узетъ с' врха природну му
 Рупи с' сваке сгране снажно;
 Ал' славенски неумори
 Хитри орли соколови,
 Кои вѣнца витешкога
 С' главе пуштитъ нѣгда неће
 Докъ Урана име грае,
 Мармонтову силу горду
 Разкрхаю и поcѣку
 Топовахъ іой десетъ узму,
 Французъ стравлїи и уstraшенъ
 Одъ мишице Славенина,
 Са мегданскогъ поля умче
 Витальину село мало
 У бѣжанїи истый прође,
 Све гинући крвь лїюћи
 На високо вучь ждрело
 Опрїе се гордый опетъ

NACIOMALNA
 BIBLIOTEKA
 CRNE GORE ĐURĐE
 CRNOJEVIĆ

Славянину непобѣду
 Ту ка игѣ бой кравый
 Пламъ оружя са яросѣу
 Ужди рука славе, Гала,
 Димъ у диму, пламъ у пламу,
 У томъ бою упориоме
 Сѣмъ остале войске паде
 Ускоковиѣ Стано витезъ,
 Воевода одъ нахѣ
 Именосне Лѣша храбра
 Зете равне воеводе,
 Пригорцы кадъ виѣше
 Да имъ витезъ и войвода
 Одъ Француза руке паде,
 Увреѣени нападоше
 С' остримъ гвоздемъ у рукахъ
 На редове Гала чврсте,
 Французска се нѣхъ витешествомъ
 Сва забуни храбра войска,
 Те смуѣва бѣжатъ трже
 Предъ славенскомъ рукомъ брже,
 Славенскій е мачъ сѣче
 Докъ е мрачне ноѣи руке
 У дебело мрачна своя
 Скрише нѣдра и осянку,
 Пригорцы ноѣно себе
 Станъ савише на фратарско
 Равно полъ кодъ Дубраве,
 А споредъ нѣхъ рускій солдатъ
 Подалеко краемъ мора.
 Него Мармонтъ и Лористонъ
 Совѣтъ хитрый тайно сплету

Да криюћи с' войскомъ удре
 На станъ войске црногорске
 И владуку храбра нѣина,
 Небы ли га изъ ненада
 Како смели распрштали,
 По савѣту и по плану
 Два превѣшта Генерала
 Удариле с' войскомъ своіомъ
 На ратнике гнѣзда србскогъ
 Ал' Французу све за файду,
 Брѣ іомѣ сущи шестый сахатъ
 Хода свога небіаше
 Прек' Урана учинило
 На зетирна хитра крила,
 А Французъ се опетъ мало
 С' упорнога поля битке
 Са своимъ силомъ натрагы враги,
 И ту пѣмъ ишлица србска
 На равноту постоје
 Шесть барякахъ, шесть топовахъ,
 Осамъ стотинъ ратне бже
 Оффцера и солдата,
 И єднога храбра умна
 Войсковођу генерала,
 Али опетъ око вентъ
 Мармонтъ Дука и Лористонъ
 Спрамъ славенске двѣ войске,
 Црногорцы и Руссацы
 Ноћно око свой дигаше,
 На мору се Руссъ одвезе
 Црногорацъ станъ измаче
 Споредъ града одъ Новога

BIBLIOTHEKA
 GORE ĐURĐE
 CRNOJEVIĆ

На камено храбро село,
 То све навлашъ хитрость вождахъ
 Славенскіехъ све чиняше,
 Да Мармонта далъ с' войскомъ.
 Одъ шанцевахъ и градовахъ
 Приодмаме и одвуку,
 Да се нѣма шире буде
 И удуже ширимъ ѣрати,
 И да войске обадвѣ
 Виде управъ безъ кривея
 У градове и шанцеве,
 Ко не полъ одъ біеня
 Оставить и утећи,
 Ал' Славянинъ горду Галлу
 Али ови нѣму храбру,
 Мармонтъ гласный и извѣстный
 Кому сѣнный мачъ и копъ
 У рукама бѣше дао
 Царь Франціе свѣту грозный,
 Да са нѣма вѣице славе
 На мегданска поля бере,
 Да подъ нѣма храмъ Галліе
 Вѣчно, славно безсмертно
 У людствама трае, живи,
 Текъ Славяне поредъ себе
 У станове неувиѣ,
 Крену войску да ихъ тражи
 Да ихъ гони докъ ихъ могне
 С' витешкіемъ окомъ узретъ,
 Брзо приспѣ на извѣстна
 Суторинѣ боемъ поля,
 И на нѣма срете храбре

Двѣ хляде русске войске,
 Коя но се бѣше дигла
 Да га мами и привлачи,
 Кодъ окола црногорске
 Коя но се бѣше дивно
 Уредила намѣстила,
 Да с' Французма крвь проліе
 Непобѣдну русску войску
 Галла сила одсвудъ стиште
 И оклони редобима,
 Ал' природна храбрость Русса
 Са оружѣмъ у рукахъ
 Листоу паде но поштено
 Олѣ Мармонта неизбройне
 Войске вѣште, учне бою,
 Русса храбра што претече
 То французскомъ умивено
 Црпомъ крѣло поврати се
 Све равнѣно и уморно
 У крѣпости новскогъ града.
 Мармонтъ нощу преноћіо
 На суторска поля дуга,
 На сютра-данѣ тек' запламѣ
 Изъ безданахъ источніехъ
 Луче-сипный Титанъ бистрый,
 И животной твари смаче
 Са магнетомъ своимъ сайнимъ
 Трепавице са зѣниче,
 А Ратая мирна зивну
 Да весело важный поса'
 На цвѣтне плодоносе
 Ныне поля, савршусъ.

ĐURĐE
 CRNOJEVIĆ

И ратнику мачъ припаса
 И на рамо копѣ припе,
 Гласъ музыки и добоша
 Разасу се у околу
 Западнѣга края змая,
 И узвѣя войску бойну
 Са храброшћу распатѣну,
 Докленъ войску генерали
 Офицери и главари
 Наявише свуколику
 Путъ сръбскога стана храбра,
 Надъ коцемъ барякъ ратный
 Вѣяше се и пуцаше
 Са хитриномъ боя жельномъ,
 Кадъ владика и главари
 Видѣше тамновидне
 И Капета хуга древне
 Прозвуче храбру бѣцу,
 Ђе су пѣвцу сзоба хорла
 Са яросћу разицри
 Обојана пѣнна крила,
 Онда сръбске войске храбре
 Хитру нѣну дрску руку
 На оружѣ поставише,
 Па витешку войсцы рѣчъ
 Говорити заузеше:
 „Свакій народъ коемъ прес
 Духомъ храбрихъ питаю се,
 За свободу свою дичну
 И за драго отачество,
 Дужагъ гинутъ и крвь лити
 Храбрость права докленъ трае.

Она чути ништа ниско
 О себ' не да ни ти хоће
 На пѣзине бистре уши,
 Већ' докъ живи славомъ хучи,
 Кадъ нестане тадъ постане
 Огледало право свѣту,
 У коемъ се духъ храбрости
 Духъ витешства огледуе
 Потомакахъ людства вѣчно,
 Што ће ви се примѣръ Гркахъ
 И Римина доводити,
 Алъ сынавахъ Сармаціе
 Коема безсамртно
 Име даде њина храбрость,
 Веће умне ваше очи
 Обратите па виђите
 Праотацахъ и отацахъ
 Вашихъ дѣла вѣчно славна,
 Кои име и свободу
 Породише отачеству,
 У жвалице плаометис
 Седмоглаве Византие
 Изъ просуте крви свое,
 Њина храбрость духъ вашъ нека
 Славомъ бойномъ крѣпко дигне
 На побуду на витешство,
 Истинна е свѣтъ знаде
 Да е Французъ храбаръ и вѣштъ
 Боввима и мегдану,
 И да га е више броеъ
 У шесторо неголи насъ,
 Мы Французе добро знамо

ĐURĐE
 CRNOJEVIĆ

Онъ се к' томе приучио
 Да добія и побѣѣа,
 Али и онъ зна измаѣи
 Ёе на чврстыи духъ наступи,
 А свѣдоцы тога ево
 Нензбройни люти боя,
 Кое шныме учинисмо
 По Рагузи и по Боцы,
 Са Руссима нашомъ браћомъ
 А и сами неке путе.
 Садъ намъ трѣба посвѣдочитъ
 Нашу храбрость и витештво,
 Одъ отацахъ наслѣѣну
 А и нама много путахъ
 Показану проѣ душмана
 У боеве и крвѣѣни,
 Бореѣи се за свободу
 И за славу србскогъ гѣзда
 У томе се на пушкومتъ
 Мармонтъ с' войскомъ лѣи гордый.
 Црногорцы брже мѣста
 За бой лична заузеше,
 И хитрено огнѣсплѣи
 Кремъ витешкѣи изострише
 Путь французске силе грдне,
 Французъ ходомъ кроткимъ идъ
 Одъ добоша пѣговога
 И музике хучне гласне,
 Коя духу витешкоме
 Све некакву славу поносъ
 Обеѣава вѣнѣтимъ гласомъ,
 Само приѣ да оѣ хита

К' сраженію крволитну,
 Бче горе изъ угробе
 И планине вѣщеносне
 Поскакую крутимъ тѣломъ,
 У то свирке и музике
 Гласъ се ясный бже прели
 У пушчану еку страшну,
 Французъ рупи како опитъ
 Дочека га Црногорацъ
 На пламъ пушке дугопави,
 С' обадиѣ храбре стране
 Пушка грми на хиляде,
 С' обадиѣ бойне стране
 Налѣхуѣ ратникъ хитаръ
 На ратника себе равна
 С' пожевима п с' сабляма
 И са штикомъ бѣдосайнимъ,
 Крепетъ гвожђа о твоздию
 Са сипанѣмъ огня етомъ,
 Нада витезъ и яуче
 Другій крвлю ускипѣномъ
 Хити руку мачъ сквасити
 О крви му противника,
 Све еднако безъ престана
 Све еднако безъ одмора
 Диѣ храбре войске ратне
 Безъ одмора крвцу лише
 Одъ изласка сунца сайна
 До заласка нѣговогога,
 Све на едно мѣсто исто
 Една другой неуступи
 Са мегдана стопу землѣ,

DURĐE
 CRNOJEVIĆ

Ал' кадъ сунца вѣнаць сѣйный
 Океана западнѣга
 Синѣ воде загасише,
 Галла храбрость небы кадра
 Ненадморной мишцы славе
 Одржат' се ни успріет',
 Но побѣже стану своѣ
 На суторскій равный просторъ,
 Црногораць нѣга гони
 Докъ му ока видъ неступи
 Тавна ноѣца мрачнимъ платномъ
 Теръ шарице горнѣ пупе
 Угледати немогаше,
 Веѣъ се врати у станъ првый
 На Камено отдадъ знатно,
 На текъ войска србска мало
 Одпочину и вечера,
 Разасу се одъ Новога
 До Требиня града древна,
 Па огнѣве неизбройне
 Честе ужди и наложи,
 Да Француза тіемъ у страхъ
 Виши метне и доведу,
 Узъ огнѣве сташе поят'
 И витешка кола водит',
 У коима црногорски
 Сынъ одъ отца чуе, прима,
 Свогъ прадѣда прошла дѣла
 Са витешствомъ окиѣна,
 Провидливый духъ Мармонта
 Убоя се и помисли
 По огнѣма и пояню

И по звечне пушке гласу
 Да Србима помоћ дође,
 На нареди войводама
 Да се приђе бистре зоре
 С' войскомъ крену понайбрже,
 Да сјутра-данъ бой кривавый
 Ту Славянка нечекаю,
 Но да бѣже приђе боя
 Путъ градовахъ одъ Рагузе:
 Войсковође свога владца
 Са веселѣмъ послушаше
 Брѣ ихъ бѣше люто боякъ
 Србске руке устрашио,
 На предъ зоромъ сахать и по'
 С' войскомъ бѣжатъ окренуше,
 Но то вѣрна црногорска
 Изъ главнице сирак Франдузахъ
 Опазила стража хитра,
 На опали цесарданотъ
 А покличе яснымъ гласомъ:
 „Ко е витезъ црногорскій
 Лацманина сила многа
 Сва побѣже безъ обзира,
 Божа ви е тврда вѣра
 Прієваре овѣненъ нема
 Него яви како чавка,
 А ево е виђу чоче
 Са очима спрема мора,
 А ушима чуемъ збиля
 Нѣсу ми оглухнуле,
 Же топовска кола шкрипе
 А гурукѣ Французъ крозъ носъ

Нїе ово у сну море,
 Већ' на ноге соколовскїе
 Да є листомъ истражимо,
 Е далеко нѡйзи бѣжатъ
 У чизмине ка одрва
 До жалостна Дубровника.
 Скрай огнѣвахъ Црногорацъ
 Хитроногїй савъ одрча
 У поѣру за Француза,
 И на брегу дебеломе
 У бѣжанъ стигоше га,
 И за нїмъ се отленъ ѣра
 Одъ свануѣа до мрданя
 Све єднако крвь лїубїй,
 И на прна ята Французъ
 Крвавъ мртавъ непрестано
 Одъ слависка мача пада,
 Докленъ нѣга градъ Дубровникъ
 У пространа своя нѣдра
 Са гвозденимъ ключемъ сакри
 И заштити одъ витешке
 Славянина руке бойне.
 У ѣранъ црногорска
 Войска доби неизбройный
 Одъ Француза шиѣаръ многїй,
 Три баряка седамъ топахъ
 И потребе све остале
 Цебахану и захиру
 Што подпоромъ войсцы ходи,
 Пошто србско племе храбро
 Са каменскимъ лютимъ бозмъ
 Поукроти и понизи

Духъ Мармонта пренадутый,
 Онда к' Руссма браћи пође
 У бродове громометне,
 Кои јоште непрестано
 Пламъ огняный пзливаху,
 И ябуке тешке тучне
 На огняна пина крила
 Пошилаху непрестано
 На тврдинъ Дубровника,
 На одмаха три славенска
 Вожда совѣтъ умный чине
 Сепавина и владика
 Црногорскій Петаръ умный
 И Виземскій князь извѣстный,
 Да се флота дигне сила
 Путь Корчуле и путь Брача
 И на друге тврде граде
 Но приморю Далматіе
 Да ихъ слома и пригате
 И Француза страву людства
 Да с' храброшчу изъ ннихъ гоне.
 Флота брже по совѣту
 На лака се диже крила
 У ню войска русска листомъ
 И србинске три хиляде,
 А остала црногорска
 Бѣн' остала Боку чуват'
 Одъ Мармонта ненасита,
 И рагуске тврде граде
 У тіесный затворъ држат'
 Флота с' войскомъ теке дође
 Брачъ, Корчулу на юришу

С' боемъ лютимъ освоише,
 Їе и мища црногорска
 Безсамртну славу доби
 За хитрину и витештво
 Предъ Руссима родномъ бракомъ.
 Текъ што войска подъ баряке
 Дугокриле непобѣдне
 Романова славомъ хучна
 Дома сѣйна и велика,
 Окрену се далѣ брати
 Вѣще славе са оружѣмъ
 По градовма Далмаціе,
 У то вѣстникъ хитрый стаса
 Изъ Петрова града дична,
 Олѣ славенска скиптоносна
 Да е съ Галма мѣрѣ утврѣнтъ,
 Кои не е сва приморя
 Адриатикъ коя кваси
 Подъ нѣговимъ скиптромъ дао,
 Но славянска войска да се
 Свака к' своме отачеству
 Враћа храбра што скоріе,
 Да са Галломъ више кавгу
 Незамећу ни починю.
 Боелюбцу гласъ тай много
 Бы жалостанъ и увреданъ,
 Ал' немаше другче чинитъ
 Већ' се дома повратише
 Русси к' Русіи родной земли
 Црногорацъ к' Црној Горѣ,
 Пошто станаць скиптоносныхъ
 На тилзитскій миръ предаде

Далмацию и Рагузу
 И которску Боку дичну
 Подъ жельзна французскога
 Иъца крила прешироко,
 Онда предѣлъ Црногорца
 Сусѣдина лакомога
 На границе свое лоби,
 Коемъ мира утврѣси
 Нигда свего нѣ звано,
 Нит' є друго штогоѣ' было
 До преваре и хитрости,
 Са коіомъ се поправљао
 Кадъ му гибель ђе грозила
 Текъ да лъвише преварецу
 Противнику мрежу сплете,
 И кадъ свою згodu види
 Да га у шо преваромъ
 Спрси, сплете изненада
 И своимъ робомъ зовне.
 Парижъ даде властномъ рукомъ
 Предѣлъ Боке одъ Котора
 Лористону вожду умну
 И Белтрону духомъ храбру,
 Да области Боке држи
 Подъ Франціе ратный барякъ,
 И да племе црногорско —
 Коє ниска безчовѣчна
 И свободе ненависна
 Политика ненавиди
 И трактатма увѣкъ презрѣ —
 Гледа крвљу или златомъ
 Поклонити подъ Франціе

NACIONALNA
 BIBLIOTEKA
 CRNE GORE
 ĐURĐE
 CRNOJEVIĆ

Крволитный грозный скиптръ,
 Да се тисмъ кровь Француза
 Гласно плати и освети,
 Кою мишца пригорска
 На мегдане многу проли
 Са хитреномъ рукомъ своіомъ.
 Како дошли два войводе
 И градове по примору
 Силомъ своіомъ напунили,
 Стали желю врховнога
 Французскога вѣщеносца
 Испунити са силама,
 Найпредъ племе пригорско
 Пріеваромъ сташе мамитъ
 Дуиѣ му пружаюћи,
 Не бы л' како за нѣхъ Галлу
 Име, славе и свободе
 Дали хитру и продали.
 Пригорскъ обдаренъ
 Одъ природе са хитросту
 На то Галлу одговара:
 „Требаю намъ ти жутацы
 Докъ свободе у насъ дворе,
 А кадъ бы смо име нѣно
 Изгубили оцнили,
 Намъ ни животъ тадъ нетреба
 А камо ли штогоѣ' друго
 Безъ чесаше лашиѣ може,
 За нѣхъ свашта можешъ купитъ
 Одъ народа Горе Црне
 Меса досга, сира, рибе
 И звѣради свакояке

Мртве, живе, старе, младе,
 Тице сваке брзолетне
 Што можете чуť у свіť,
 А и неке што є світь
 Нити чуо, нит' видію,
 Аль свободу главе дражу
 Ко спомене да купує
 Они нама очи вали
 У живо насъ срце боде,
 Очима се нашієма
 Онъ претвори и кажує
 У крвичкій ступаць крви,
 Найболѣму пріятелю
 А камо ли противнику
 Кои нама то спомене,
 Слађе бы се крви нѣму
 Напоіо него вина
 Некакога немирного
 Одъ Шампаня и Тонца;
 Божа ви є вѣра тврда
 По сто путахъ непреломна
 Сви ме чуйте вы Французи,
 Я познаємъ вашу миса'
 О лисице прівварне,
 Ак' оставит' то нећете
 Састанка ни више нема
 На пазаре трговиномъ,
 Него пушку по срѣди
 На боеве сютра брже
 Међу собомъ да почнемо,
 На нлихъ ћете вы познати
 Црнегораць како лѣби

ĐURĐE
 CRNOJEVIĆ

Отачество и свободу.
 Кады Французи видіеше
 Да имъ злато испмага
 Противъ тога, кога држи
 Спрамъ свободе земльою мртвомъ,
 Онда тіемъ путемъ истимъ
 И іоштъ едно покушенъ
 Учинише са хитросѣу.
 Одъ Рагузе Дука дође
 У Котору древну граду,
 Те са писмомъ пріятельства
 На састанакъ зовну себе
 Боемъ славне Горе Црне
 Нѣ владіку и главаре,
 Да имъ духу срцу каже
 С' изговоромъ громогласнимъ
 Величаство, силу, важность,
 Коимъ грми и слави се
 Бичъ Европе, страхъ Азіе,
 Изтребителъ просветителъ
 Земль, царства и народахъ
 И Франціе подручье му,
 Мармонтово краснорѣчъ
 Напунѣно фигурама
 Величаства и витешства
 И на езикъ нештефенъ
 Злата, сребра, части, чина,
 Све бы една багатеда
 Намѣреня заплетена,
 Позна Галла србска бистрость
 На му па ныхъ одговара
 Господине Дука чуй насъ:

„Нестраши насъ величина
 Ни могуѣство Бонапарте,
 Ёръ мы страха непмамо
 Одъ оружя ничіега,
 А камо ли одъ рієчихъ
 Кое вѣтромъ доѹ, проѹ,
 И приѣ смо мы слушали
 Громогласне празне рѣчи,
 Кое гласе людска уста
 Ка пѣшма кадъ безумна
 Некаквіємъ вѣтромъ хучи
 Да є страшно уху слушатъ,
 По нѣ єки бы се рекло
 Да лавове и тигрове
 Прозъ яростна ждере уста,
 А кадъ іой се на вратима
 Дрктаюѣи попримакуешъ,
 Онда виднѣ съ удивленіємъ,
 Да мушници напманьойзи
 Ніє кадра вредъ учинитъ.
 А камо ли ячой ствари.
 Обичай є у Туракахъ
 Люде страшитъ ка п у васъ,
 Називаюѣ свога цара
 Братомъ сунца, сыномъ неба,
 Намѣстникомъ неовладца,
 Сунцемъ правде, Падишахомъ,
 И никоме непобѣднимъ
 Грозоветнимъ Шегиншахомъ,
 А када се Турцы съ нама
 Боввима ѣе попграй,
 Мы пхъ свуда то се знае

ĐURĐE
 CRNOJEVIĆ

Слони, скрай и посьцы.
 Што намъ благо обеѣаєшъ
 Нити смо се шнѣимъ родили
 Нити хемо шнѣимъ умрети,
 Млого благо чини чойка
 Своимъ робомъ неваляла,
 И одъ жене те рѣаве
 Слабієга и горега,
 У свашто му предъ очима
 Смерть казує и представля,
 Онъ се страши безъ затвора
 На свободный воздухъ дахнутъ,
 Онъ кадь водомъ ногу скваси
 Шесть грозницахъ уфате га;
 А мы фала якомъ Богу
 И овоме те обичай
 Овѣи у насъ поставію,
 Одъ смрти се небовію
 Єре знамо такъ не смрїєтъ.
 Найячїи намъ и найнїстїи
 Вѣтаръ нікоде датъ неможе
 Макарь голи по нѣмъ ишли,
 А снїєгъ є и градъ нама
 Ка цїєє одъ пролеха
 Све еднако драгъ и мїю,
 Єръ по нѣму намъ є срє
 Єленове и коштує
 Изъ пушакхъ лашнѣ бїги,
 Па насъ видишъ ка' смо здрав
 А безъ здравля и пошїєня
 Све є ништа на свїєту.
 Господниє Дука слушай!

Мы мишлясмо да насъ зовешъ
 За мирноѹ и за добро
 Како наше, тако твое,
 А о томе кадъ насъ зовешъ
 С' богомъ остай неста збора
 Трговине и састанка
 Меѹ нама и Французма,
 На оружя имашъ доста
 Хайде к' нама непозни се,
 Да еданпутъ извадите
 Ту изъ главе миса' горду,
 Да немучи ваше главе
 Тражећ' нѡиѡи замршенѡи
 Край кои се неће наћи
 Безъ крвава мача руке,
 Мы смо Срби ближи рати
 Него мира у три пута,
 Су чиме насъ гоѹ задѡнешъ
 На све смо ти свако доба
 Одговорит' мы готовѹ,
 Почнешъ ли насъ прѡятельскимъ
 Дозивати тихимъ гласомъ
 На нѡм' ћемо одговорит',
 Почнешъ ли насъ пушке гласомъ
 Дозивати смртоноснимъ,
 Гласу ће се нѡ одзиват'
 Србска пушка докленъ трае,
 Него Дука с' богомъ остай."
 Петаръ хитрый и главари
 Вратише се личну гнѡзду,
 А зачуѡенъ по сахата
 Оста Дука прозорливу

ĐURĐE
 CRNOJEVIĆ

Храбру духу Црногорна,
 Па разлюбень и затакнутъ
 Главарима Горе Црне
 Позва к' себе генерале
 Лористона и Белтрона,
 На имъ лютимъ каже гласомъ:
 „Брже силу окрените
 Коя ви е заго дата,
 И мравинякъ тай маленый
 Кои се е са свободомъ
 Подигао и опіо,
 Некъ француска нога счепъ
 И са лица землѣ истре,
 Ко се оно усудио
 С' нечувенимъ справъ нашь гласомъ
 Име тога брукатъ, хулитъ
 И нѣмъ се подсмѣхиватъ,
 Одъ коегъ се мача остра
 Тресе свѣтъ родуранскій
 Ка пучина радозита
 Предъ вѣтровахъ владоцемъ,
 Одъ кобга три дѣла
 Дркте свѣта устрашена
 Четвртый му робомъ служи.“
 Храбри вожди началника
 Послушаше како муня,
 Одъ градовахъ приморскихъ
 Покренуше силну войску
 Путъ витешке Горе Црне,
 И са силомъ брже болъ
 Досукаше на Бранѣ
 Црногорско погранично

NACIONALNA
 BIBLIOTEKA
 CRNE GORE ĐURĐE
 CRNOJEVIĆ

Храбро село и ваятно,
 И живіємъ но са крвлю,
 Нѣга огнѣмъ попалише,
 По гласъ хитро свудъ полеће
 Крозь планине црногорске
 Да Бранѣ Французъ ужди,
 Други ратникъ нейма каде
 У бою томъ потрчати,
 Већъ чобани изъ облыжнихъ
 Слећеше се с' горахъ брзо,
 И са жельомъ ратномъ на бой
 Три стотине ннихъ удари
 На Француза боемъ славна,
 Бой огнѣный три сахата
 Два витешки противника
 Гонѣій се прозь Браицке
 Опальике и куншита,
 Све єднако продужаху
 Немогаху єдни друге
 Изъ мрачнїехъ метеризахъ
 Изћерати ни прогнати,
 У то двѣсти іоштъ бахнуше
 Дичне горе чобанинахъ,
 И ватрено насрнуше
 Петъ стотинахъ црногорске
 Ратне ђеце на Француза,
 Тровструке редове му
 Крвлю црномъ узмутише
 Узмећеный Французъ плећи
 Тадъ обрати стидно бѣжатъ,
 А орлови Горе Црне
 Облећеше нѣга горда

ĐURĐE
 CRNOJEVIĆ

Са хитриноѣмъ нѣма родноѣмъ
 По ваздашнѣмъ обичаю,
 Докъ у Будве градъ маленый
 Остатакъ имъ пушке мача
 Уѣраше затворише,
 Ту Француза коликъ игѣ
 Предъ Србина мишпомъ ничкій
 У прахъ гордимъ челомъ паде,
 И одъ днєви тога страшна
 Крволита и гласита,
 У комъ Галла намѣренѣ
 Црногорскій мачъ прекиде,
 Боеви се непрекидни
 Упалише крвотечни
 Међу Французомъ и Србиномъ
 По приморю итмоме,
 Ами свагда Галла сила
 Предъ хитреноѣмъ србскомъ рукоѣмъ
 Спасени себѣ отомомъ
 У тврдинѣ и градоѣ
 Одъ приморя налазаше,
 Непрестано одъ витеза
 Крвь течаше прозъ приморска
 Села, поля и дубраве,
 Прозъ вароши низъ бедеме
 Данъ свакои бой допадне
 Са Србиномъ храбрый Французъ
 Продужаше и вођаше,
 А одъ подне шнѣимъ се грли
 Пиоћу кафу, чоколату,
 Мрко вино и ракію,
 Причаюћи еланъ другомъ

Са похвалою ратна дѣла
 Свога духа свое мишце,
 Шестъ годинахъ тако меѣа
 Црногорска и французска
 Све еднако свое знаке
 Са витешкомъ крвлю кваси,
 Докъ се роди у безсмертне
 Олимпове владоце,
 Божествена всемогућа
 Воля, миса' и хоћењъ,
 Узвисити родъ Славяна
 Више людског' сваког' рода,
 И докъ сузе, крвь народна
 И неправда неизбройна
 Обратише гнѣвъ и лютость
 Титанове шѣри свете
 На Французско племе гордо,
 Те га справи подъ русинскій
 Мачъ и конь и стрѣлу,
 Да славенска мишца свети
 Крвь просуту рѣкама
 Правог' людства по свой земљи
 Славолубномъ рукомъ Галла,
 Црногорско племе храбро
 Текъ што зачу и разумѣ
 Да Бонапартъ силу крену
 Помрачити вѣчно сѣйну
 Унучади Рурикове
 Славу никомъ непомяну,
 Тада брже црногорски
 Соколови налећеше
 На градовахъ шесть приморѣвъ,

DURĐE
 CRNOJEVIĆ

С' приморанахъ припомоћу
 Са людскога многа меса
 Све шесть брже на юрину
 Одъ Француза уграбише,
 Опета се сва мегданска
 По Рагузи равна поля
 По првоме обичаю
 Сташе црномъ крвлю топят',
 Шанцеви се свуда стари
 Много тврди обновише,
 А мрамора смртни знацы
 Хиљадама сташе ницат'
 Одъ Француза и Србина,
 Но кадъ гордый скиптаръ круна
 Славе жедна Бонапарта
 Паде у прахъ стрмоглавце
 Предъ романскимъ громометнимъ
 И високосливымъ трономъ;
 И када се скиптроноси
 Паризъ гордый неприклонный
 Сави главомъ, стопи свога
 Великога побѣдника,
 Павловога вѣнценосна
 Храбра сына и безсмертна
 Паризъ мира разрушитель,
 Мира поста обновитель
 По парижкомъ миру знатну,
 Александеръ важномъ рѣчу
 Бангъ владицы Црногорцма
 Храбрость ныну похваляюћ'
 Наредіо и рекао:
 Да предаю све приморѣ

Аустрискомъ двору древиу
 А да сѣ они храбри врате
 У свободный предѣлъ нѣновъ,
 То владицы и главарма
 Врло мучно, тешко было,
 Алѣ иначе неимали
 Штогоѣ друго урадити,
 Веѣ славенску главу брже
 Послушали по нѣ воли,
 Оставиле листомъ Боку
 И Приморѣ свеколико,
 Отидоше у витешкій
 Црне Горе предѣлъ дичный,
 Те се моле великоме
 Свободе имѣ хранителя,
 Кои имѣ трне у нѣ свету
 Сваѣ имѣ кровлю врупомъ плаѣ,
 И то не быѣ доѣ узраѣ
 Гори Црнои имѣ дично,
 И Европа доѣ цамію
 На храмъ правы не бы людства
 Преокрене и обрати.

NATIONALNA BIBLIOTEKA
 CRNE GORE ĐURĐE
 CRNOJEVIĆ

NACIONALNA
BIBLIOTEKA
CRNE GORE ĐURĐE
CRNOJEVIĆ

БЕОГРАДЪ.

Иъгова свѣтлость владаюіи князь сръбскій Алексан-
деръ Караѳорѣвићъ, 5 кнъ.

Нѣна свѣтлость господа А. Караѳорѣвићъ
княгиня сръбска 3 кнъ.

Сіятелный княжевићъ Петаръ А. Караѳорѣвићъ, ни-
шана нѣтихара кавалѣръ 3 кнъ.

Сіятелный княжевићъ Андрія А. Караѳорѣвићъ 2 кнъ.

Сіятелна княжевна Клеопатра А. Караѳорѣвићъ 2 кнъ.

(Изъ княжеске канцеларіе)

Г.Г. Алекса Симићъ, княжески представитель и по-
печитель иностран. дѣл 5 кн. Тимотей Кнежевићъ на-
чал. внутр. отдѣленія. Іованъ Мариновићъ начал. иностран.
одѣлен. 3 кнъ. Филиппъ Христићъ начал. суд. одѣл. Димитріе
Матићъ секретарь иностран. одѣлен. 2 кнъ. Милославъ
Протићъ столонач. ин. одѣл. 2 кн. Марко Поповићъ сто-
лонач. внутрен. одѣл. Іованъ Николићъ столон. суд. одѣл.
Люб. А. Петровићъ проток. ин. одѣл. кавалѣръ 3 кнъ.
Д. Динуль за сына Данила 2 кн. Павле Х. Тривковићъ
архиварь, Миланъ Љ. Стоићевићъ регистраторъ ин. одѣл.
Миланъ Яковичъ регистраторъ вл. и суд. одѣл. Ђорѣ
Николићъ експедиіторъ, Коста Х. Селаковићъ практикантъ.

(Изъ Совѣта.)

Г.Г. Стефанъ Стефановићъ председатель Совѣта,
Стефанъ Стояновићъ членъ, Павле Станишићъ чл. Бореѣ
Пенадовићъ чл. Стефанъ Марковићъ чл. Алекса Яковичъ
чл. Іованъ Вельковићъ чл. Иліа Новаковићъ чл. Стоянъ Јо-

вановић чл. Бремја Становић чл. за синове Драгутина и
Любомира З кн. Гаврило Бремјић чл. Милца Трифуновић
чл. Яковъ Живановић први секретаръ, Александеръ Ђурић
втори секр. Симеонъ Весовић столонач. за сына Петра.
Јованъ Џинић експедиторъ.

Г.Г. Димитріе Јокић рачунов. први, Симеонъ Про-
тић столоначалникъ поп. фия. Александеръ Лазаревић
втори рачунон-считателъ поп. фия. Милованъ Спасић у-
правитель основн. школа, Петаръ Радойловић поручикъ,
Илија Новаковић прога бѣоградскій, Сима Нешић маіоръ
и ађутантъ клякескій, Станойло Петровић по шолковникъ
и началникъ окр. краг. Коста Пенатовић поручикъ арти-
лѣріе, Миланъ Давидовић секретаръ поп. фиянсіе, Си-
меонъ Божић штабе-капетанъ и помоћникъ нач. крагуев.
Радисавъ Николѣић капетанъ и командиръ ескадр. коня.
Груа Мишковић поручикъ прве роте прв. бат. у Крагу-
евцу, Миланъ Даниловић штабе-капетанъ и ађут. кляж.
Стефанъ Милковић по шолковникъ и команд. артилѣріе,
Стойко Павловић подпоручикъ кавалѣріе, Марко Дабић
началникъ окр. бѣоградскогъ, Коста Матић воен. ком.

CRNOJEVIĆ
(Уписани у Читалишту).

Читалиште бѣоградско.

Г.Г. Јованъ Гавриловић, Данило Данић, Антоніе Кра-
гуевић осмотрителъ читалишта, Миланъ Ђ. Миљчевић,
Милиа Марковић истор. живописацъ, Радулъ Спакић тр.
год. богословіе слушатель, Савватіе Деляћ богосл. слу-
шатель, Р. И. Дамяновић помоћникъ поп. правос. и про-
свете, Ђ. Џинић, Никола Ђ. Петровић секретаръ кама-
раніе, Обрадъ Михайловић парохъ бѣоградскій, Миланъ
Бучовић слушатель III год. права, Ђздымпръ Р. Чекић
слуш. III год. богосл. Станиславъ Јовановић I год. прав-
дословъ, Петаръ Црвчанинъ слуш. I год. права, А. Чвар-
ковић проф. гимназіе, Тодоръ Сретковић трговацъ, Ар-

сеніе Павловійъ трговаць, Спиридонъ Перпяп гѣкаръ, Н. Христийъ, Мияило Н. Х. Стоило Бугаринъ, Іованъ Яков-
лѣвийъ слушатель I год. естествоны наука, Димитріе Ї.
Главиниъ трговаць, Дионіе Радивовиъ, Їорђе Аћимо-
виъ, Павле Х. Ђвтимисвиъ, Матія Банъ, Іованъ Антиъ
быв. капућехая у Цариграду, Ђвтиміе Аврамовиъ, Ми-
ланъ Мат. Крайниъ, Коста М. Радовановиъ трговаць,
Іованъ Мостиъ трговаць, Коста Д. Пешика трговаць,
Їорђе Докиъ лебцедеръ за сына Лазара, Коста Стевичиъ
трговаць, Риста Попадичъ трговаць, Константинъ Х. Ди-
митріе Рашо, Вуде Богдановиъ членъ управит. вароши
Бѣограда, Іованъ Марковиъ трговаць за сынове Тихоми-
ра и Марка, Арсеніе Новозиъ питомецъ воене школе,
Їорђе Цветковиъ учитель барошев. окр. беогр. ср. кол.
Григорій Герасимовиъ парохъ барошевачкій, Стеванъ Ду-
ниъ канцелиста пош. ви. дѣла за сыновца Луку, Іованъ
К. Поповиъ трг. за сына Светозлака, Никола Куртовиъ
питомецъ воене школе, Стеванъ Здравковиъ пит. воене
школе, Димитріе Ї. Кумануди трговаць, С. Д. Давидовиъ,
Алеиса Ж. Райковиъ трговаць, Никола Поповиъ за сы-
на Госту, Алек андеръ Крайковиъ Помош. прав. аиотеке,
Спиридонъ Д. Трпачъ, Петаръ Сробиъ бѣоградскій II лѣта.
Херсеговаць, Мияило Паниъ, Антоніе Паниъ за сына
Арсенія, Груица Ивановиъ II казн. пош. фин. Павле Ве-
кениъ учитель кладовскій, Новица Лазаревиъ парохъ
бѣоградскій, Павле Јовановиъ чизмарскій майсторъ.

69.

(Скупио Вишеатіе Станисавлѣвиъ).

Г.Г. Атанасіе Георгіевиъ протоколиста конзисторіе,
Данило Поповиъ протоѣаконъ, Коста Илиъ ѣаконъ, Сав-
ва Јовшиъ протосиѣелъ и професоръ Лицеа, Игљатъ Ста-
нимировиъ професоръ Лицеа, Сергіе Николиъ, профес.
Лицеа, Коста Бранковиъ професоръ философіе, Л. Шпа-
ниъ професоръ трговачке школе, Іованъ Дерокъ красно-
писецъ професоръ, Іованъ Димовиъ професоръ, Андрија Јо-
вановиъ слушатель II год. праса, Їорђе Благовиъ слу-

*

шатель I год. права, I. Кумануд, Димитріє Давиѣ, Матія Карамарковиѣ слушатель VII разряда, Ахимъ С. Чумиѣ слушатель VII разряда, Єфремъ Станковъ Парѣинскій ученикъ III гимн. разряда, Владиміръ Здравковиѣ учен. III гимн. разряда, Іованъ Николаєвиѣ ученикъ III гимн. разряда, Іованъ Б. Стояновиѣ родомъ изъ Босне ученикъ I гимн. разряда, Тодоръ Симиѣ пандуръ, Радоваѣ Пенѣ слушатель естесвени наука, Удовица Чубрѣ Чойковиѣ Черногорца за сына Драгишу, Павле Илиѣ аптекаръ, Іованъ Савиѣ рачуноводитель, Милошъ Міоковиѣ штабс-кастанъ, Костантинъ весел. Доловаѣ ученикъ гимназіє, Ставоє Николиѣ кафа шеѣрцискій.

свега 28.

(Скупію Димитріє Теодоровиѣ).

Г.Г. Гаврило Поповиѣ архимандритъ, Лука Павловиѣ управитель гимназіє и трг. школе, Захъ управитель артилѣрске школе, Атанасіє Ненадовиѣ членъ апелаци. суда I одѣ Тома Катлиѣ предсѣд. ап. суда за себе и сыновца Николу 2. Атанасіє Вукиѣвиѣ чл. ап. с. I од. Коста Плякиѣ чл. ап. с. I од. Милоє Божиѣ чл. ап. с. I од. Євтиміє Угричиѣ предсѣд. ап. суда II од. Филипъ Хростиѣ архитектъ и проф. лицей, Ламбѣ проф. кеміє, Алекса Стойковиѣ слуш. III год. права, Арсеніє Ристиѣ слуш. III год. права, Младенъ Ж. Радойковиѣ слуш. II год. права, Атанасіє Пантелиѣ слуш. II год. естесвени наука, Стефанъ Николаєвиѣ слуш. II год. естеств. наука, Димитріє Поповиѣ слуш. I год. естесвени наука, Коста Паунковиѣ, Панта Новаковиѣ подпоручикъ и ађутантъ военный, Петаръ Новаковиѣ ученикъ III основ. разряда, Ђорђе Обрадовиѣ ученикъ V разряда гимназіє, Димитріє Ђ. Протиѣ ученикъ III разряда гимназіє, Петаръ Среѣковиѣ ученикъ 4 основ. разряда, Вениаминъ Милосавчевиѣ ц. к. наредникъ, Медхиседекъ Поповиѣ монахъ, Илија Верчевиѣ, Рямнянинъ трговаѣ, Михаилъ Арсенієвиѣ трговаѣ, Риста Лазаревиѣ служ. втори одѣ апелациє, Алекса Кулиѣ кафа магазарискій.

свега 30.

(Скупію г. Таса Поповићъ кафеѣія).

Г.Г. Мияидо А. Симићъ канцелиста прв. од. апелациѣ,
Тодоръ Ковачевићъ трговацъ, Ђорђе Ђукъ трговацъ Са-
раѣдїа, Живко Т. Илићъ магаз. за брата Глишу, Ђорђе
Рушчуклићъ магазиѣія, Арсеніе Лукићъ трговацъ 5 књи҃га,
Браћа Раѣовићи, Димитріе Јоксићъ слуш. прве год. права,
Ђорђе С. Чоковићъ трговацъ, Милошъ Јовановићъ 2 књи҃г.
Тодоръ Авичићъ 2 књи҃г. Тодоръ Тоскићъ Лиферантъ 2 књи҃г.
Божа С. Миљковићъ трговацъ, Марко Бриѡшъ трговацъ,
Јанаћ М. Ђикаѣія за кћеръ Анну, Анастасъ Кузмановићъ,
Јованъ Симићъ Печатникъ правителственне књи҃гопечатнїѣ,
Недељко Стойшићъ, Теодоръ Саввићъ изъ Црнућа горњи,
Димитріе Пилавѣвићъ трговацъ, Риста Саввићъ магазиѣія,
Спаса Теодоровићъ, Живко Димитріевићъ амбар. ђумрука
бѡградскогъ, Вучко Божићъ магаз. за сына Димитріа,
М. Марковићъ протоколиста воєногъ одѣл. при поп. вну-
трепњи дѣла, Никола Марковићъ трговацъ, Неша Наумо-
вићъ Иродъ, Милошъ Илићъ фабрикантъ ликера, Јованъ
Илићъ поднаредникъ прве рот. прв. баталіона, Обраѣ В.
Ничковићъ Албанецъ, Риста И҃гњатовићъ магаз. Дамянъ и
Кузманъ браћа Црни, Стефанъ Кузмановићъ, Стефанъ П.
Баядо, Јованъ Р. Петровићъ магаз. Єремїа Аксентіевићъ
рачуноводитель екон. зав. у Топчидеру, Сима Јовановићъ
магаз. Петаръ Ђорђевићъ трговацъ за сына Миту.

све҃га 44.

(Скупію г. Филипъ Н. Глогићъ).

Г.Г. Матїа Матићъ предсѣдатель варошкогъ суда,
Савва Христићъ членъ варош. суда, Тодоръ О҃гњановићъ
членъ варош. суда, Дим. Ганчићъ секрет. вар. суда, Мар-
ко Матићъ прв. писаръ вар. суда, А. Ђурићъ књи҃говод.
за кћери Христину и Драгу, Петаръ Маринковићъ прото-
колиста за супругу А҃паїю, Филипъ Ракићъ Регистраторъ,
Панта Бесарићъ трећи писаръ, Петаръ Марковићъ трећи
писаръ, Тома Боговићъ експедиторъ, Петаръ Николићъ
практикантъ, Марко К. Пешика практикантъ, Василие Н.

Костићъ практикантъ, Михаилъ Іовановићъ практикантъ, Стефанъ П. Іовановићъ практикантъ Бугаринъ изъ Ески-зара, Тодоръ Петровићъ одація, Ђорђе Лазаревићъ педун-яръ, Павла Маѣаревићъ пандуръ за сына Петронія, Ђорђе Владимировићъ Бугаринъ изъ Габрова, Петаръ Шљив-вићъ.

Г.Г. Правобранители грађанскій права: Венкминъ Розмировићъ, Ђорђе М. Давидовићъ, Ђорђе Станковићъ, Јосифъ Міовићъ, С. Ђурђевићъ, Јованъ Познановићъ, Ни-кола Димитрієвићъ агентъ, Михаилъ Николићъ трговацъ изъ Панчева.

свега 29.

(Скупіо г. Урошъ Романовићъ писаръ суда окр. бѣогр.)

Г.Г. Михаилъ Георгієвићъ предсѣдатель суда окрж. бѣогр. Спаса Миловановићъ чл. окр. суд. беогр. Ненадъ Іовановићъ секретаръ с. окр. беогр. Милошъ Ранковићъ архив. с. б. Петаръ Лукићъ писаръ, Коста Атанацковићъ, Стоянъ Константиновићъ, Јованъ Ђирићъ, Любомиръ Пе-тровићъ, Милошъ Петровићъ практиканти, Марко М. Ђорђевићъ канцелиста апелаци. друг. одѣленія, Рела Пе-тровићъ.

свега 12.

(Скупіо Василіє Маѣићъ ученикъ првогъ разряда гимназ.)

Г.Г. Петаръ Селићъ ученикъ чет. разряда, Атанасіє Карацићъ ученикъ друг. разряда, Никола Остоићъ уче-никъ трет. разряда, Григоріє Гавриловићъ ученикъ трет. разряда, Янко Поповићъ ученикъ друг. разряда, Коста Вукотићъ учен. друг. разряда, Браћа Андоновићи уче-ницы друг. разр. гимн. Дамјанъ Армаићъ ученикъ другога разряда, Сава Димитрієвићъ учен. друг. разряда, Стоянъ Николићъ ученикъ друг. разряда, Стоянъ Николићъ учен. друг. разряда, Нићиворъ Младеновићъ учен. друг. разр. Тодоръ Ђорђевићъ трговацъ изъ Албаніє, Коста Миѣићъ ученикъ третегъ основ. разряда, Петаръ Іовановићъ уч. трет. основ. разряда.

свега 14.

(Скупио г. Младенъ Павловићъ практ. поште).

Г.Г. Тома Живановићъ управит. пошта, Михайлъ С. Маюрацъ практик. пошта, Сретенъ Маринковићъ практик. пошт. Петаръ Спасићъ прв. практ. пош. Петаръ Молеровићъ слуш. поез. за брата Любину, Антоније Богичевићъ, слуш. поез. Коста Ристићъ слуш. поез. Јосифъ Здравковићъ слуш. поез. Живко Димићъ калфа бакалскій, Риста Јовановићъ писморази. поште београд. свега 10.

(Скупио г. Ђорђе Јовановићъ Буйдићъ прак. суд. окр. бѣо.)

Г.Г. Стефанъ Магазиновићъ предсѣдатель врхов. суд. подполков. и кавалѣръ, Цветко Рајовићъ членъ врховногъ суда, Бошко Тодићъ членъ врховн. суда, Ђорђе Петровићъ секрет. врх. суда, Вениаминъ Розмировићъ правобранит. грађ. права, Тома Ковачевићъ секретаръ начал. окр. београдскогъ, Коста Х. Брзаковићъ пис. нач. окр. беогр. Марко Јокићъ правобранитель грађан. права, Коста Райковићъ званич. управ. пошта, Георгіе Николићъ друг. пис. суда окр. београд. Стефанъ Ђ. Јасеничанинъ канцел. совѣта, Ђ. Живановићъ прак. врх. суда, Јованъ Ст. Вельковићъ практ. суда врховногъ, Василије С. Поповићъ одправникъ србскій новина, Савва Теодоровићъ дончаръ за сѣна свогъ Васу, Стоянъ І. Буйдићъ трговацъ, Михайлъ Стефановићъ трговацъ, Алекса Павловићъ калфа трговачк. Милошъ Јовановићъ тамничаръ суда окруж. београдскогъ, Радованъ Костићъ пандуръ суда београдскогъ.

свега 20

(Скупштин одъ Аксентія Міятевића Колубарца слушателя трећегъ грам. разряда)

Г.Г. Слушатели трећегъ грам. разряда: Илія Любичковићъ за брата М. Лазаревића, Петаръ М. Топаловићъ, Павле Тодоровићъ Болгаринъ, Стефанъ Станковићъ, Сава Р. Петровићъ за Лину, Риста Н. Бадемићъ за се-

отричину Любицу, Александеръ Вуковић и Иванъ Марковић ученицы другого грам. разряда, Милошъ Симоновић и Аксентіе Поповић, Миланъ Видаковић и Стефанъ Симић за брата Ђорђа ученицы друге год. богословіе, Неделько Христић Бошнякъ учен. трећ. р. основ. Милошъ Ђорђевић трговацъ ср. колубар. Стефанъ Марьяковић абација, Миланъ Андреевић кал. терзискій окр. ужиц. ср. рачан. изъ села Радовца, Милошъ Веселиновић ученикъ послено-трговачкогъ училишта, Пауль Ж. Станишић изъ села Дудовице среза колубарскогъ калфа трговачкій.

свега 18.

(Скупилъ одъ Марка Якшића ученика прв. гимн. разр.)

Г.Г. Дамьянъ Армашевић ученикъ прв. гим. разряда, Сава Димитріевић учен. прв. гим. разр. Светозаръ Тодоровић учен. прв. гим. раз. Любомиръ Тодоровић уч. прв. гим. раз. Димитріе Стоилковић учен. прв. гим. раз. Тодоръ Поповић уч. прв. гим. раз. Борисавъ Михаиловић уч. прв. гим. раз. Василие Гмизовић уч. прв. гим. раз. Ђорђе Нешић слушатель реторике, Милошъ Взяковић слуш. реторике, Михаилъ Марковић слуш. ретор. Василие Трифуновић практ. контрол. Добросавъ Ђремић, Живко Ђ. Жуевић, Живко Поповић, Ђорђе Херкадовић, Обрадъ Михаиловић, Благое Исановић, Пауль Науновић, Миланъ Благоевић слушатели богословіе. Павле Церовић, Симъ Спасић ученицы четвр. основ. разряда, Милорадъ Поповић, Ранко Ж. Глишић богосл. трећегъ лѣта, Велимиръ Радойковић майст. терз. Павле Ђукић, Янић Поповић, Аксентіе Протић свршаваюћи богосл. Филипъ Зорић слуш. тр. год. богословіе, Милошъ Смилянић слуш. друг. год. богослов. Тодоръ Поповић сл. прв. год. богосл. Михаилъ Радуловић свршаваюћи богословъ.

Г.Г. Д. Црнобарацъ нач. правос. Д. Томићъ столов. С. Петровић, Стефанъ Поповић парохъ топчидерскій, М. І. Бардовацъ, Н. Ж. Райковић, Т. Марковић, М. А.

Синиѣ, Библиотека поп. Просвѣте 2 кн. Іованъ Яковичъ,
Владимиръ Стояновичъ, Дмитріе Радвановичъ.

АЛЕКСИНАЦЪ.

(Скупіо г. С. Лонгиновичъ писарь суда).

Г.Г. Јовица Николаевичъ окр. начал. подпол. кавалѣръ
и почетный ађутантъ княж. за сына свога Јосифа учен.
Міяило Христовичъ предсѣд. суда, Милойко Йвковичъ
членъ суда капетанъ, Паулъ Маринковичъ членъ суда.
Лонгинъ Кишвалубацъ чл. суда, Неша Стефановичъ по-
моћникъ начал. капетанъ, Ёфремъ П. Барловъ секретарь
суда, Вуле Яковичъ писарь начальничества, Станое Сте-
фановичъ старіи писарь суда за сына Петра, Сима Гли-
горіевичъ, Стефанъ Лонгиновичъ за супругу Анку, Іованъ
Милосављевичъ практ. суда за сына Александра, Василиѣ
Теодоровичъ докторъ и директ. карантина. свега 13

NACIONALNA
BIBLIOTEKA
CRNE GORE ĐURĐE
CRNOJEVIĆ

(Скупіо г. Ёфремъ Васиѣ рачуновод. суда).

Г.Г. Јосифъ Куртовичъ помоћ. начали. Милько Мар-
ковичъ чл. суда, Сима Б. Михайловичъ секрет. суда, Пе-
таръ М. Перуничичъ прв. пис. суда, Станое Илиѣ друг.
писарь суда, Павле С. Павловичъ практ. суда, Миланъ І.
Миѣичъ, Любомиръ С. Јовановичъ, Никола І. Бабовичъ,
Алекса І. Поповичъ практиканти суда, Илія Давидовичъ
практ. начал. Милошъ Арсеніевичъ адвокатъ, Риста Па-
ниѣ трговацъ, Милошъ Јовановичъ ученикъ четвр. основ.
разреда, Урошъ Милинковиѣ Штитарацъ. свега 15.

(Скупіо г. Миланъ Јоксимовичъ писарь суда).

Г.Г. Ђорђе Ђзидириновичъ поштаръ лозничкій, Райко
Рувидиѣ млађи учит. лозничкій, Владимиръ Васиѣ уч

прв. раз. пол. шаб. Петаръ Милоєвићъ уч. тр. раз. осн. уч. дозн. ученицы другоѣ разряда основноѣ уч. доз. Игнатъ Поповићъ, Цветко Ђздићъ, Живанъ Николићъ, уч. прв. разр. осн. уч. дозн. Василиє Митровићъ.

Г.Г. Петаръ Стефановићъ игуманъ м. Трновше, Владисавъ Поповићъ парохъ крупанскій, Богосавъ Поповићъ парохъ красавачкій, Ђремиа Поповићъ парохъ Селевачкій.

свега 12.

УЖИЦЕ.

(Скупіо г. Р. П. Радовеићъ рачунов. суда).

Г.Г. Миланъ Казѣвићъ предсѣдатель суда за сына Рапу, Иванъ М. Мршиєвићъ членъ суда Ядранићъ, Радованъ Н. Радовеићъ рачунов. суда, Јованъ Никѣићъ практ. суда, Петаръ Мариновићъ други писаръ началн. Гаврилъ Поповићъ прота, Захарія Захарієвићъ парохъ крешанскій, Сима Маринъ иметъ уличкій, Павле Јовановићъ трговацъ за сына Нову, Филипъ Станићъ трг. за сына Милана, Илиа Неравнѣићъ подполк. раз. посл. Ерстна у Ерстобени акобителъ вѣнжестга, Васа Триковичъ членъ суда за сына Михаила, Ђорђе Мешковичъ писаръ суда, Ђорђе I. Пантелићъ други писаръ суда, Жинко А. Моловићъ друг. писаръ суда, Миланъ С. Радуловићъ практ. суда, Ђефремъ Новаковићъ практ. суда.

свега 17.

БРУСНИЦА.

(Скупіо г. Илиа Коцићъ писаръ начальничества)

Г.Г. Младенъ Жуєвићъ начальникъ окр. подполковникъ Радованъ Пантелићъ предсѣдатель суда за сынове Ђоку и Стеву сл. гим. Милвой Томићъ членъ суда за сына Светозара, Стеванъ Динићъ членъ за мѣрѣ Блену, Христифоръ Петровићъ членъ за сына Константина, Илиа Коцићъ писаръ начальничества.

свега 6.

КРУШЕВАЦЪ.

(Послати одъ г. Миленка Тимића писара суда и
г. Настаса Петровића другога писара).

Г.Г. Радованъ Петровићъ началникъ окр. подполков.
Александеръ Николаевићъ помощникъ штабс-капетанъ, Си-
меонъ Проклићъ членъ суда штабс-капетанъ, Павле Му-
тавцићъ штабс-капетанъ и нач. ср. крушевачкогъ, Василије
Цукићъ поручикъ и нач. ср. козничкогъ, Риста Младено-
вићъ казначей, Миланъ Радовановићъ рачуновод. суда,
Јованъ Шурдиловићъ архиваръ суда, Стеванъ Станићъ пи-
саръ, Паунъ Поповићъ Арилицъ мл. пис. начал. Миленко
О. Човићъ практ. суда, Јованъ Стоядиновичъ практ. суда,
Илија Мутавцићъ практ. суда, Тома Новаковићъ практик.
суда, Милосавъ Дреновацъ трговацъ болатинскій, Сава
Дреновацъ трг. болт. Сава Поповићъ трг. болт. Ђвтиміе
Пајовићъ трг. болт. Равфелъ Стефановићъ магаз. Стоянъ
Петковићъ трг. мареный, Коста Стефановићъ иначе Дица
Иликићъ трг. марв. Миланъ Недельковићъ трговацъ, Ми-
лићъ Радивојевићъ Врхов. Ассентіе Миловановићъ трговац.
Стоянъ Бркићъ трговацъ Јосифъ Боићъ трговацъ, Констан-
тинъ Мирчићъ родомъ изъ Прилипа теранъ, Димитиъ Ри-
стићъ сапуи. Јованъ Царевићъ учитель старіе школе, Ми-
ланъ Стоилозићъ каф. свега 30.

ЗАБЧАРЪ.

(Скупіо г. Алекса Равковићъ писаръ начали.)

Г.Г. Петаръ Радойковићъ началникъ окр. подполков.
кавалѣръ, Јованъ Перуничкићъ помоћ. нач. капетанъ, Пе-
таръ Павловићъ казначей, Рая Стефановићъ начали. срез
вражогри. маіоръ, Милое Здравковићъ секрет. суда окр.
црноръчкогъ, Александеръ Вукомановићъ практ. началнич.
Петаръ Ђорђевићъ парохъ вражогрискій, Петаръ Ђирићъ
учитель вражогрискій, Живанъ Павловићъ гл. кметъ враж.

за сына свого Павла, Ілія Милошевићъ тргов. вражогри.
Стоянъ Правуловићъ трговацъ вражогрискій, Милисавъ Поп-
Марковићъ парохъ рготскій, Ілія Поп-Марковићъ учит.
кривельски, Коста Обрадовићъ уч. злотски, Максимъ Ни-
колаєвићъ уч. сумраковачкій, Стоянъ Поповићъ уч. зве-
здански, Коста Ратковићъ уч. в. изворски, Антоніе Поповићъ парохъ в. изворскій, Алекса Здравковићъ марвени
тргованъ изъ села Рготине, Урошъ Здравковићъ землѣ-
дѣлацъ изъ Рготине, Ілія Саввићъ членъ благоизбрано҃го
руфета терзійско҃го, любитель книжества и просвете срб-
ске и угоститель болѣвачкій, за сына свого Алексу.

свега 21.

ВАЛѢВО.

(Скупію г. Ник. Іовановићъ инцинирѣ).

Г.Г. Ђурежъ Гавриловићъ нач. окр. валѣв. подполков.
Јованъ Драговићъ пензіонеръ, Алекса Андоновићъ нач. ср.
подгорско҃го штабс-капетанъ, Тесоръ дѣкаръ окружнй,
Никола М. Борбенићъ писаръ начальничества, Никола Јо-
вановићъ инцинирѣ.

CRNOJEVIĆ

свега 5.

ПОЖАРЕВАЦЪ.

(Скупію г. Филипъ Ковачевићъ рачунов. суда).

Г.Г. Стойча Иванковићъ предсѣд. суда окр. пожаре-
вачко҃го, Василие Бараковићъ членъ суда окр. пожаревач.
Стефанъ Илићъ чл. суда окр. пож. Димитріе Саввићъ
началникъ среза моравско҃го окр. пожар. Стойко Вучко-
вићъ началникъ среза рѣчко-звиздско҃го за сына Станоя,
Савва Петровићъ началникъ среза млавско҃го, Милое С.
Јовановићъ протоколиста суда окр. пожарев. Коста С. Ни-
колаєвићъ први писаръ суда окруж. пожаревач. Никола І.
Поповићъ први писаръ суда окр. пожар. Милићъ Петро-
вићъ книговодит. суда окр. пожар. Радивой Милойковићъ

млађиј писаръ суда окр. пожаревач. Стоянтъ Сивкићъ млађиј писаръ среза моравскогъ, Василије Девићъ парохъ пожаревачкiй, Илија Ракићъ, Петаръ Протићъ, Јованче Андоновићъ, Михаилъ Николићъ, Неделько Ристићъ, Дина Николаевићъ, Јова Ристићъ, Јоца Миленковићъ, Михаилъ Ј. Атанасковићъ, Димитрије Станисављевићъ, Димитрије Николићъ за сына Савву, Аронтъ М. Протићъ, Николче Атанасковићъ, Ђорђе Анастасјевићъ. Тома Атанасковићъ, Стојанъ М. Јовановићъ трговци, Живанъ Ковачевићъ, Ђорђе Поповићъ парохъ живичкiй. свега 31.

БРАГУЕВАЦЪ.

(Скупіо Вл. Р. Шапоњићъ писаръ суда).

Г.Г. Стефанъ Петровићъ Книћанинъ войвода, членъ совѣта, Милосавъ Анђелко ићъ парохъ брагуевачкiй и катихета полу гимназіе, Стеванъ Милановићъ парохъ брзанскiй, Никола Поповићъ парохъ Сепачкiй, Јованъ Гойковићъ директ. полу гимназіе, брагуевачке, Дамянъ Маринковићъ профес. полу гимназіе, Андрија Стаменковићъ членъ суда окр. Крста Георгиевићъ членъ суда окр. за сына Симеона ученика гимназіе, Милошъ С. Радивојевићъ секретаръ суда, Дига Протићъ штабс-капетанъ начальникъ среза левеничкогъ, Петаръ Вельковићъ подпоручикъ друге ротте првогъ баталіона, Никола Ненадовићъ казначей начальничества за свое вѣри Драгину, Станку, Катарину и сына Светозара две књиге, Милованъ Пантелићъ рачуноводитель суда окр. Асентије Н. Туцаковићъ архиваръ суда, Јосифъ Веселићъ чл. дружст. србске словесности, Владимиръ Р. Шапоњићъ други пис. суда, Младенъ Вукомановићъ бывши начальникъ среза алексиначко-ражанскогъ, Стеванъ Г. Поповићъ првиј пис. начальничества, Димитрије Пукићъ втори пис. Любомиръ І. Нешићъ, Любомиръ І. Миленковићъ, Ђорђе Н. Янковићъ, Миланъ Николићъ, Сретенъ М. Лазаревићъ, Лука С. Поповићъ, Петаръ Стойевићъ практикантъ суда, Васа Ар. Ђекићъ пис. при-

мирительного суда крагуев. за супругу свою Савку, Иованъ Пешковичъ торговецъ за сыновей: Велька и Миленка. Павле Мариичъ практикантъ начальничества, Милошъ М. Брейничъ практикантъ начальничества. свѣга 30.

ШАБАЦЪ.

(Скупштина г. Стоянъ Бошковичъ профессоръ полугимназ.)

Нѣгово высочайшее свѣщенство господина Іоанникія Пешковичъ, епископъ шабачкій 3 кнѣге.

Г. Г. Антоніе Целичъ началникъ срезъ посаво-таманавскогъ Ђорђе Брдаревичъ членъ суда окр. шабачкогъ, Павле Сивичъ живописецъ, Павле Станковичъ ђумрук. шабачкій, Яско Іовановичъ парохъ и катехета полугимназіе, Коста Йковичъ нотаріусъ консисторіе, Ђока Четричъ торговецъ, Стеванъ Лазичъ учитель вѣст. разряда основне школы, Ђ. Р. Милићевичъ торговецъ, Димитріе Ђорђевичъ практикантъ начальничества, Владимиръ Тркичъ, Риста И. Ковачевичъ, Славоко Остоичъ, Ђорђе Р. Лекичъ. Илія Ристичъ торговца, Данило Дукичъ ученикъ прве гим. разряда. свѣга 17.

CRNOJEVIĆ

ЦРНА ГОРА.

(Послао благ. госп. Вуко Врчевичъ секретарь нѣгове княж. свѣтлости).

Нѣгова свѣтлость князь Данило Петровичъ Нѣгошъ основатель независиме Црне Горе и Брдахъ 6 к.

Нѣгово сіятельство князь Георгіе Петровичъ президентъ сената црногорскаго и кавалѣръ 2 кнѣ.

Высокоблагородный г. Михаилъ Петровичъ Нѣгошъ вице-президентъ сената, окружный воєвода и кавалѣръ.

Пречестный г. Никаноръ Пвацовичъ архимандритъ цетинскій и провикаръ.

Пречестный г. Николай Раячевић архимандритъ
Острочки.

Г.Г. Сенатори: войвода Иво Радоничъ, войвода Пе-
таръ Вукотићъ.

Г.Г. Чиновницъ: Данилъ Вукотићъ ађутантъ, Марко
Бѣладиновићъ ађутантъ, Вуко Врчевићъ секретаръ нѣгове
свѣтлости, Лазаръ Влаховићъ маіоръ дом. Крста Петро-
вићъ Нѣгоиъ, Антоніе Мацура учитель цетиньске школе,
Неро Пеіовићъ камареръ княж. Ђуко Средановићъ камар.
княж. свега 21.

КОТОРЪ.

(Скупіо г. Іово Букуляца)

Честѣйшій г. Константинъ Јовановићъ адм. парохіе
каторске.

Г.Г. Сима Кадуђеровићъ, Јованъ Божићъ п. к. управ.
при Трибуналу котор. Стефанъ Бѣладиновићъ за себе и
сына Уроша 2. Ђорђе Срдичъ, Иво Јовановићъ, Тома
Матковићъ, Лазаръ Ђуцегозићъ клирикъ, Лазаръ Берберъ,
Трифонъ Мариновићъ, Антонъ Луковићъ, Павле Петровићъ,
Іово Букуляца. свега 14.

ДУБРОВНИКЪ.

(Скупіо г. Іово Лановићъ).

Нѣгово высокородіе г. Еремія Гагичъ п. русскій
консулъ, высокородный г. Орцать графъ Починъ, препо-
добный Г. отаць Лукіанъ Куздаца учитель и катихета.

Г.Г. Нико Путица, Божо Бошковићъ, Христифоръ
Опунѣ, Александръ Алексичъ, Нико Уиковићъ, Јосифъ
Каликъ, Георгій Ковачевићъ, Іово Лановићъ. свега 11.

БУКАРЕШТЪ.

(Скупштина г.г. Вуица Јованов. Шпъзичъ и Јов. Божићъ).

Нѣгова свѣтлость князь Милошъ Т. Обреновићъ
10 кнѣ. Нѣгово сіятельство Ефремъ Т. Обреновићъ 5. кнѣ.
Сіятельный господинъ Милошъ Е. Обреновићъ 2 кнѣ.

Г.Г. Константиъ Хадія кавалѣръ и секретарь князя Милоша, Господична Василія рођена одъ Армашъ, Симеонъ Майиъ, Милошъ Румелкиъ Брко, Јованъ Ивелииъ тргов. сыновацъ графа Марка Ивелииъ, Ђорђе Кон. Ђерманъ родомъ изъ Разлога, притяжатель спашука Буко 2 к. Константиъ Атанасіевиъ притяж. медаль златне на ленти св. Владимира, Петаръ Никифоровъ русскій купецъ, србскій дворянинъ Видославъ Милутиновиъ ибранискій куп. Милинко Теодоровиъ, Велько Станоевиъ за себе и супругу свою Марію 2 кнъ. Ђорђе Петровиъ Шабчанинъ, Аркадія Маринковиъ служительи у двору князя Милоша. Стелиъ Георгію, Димитріе Христииъ. Христифоръ Стефановиъ купцы ђурђевски, Аровъ Недельковиъ, Ђорђе Недельковиъ, Јосифъ Симоновиъ, Божидаръ Ст. Раіовиъ, Димитріе Манафъ арендатори спашука у Влашкој, Коста Михаиловиъ гавазъ, Јованчо Михаиловиъ гавазъ, Михаилъ Демаія Симиъа секретаръ. Димитріе Мариновиъ княж. кнѣговезацъ, Јосифъ І. Якииъ живописацъ. Илія Аврамовиъ тргов. Јованъ Павловиъ трг. изъ Алексинца, Мишо Павловиъ трг. Цветко Ст. Раіовиъ трг. Живко Ђорђевиъ иначе Петровиъ тргов. Михаилъ Спасоевиъ трг. Христифоръ Фолеровиъ дрваръ, Алекса Стояновиъ за сына Сопу, Коста Николиъ свѣштова. Коста Роиъ штудентъ. Христифоръ Еремѣиъ изъ Ерцегов. Миланъ Ломовиъ изъ Рудника, Христифоръ Дновѣиъ изъ Сараева, Цветко Лазаревиъ изъ Београда, Христифоръ Комненовиъ изъ Ерцеговине, Павле Цениъ изъ Шабца, Григоріе Јовановиъ изъ Призрена, Димитріе Недельковиъ Ловчелия, Христифоръ Савиъ изъ Ягодине. св. 64.

ЖЕБЕЛЬ.

Г. Атавасъ Паниъ пост-майсторъ.

БУДИМЪ.

Г.Г. Никола Дука слушатель осме гимназіе, Константиъ Коиъ слушатель прве год. права у Пешти.

ВЕЛ. БЕЧКЕРЕКТЪ.

Г.Г. Петаръ Станковиѣ трговачкѣй калфа, Іованъ Ристиѣ.

ПАЛЕЖЪ.

Г.Г. Радованъ Гавр. Блазнавацъ ѣмрукчѣя забрежкѣй, Петаръ Савиѣ практ. управ. поштанскогъ, Петроніе Міяидовиѣ парохъ за сына Марка, ученика прв. основногъ разряда, Младенъ Лазаревиѣ шпекулантъ, Ёремъ Здравковиѣ членъ и писаръ примир. суда, Яковъ Крчединацъ учитель, Сима Поповиѣ ученикъ другога разряда основ. школе.

свега 7.

ГРАЦЪ.

Словенска библиотека грацкога клирикалнаго училишта.

Г.Г. Іосифъ Гиоргевиѣ Ференкъ богословъ, Иво Іосиповиѣ богословъ, Тоцо Франъвиѣ Колѣко богословъ, Ловре Бостяновиѣ Дрвенчекъ богословъ, Божидаръ Бурдаръ Ивансовскѣй богословъ, Радославъ Якоповиѣ Ханшиѣ богословъ, Иво Іосиповиѣ Ивешѣй богословъ, Иво Франъвиѣ стиперъ богословъ.

свега 9.

КРЕПОЛЬИНЪ.

(У окр. пожаревачкомъ)

(Скупію г. Стефанъ Гагиѣ учитель).

Г.Г. Никодіе Ивовиѣ, трговацъ и арендаторъ, Скупитель уписника за кѣръ свою Анку любительку читаня, Паво Траиловиѣ и Паво Груиѣ ученицы трећегъ основ. разряда, Алекса Миленковиѣ и Живко Димитріевиѣ калфе лѣбарске.

свега 7.

БЪОГРАДЪ.

(Доцніе послани).

Г.Г. Коста Магазиновиѣ управитель вароши Бѣограда маіоръ, Никола Костиѣ членъ управительства, Ћорђе Паниѣ членъ, Коста Д. Цениѣ членъ, Вуле Богдановиѣ членъ, Риста Ћорђевиѣ членъ, Мита Вукомановиѣ членъ, І. Машинѣ физикусъ, А. Т. Давидовиѣ казначей и скупитель прен. Радисавъ М. Христиѣ капларъ пѣхоте, Браниславъ Васоевиѣ, Алекса Іовановиѣ.

(Скупію г. Коста Х. Селаковиѣ).

Г.Г. Алекса Пачиѣ, Іосивъ Мідвиѣ адвокатъ, Гуша Николиѣ Боди трговацъ, Тома А. Поповиѣ трговацъ за сына Божидача, Милошъ Карастояновиѣ трговацъ, Тома Андреевиѣ трговацъ, Стоянъ Николиѣ трговацъ, Благое Марковъ Шаргиѣ за сыновца Павла, Павле Ћ. Родовиѣ трговацъ, Чика. свега 10.

NACIONALNA
BIBLIOTEKA ЗЕМУНЪ.
CRNE GORE ĐURĐE
(Скупіи у книжари І. К. Сопрона).

Госпожа Емилија Стефановиѣ благородна одъ Вилова, ц. к. капетанска супруга. — Г.Г. Василиј Васиљевиѣ, Стефанъ С. Андреевиѣ 12 кнѣга, Тома Павковиѣ дерваръ, за себе и кѣрь свою Настасію, Михаиѣ Ем. Николиѣ, Дим. Максимовиѣ, Ћорђе Іованновиѣ, Дръ Радойчиѣ, Павелъ Г. Морфи; книжара І. К. Сопрона 10 кнѣга. Теодоръ Клеверниѣ дерваръ за свою пеѣаку Милеву Милановиѣ, Іов. Вуковиѣ (Банъ) словосложитель. 33.

СРЕМ. КАРЛОВЦЫ.

Высокоучена госп. Іоанъ Пантелиѣ гим. діректоръ, Савва Доброплодный, Павелъ Кречаревиѣ, Димитрій Петровиѣ, и М. Хр. Ристиѣ гимн. профессори.

Г.Г. Андрей Іоанновићъ треће год. Радославъ Андрићъ, Младенъ Боберићъ, Добривой Вукадиновићъ и Урошъ Дуяновићъ друге год. Заріа Груићъ прве године клирицы.

Благонадеж. юн. Іоанъ Іоановићъ, Павелъ Ковачевићъ, Даміанъ Палеташевићъ и Младенъ Урошевићъ осме гимн. разреда, Марко Бибићъ, Миланъ Марковићъ и Іоанъ Пайлакъ седме, Павелъ Јанковићъ, Живонитъ Канћъ, и Илія Марковићъ шест. Симеонъ Симићъ пет. Василиј Бошковићъ четвр. Александеръ Костићъ, Александеръ Раићъ и Константинъ Руварацъ Сассанинъ трећ. гимн. разреда ученицы.

ЛЮБЛЯНА.

Г.Г. Венцеславъ Бриљъ, Иванъ Тушекъ, Драгутинъ Мерхаръ, Д. Блайвазъ, Иванъ Вилхаръ, Мартинъ Подше слушатель седме гимназіе.

ВОЛОТКА.

Г. Драгутинъ Подевићъ Хућъ.

NACIONALNA
BIBLIOTEKA
CRNE GORE ĐURĐE
СКАДАРЪ. CRNOJEVIĆ

(Послао г. Ник. М. Мусулинъ).

Г.Г. Јаквъ Лаиновићъ трговацъ за сынове Крсту и Илію, Григоріе Ђурбабићъ трговацъ, Филипъ Вучковићъ калайџія, Митро Антонијевићъ златаръ са братомъ Ђорђеѣмъ, Радованъ Пиперъ, Павле Петковъ туфекџія, Ђорђе Бошковићъ трговацъ, Филипъ, Јаквъ и Радивой браћа Беровићи, Алекса Ђ. Поповићъ за сынове Панту и Еремію, Ник. М. Муселинъ учитель србске школе.

Госп. Серафимъ Ристићъ настоятель дечанскій, и привременый настоятель Лавре пећске патријаршіе србске.

NACIONALNA
BIBLIOTEKA
CRNE GORE ĐURĐE
CRNOJEVIĆ

БЕЧЪ.

Доцнѣ послани.

(Послао г. А. Јовановићъ литографъ).

Нѣгова свѣтлость князь Михаилъ М. Обрено-
вићъ. 10 кнѣ.

Высокопреосвештен. господинъ Стефанъ Кнежевићъ
епископъ далматинскій. 6 кнѣ.

Г. Вукъ Ст. Караџићъ. — Господичне: Мина Кара-
џићъ и Милица Стоядиновичъ.

Г. С. А. П. Цуца сердаръ. 6 кнѣ.

„ Јованъ Бошковићъ.

„ Анастасъ Јовановићъ литографъ, кавалѣръ. 3 кнѣ.

NACIONALNA
BIBLIOTEKA
CRNE GORE ĐURĐE
CRNOJEVIĆ

Бр. 1

Аутор: Милош Ракић

(Писмо к. А. Јовановићу)

Писмо писано у Београду 10. Октобра 1900.

10. окт.

Писмо писано у Београду 10. Октобра 1900.

10. окт.

Писмо писано у Београду 10. Октобра 1900.

10. окт.

Писмо писано у Београду 10. Октобра 1900.

10. окт.

Писмо писано у Београду 10. Октобра 1900.

10. окт.

NACIONALNA
BIBLIOTEKA
CRNE GORE ĐURĐE
CRNOJEVIĆ

NACIONALNA
BIBLIOTEKA
CRNE GORE ĐURĐE
CRNOJEVIĆ

Црна 3 Царцика.

NACIONALNA
BIBLIOTEKA
CRNE GORE ĐURĐE
CRNOJEVIĆ

